



Newsletter

Εμπορικό Δίκαιο

ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

www.inlaw.gr
Newsletter 03-04/2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εμπορικό

3-92

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Εφετείο Θεσσαλονίκης

Αριθμός απόφασης: 25

Έτος: 2010

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Δικαιούχος της αποζημιώσεως είναι όχι μόνον ο κομιστής της επιταγής κατά το χρόνο της εμφανίσεως της (τελευταίος κομιστής), αλλά και κάθε υπογραφέας που πλήρωσε την επιταγή, ως εξ αναγωγής υπόχρεος, και έγινε κομιστής. Νέοι πραγματικοί ισχυρισμοί στην κατ' έφεση δίκη. Πτώχευση ανώνυμης εταιρείας. Η ποινική και αστική ευθύνη του νομίμου εκπροσώπου της πτωχευσάσης εταιρίας από την έκδοση της ακάλυπτης και μη πληρωθείσας επιταγής διατηρείται, χωρίς να επηρεάζεται από την επελθούσα, λόγω της πτωχεύσεως, μεταβολή στη νομική κατάσταση της εταιρίας.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 79 Ν. 5960/1933, 914, 297 και 298 ΑΚ προκύπτει ότι εκείνος που εκδίδει τραπεζική επιταγή εν γνώσει ότι δεν έχει διαθέσιμα κεφάλαια στην πληρώτρια Τράπεζα είτε κατά τον χρόνο της εκδόσεως είτε κατά τον χρόνο της πληρωμής, ζημιώνει τον κομιστή από τη μη πληρωμή της επιταγής κατά την εμφάνιση της παρά το νόμο, δηλαδή παρά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 79 Ν. 5960/1933, που χαρακτηρίζει την πράξη του εκδότη ως ποινικό αδίκημα και έχει θεσπισθεί για να προστατεύσει όχι μόνο το δημόσιο συμφέρον, αλλά και το συμφέρον του δικαιούχου της επιταγής.

- Δικαιούχος της αποζημιώσεως είναι όχι μόνον ο κομιστής της επιταγής κατά το χρόνο της εμφανίσεως της (τελευταίος κομιστής), αλλά και κάθε υπογραφέας που πλήρωσε την επιταγή, ως εξ αναγωγής υπόχρεος, και έγινε κομιστής, αφού αυτός υφίσταται τελικώς τη ζημία από τη μη πληρωμή της επιταγής, η δε ζημία αυτού είναι απότοκος της παράνομης συμπεριφοράς του εκδότη και τελεί σε πρόσφορη αιτιώδη συνάφεια με αυτήν.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 527 ΚΠολΔ είναι απαράδεκτη η προβολή στην κατ' έφεση δίκη πραγματικών ισχυρισμών που δεν προτάθηκαν στην πρωτόδικη δίκη, εφόσον δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στη διάταξη αυτήν. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, ως νέοι πραγματικοί ισχυρισμοί, η προβολή των οποίων το πρώτον ενώπιον του Εφετείου είναι απαράδεκτη, αν δεν συντρέχουν οι εξαιρέσεις που προβλέπονται από τη διάταξη αυτή, θεωρούνται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί που τείνουν στη θεμελίωση της αγωγής, ενστάσεως ή αντενοτάσεως (βλ. ΑΠ 1235/2007).

Οι εξαιρέσεις που θεσπίζει η ως άνω διάταξη, οπότε και επιτρέπεται, όπως προειπώθηκε, η προβολή νέων αυτοτελών ισχυρισμών στην κατ' έφεση δίκη το πρώτον είναι: 1) αν προτείνονται από τον εφεσίβλητο προς υπεράσπιση κατά της εφέσεως, 2) αν γεννήθηκαν μετά τη συζήτηση ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου και 3) αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 269 ΚΠολΔ, δηλαδή: α) αν πρόκειται για ισχυρισμούς που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως ή που

μπορούν να προταθούν σε κάθε στάση της δίκης, β) αν οι ισχυρισμοί δεν προβλήθηκαν εγκαίρως από δικαιολογημένη αιτία, γ) αν οι ισχυρισμοί αυτοί προέκυψαν μεταγενεστέρως, δ) αν οι ισχυρισμοί αποδεικνύονται με δικαστική ομολογία του αντιδίκου και ε) αν οι ισχυρισμοί αποδεικνύονται με έγγραφα, των οποίων δεν γνώριζε, ούτε μπορούσε να πληροφορηθεί ο διάδικος. Η προβολή αυτή μπορεί να γίνει και με μορφή κυρίου ή προσθέτου λόγου έφεσης από τον εκκαλούντα-εναγόμενο (βλ. ΑΠ 694/1993, ΕλΔνη 35.1329, ΕφΘεσ 2516/2000, Σ. Σαμουήλ, Η έφεση, έκδ. Ε, παρ. 700).

- Το αποτέλεσμα της πτωχευτικής απαλλοτριώσεως, που επήλθε με βάση το άρθρο 2 παρ. 1 του ΑΝ 635/1937 «περί διατάξεων τινών του πτωχευτικού δικαίου», που στερεί αυτοδικαίως τον πτωχέυσαντα της διοικήσεως (διαθέσεως και διαχειρίσεως) της πτωχευτικής περιουσίας και την επιλεκτική εξόφληση των εταιρικών χρεών, δεν επεκτείνεται και στην περιουσία του νομίμου εκπροσώπου της πτωχευσάσης εταιρίας, του οποίου η ποινική και αστική ευθύνη από την έκδοση της ακάλυπτης και μη πληρωθείσας επιταγής διατηρείται, χωρίς να επηρεάζεται από την επελθούσα, λόγω της πτωχεύσεως, μεταβολή στη νομική κατάσταση της εταιρίας, και με δεδομένο ότι η πτώχευση ανωνύμου εταιρίας, όπως εν προκειμένω, δεν επάγεται κατά νόμο αυτόθροη συμπτώχευση και του νομίμου εκπροσώπου της. όπως πχ. συμβαίνει στην ομόρρυθμη εταιρία (βλ. Α. Κοτσίρη, Πτωχευτικό Δίκαιο 3, αριθ. 32).

Διατάξεις:

ΑΚ: 297, 298, 914,

ΚΠολΔ: 527,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 79,

Νόμοι: 3472/2006, άρθ. 15,

Δημοσίευση: Αρμ 2012, σελίδα 407

Αξιόγραφα - Επιταγή

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

Αριθμός απόφασης: 32660

Έτος: 2011

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Προσωπικές ενστάσεις. Διαταγή πληρωμής. Ανακοπή. Παραγραφή. Μεταβολή της βάσης της αγωγής.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, 21, 22 και 28 του Ν. 5960/1933, η ενοχή από την επιταγή είναι αναιτιώδης, με την έννοια ότι ο δικαιούχος από τραπεζική επιταγή δεν είναι υποχρεωμένος να επικαλεσθεί και να αποδείξει την ύπαρξη νόμιμης και έγκυρης αιτίας για την οποία εκδόθηκε ο τίτλος αυτός, αλλά ο οφειλέτης, οσάκις αξιώνεται από αυτόν η πληρωμή του διαλαμβανόμενου σ' αυτήν χρηματικού ποσού μπορεί, όπως σε κάθε περίπτωση αναιτιώδους δικαιοπραξίας να επικαλεσθεί το ανύπαρκτο της απαίτησης του δανειστή από την επιταγή, μπορεί να αποκαλύψει την αιτιώδη σχέση μεταξύ δανειστή και οφειλέτη, που αποτέλεσε την αιτία έκδοσης της επιταγής, καθώς και το ελάττωμα της αιτιώδους αυτής σχέσης, βαρυνόμενος με την απόδειξη τους, ώστε να αποφύγει την πληρωμή και με βάση τις αρχές για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό (βλ. ΑΠ 1306/2010 ΕφΑΔ 2011.57, ΕφΑθ

3473/2009 ΕπισκΕμπΔ 2009.800, ΕφΑθ 1266/2009 ΕπισκΕμπΔ 2009.760, ΔΕΕ 2011.211 ΕφΘεσ 1104/2008 Αρμ 2009.74, ΕφΘεσ 2301/2007 Αρμ 2008.718, ΕφΑθ 2800/1988 ΕλΔνη 40.397, ΕφΘεσ 581/1998, ΕπισκΕμπΔ 2009.760, ΔΕΕ 2011.211 ΕφΘεσ 1104/2008 Αρμ 2009.74, ΕφΘεσ 2301/2007 Αρμ 2008.718, ΕφΑθ 2800/1998 ΕλΔνη 40.397, ΕφΘεσ 581/1998 ΕΕμπΔ 1998.510).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 22 του Ν. 5960/1933 «περί επιταγής», τα πρόσωπα που ενάγονται από επιταγή, μπορούν να αντιτάξουν κατά του κομιστή τις ενστάσεις που στηρίζονται στις προσωπικές σχέσεις μεταξύ αυτών και του εκδότη ή άλλων κομιστών, μόνο εάν ο κομιστής κατά το χρόνο κτήσης της επιταγής ενήργησε εν γνώσει της ενστάσεως και προς βλάβη του οφειλέτη (βλ. σχετ. ΑΠ 298/2010, ΑΠ 433/2006 ΝοΒ 54.1119, ΑΠ 1436/2003 ΕλΔνη 46.772, ΝοΒ 52.582, ΕφΑθ 16.11/2008 ΕλΔνη 2008.1509, ΕφΘεσ 1351/2000 Αρμ ΝΣΤ.1034, ΕφΘεσ 258/2000 Αρμ ΝΕ.937). Ένσταση στηριζόμενη στις προσωπικές σχέσεις (και συνεπώς και σχετικός λόγος ανακοπής κατ' άρθρο 632 ΚΠολΔ) θεμελιώνεται στην περίπτωση κατά την οποία έχει συμφωνηθεί ότι η εκδιδόμενη επιταγή δεν ενσωματώνει πραγματική χρηματική αξίωση αλλά δίνεται ως εγγυοδοσία ή για λόγους ευκολίας ή όταν υφίσταται ένσταση εκ της υποκείμενης αιτίας αυτής, (ΜονΠρΛευκ 178/2000 Αρμ ΝΕ.217, ΜονΠρΑθ 464/1999 ΝοΒ 47.1436), η οποία ένσταση, κατά παρέκκλιση της αρχής του απροβλήτου των προσωπικών ενστάσεων που θεμελιώνονται στο άρθρο 22 του Ν. 5960/1933 (ΑΠ 298/2010 Τ.Ν.Π. Νόμος), δύναται να προβληθεί και κατά του κτώντος το αξιόγραφο, οσάκις ο τελευταίος κατά το χρόνο κτήσης του αξιόγραφου τελούσε εν γνώσει της ενστάσεως και ενήργησε προς βλάβη του εκδότη και συγκεκριμένα προς το σκοπό να ματαιωθεί η επιτυχής προβολή της (ΑΠ 298/2010, ΑΠ 433/2006 ΝοΒ 54.1119, ΑΠ 1436/2003 ΕλΔνη 46.772, ΝοΒ 52.582, ΕφΑθ 1266/2009 ΕπισκΕμπΔ 2009.760, ΔΕΕ 2011.211, ΕφΑθ 1611/2008 ΕλΔνη 2008.1509, ΕφΘεσ 1104/2008 Αρμ 2009.74, ΕφΘεσ 850/2007 ΕπισκΕμπΔ 2008.95, ΕφΘεσ 1351/2000 Αρμ ΝΣΤ.1034, ΕφΘεσ 258/2000 Αρμ ΝΕ.937). Η κακή πίστη του κομιστή πρέπει να υπάρχει κατά την οπισθογράφηση της επιταγής και καμία επιρροή δεν ασκεί η μεταγενέστερη γνώση του (βλ. ΑΠ 370/1993 ΕλΔνη 1994.397, ΕφΑθ 1266/2009 ΕπισκΕμπΔ 2009.760, ΔΕΕ 2011.211, ΕφΑθ 1611/2008 ΕλΔνη 2008.1509, ΕφΑθ 7453/2001 ΕλΔνη 43.482, ΕφΑθ 3925/2001 ΕλΔνη 44.529, ΕφΑθ 6636/2011 ΕλΔνη 44.831, ΕφΘεσ 1351/2001 Αρμ 56.1034 με παρατηρήσεις Ι. Μάρκου). Σε περίπτωση που ο κομιστής είναι νομικό πρόσωπο, η γνώση και ο σκοπός βλάβης του οφειλέτη κρίνονται από το πρόσωπο του καταστατικού εκπροσώπου του (ΑΚ 70) ή του αντιπροσώπου του, σε περίπτωση που το νομικό πρόσωπο ενήργησε με αντιπρόσωπο (ΑΚ 214), αφού θα ήταν αντίθετο στην καλή πίστη και στα συναλλακτικά έθιμα το νομικό πρόσωπο να μπορεί να επιδιώξει την είσπραξη τίτλου που έλαβε για λογαριασμό του τέτοιο πρόσωπο, αλλά να μην δεσμεύεται από τη συμπεριφορά του προσώπου αυτού κατά την παραλαβή του (ΑΠ 1847/2005 ΧρΙΔ 6.457, ΕφΛαρ 434/2010 ΕπισκΕμπΔ 2010.1140, ΕφΑθ 1611/2008 ΕλΔνη 2008.1509).

- Κατά το άρθρο 52 του Ν. 5960/1933 «περί επιταγής», οι αξιώσεις του κομιστή της επιταγής κατά των οπισθογράφων, κατά του εκδότη και κατά των άλλων υπόχρεων παραγράφονται μετά έξι μήνες από τη λήξη της προθεσμίας προς εμφάνιση, η οποία

είναι οκτώ ημερών από την έκδοση της επιταγής (άρθρο 29 εδ. α' Ν. 5960/1933). Κατά το άρθρο 61 του ίδιου νόμου οι λόγοι διακοπής και αναστολής της παραγραφής (καθώς και των άλλων παραγραφών που προβλέπονται από αυτόν) διέπονται από τις διατάξεις του κοινού δικαίου, που αφορούν την παραγραφή και τη βραχυπρόθεσμη παραγραφή. Κατά συνέπεια, και ειδικότερα, την παραγραφή αυτή διακόπτει: α') η έγερση της αγωγής (άρθρο 261 ΑΚ), β') η επίδοση της επιταγής πληρωμής κάτω από εκτελεστό δικαιόγραφο (άρθρο 264 ΑΚ), γ') η με οποιονδήποτε τρόπο αναγνώριση της αξίωσης από τον οφειλέτη (άρθρο 260 ΑΚ), και η επίδοση διαταγής πληρωμής (άρθρο 634 παρ.1 ΚΠολΔ), σε κάθε δε περίπτωση διακοπής, ο χρόνος που πέρασε έως τότε δεν υπολογίζεται και αφότου περαιώθηκε η διακοπή αρχίζει νέα παραγραφή (άρθρο 270 παρ.1 ΑΚ). Επίσης, κατ' άρθρο 261 παρ.2 ΑΚ, την παραγραφή διακόπτουν και οι διαδικαστικές πράξεις των διαδικών ή του δικαστηρίου, στις οποίες περιλαμβάνεται και η έκδοση μη οριστικής απόφασης περί αναβολής (ΕφΘεσ 561/1996 Αρμ Ν. 1117, ΕφΘεσ 2414/1996 Αρμ Ν.1460), αλλά όχι και περί ματαίωσης. Ειδικότερα δε ως προς την διακοπή της παραγραφής με την επίδοση της διαταγής πληρωμής διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία (παρ. 1), αν δε ακυρωθεί η διαταγή πληρωμής η παραγραφή ή η αποσβεστική προθεσμία θεωρείται ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής πληρωμής, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή (παρ. 2). Με το ανωτέρω άρθρο 634 παρ.2 ορίζεται η άσκηση της ανακοπής ως ειδικό ανασταλτικό γεγονός του χρόνου νέας παραγραφής της αξιώσεως, ο οποίος διαφορετικά θα άρχιζε αμέσως μετά τη διακοπή που επέρχεται με την επίδοση της διαταγής πληρωμής, και είναι, αν η διαταγή στηρίζεται σε αξιόγραφο, η βραχυπρόθεσμη για την αντίστοιχη αξίωση παραγραφή (ΟΛΑΠ 30/1987 ΝοΒ 1988.96). Το ανασταλτικό αυτό αποτέλεσμα εξακολουθεί από του ανωτέρω σημείου διακοπής και για όσο διαρκεί η δίκη της ανακοπής, αποκλείοντας την παραγραφή της αξιώσεως, που στηρίζει τη διαταγή, εν επιδικία και μάλιστα, όχι μόνο στην περίπτωση που ακυρωθεί η διαταγή, όπως ρητώς ορίζεται στο νόμο, αλλά προδήλως και δη κατά μείζονα λόγο, και όταν απορριφθεί η ανακοπή, δηλονότι σε κάθε περίπτωση κατά τη διάρκεια της δίκης επί της ανακοπής και μέχρι περατώσεως της με τελεσίδικη απόφαση δεν κινείται η με την επίδοση της διαταγής διακοπέισα παραγραφή (ΟΛΑΠ 12/2001 ΕλΔνη 42.896, ΑΠ 757/2006 ΝοΒ 2007.333, ΑΠ 443/2006, ΑΠ 1538/2004 ΕλΔνη 46.761, ΑΠ 870/2004 ΕλΔνη 45.445). Με την τελεσίδικη απόρριψη της ανακοπής η κατά τα άνω διακοπέισα παραγραφή της αξίωσης που επιδικάζεται με τη διαταγή Πληρωμής, αν είναι μικρότερη των 20 ετών, όπως συμβαίνει με την παραγραφή της αξίωσης από την επιταγή που είναι εξάμηνη κατ' άρθρο 52 παρ.1 Ν. 5960/1933, επιμηκώνεται σε 20 έτη (ΟΛΑΠ 30/1987 ΝοΒ 1988.96, ΑΠ 870/2004 ό.π.), δεδομένου ότι η διαταγή πληρωμής, η οποία έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, μετά την τελεσίδικη απόρριψη της ασκήθειας ανακοπής, ή σε περίπτωση μη ασκήσεως ανακοπής, μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας ασκήσεως της ανακοπής του άρθρου 633 παρ. 3 ΚΠολΔ, ισοδυναμεί πλέον με τελεσίδικη απόφαση (ΑΠ 53/2004 Δίκη 2004.968, ΕΕμπΔ 2005.782, ΑΠ 133/2004, ΕφΑθ 1220/2009 ΕπισκΕμπΔ 2009.535, ΔΕΕ 2010.706, ΕφΔωδ 168/2009).

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 623, 626 παρ.παρ.1 και 2, 628 παρ. 1α, 629 εδ. α' και 633 ΚΠολΔ, συνάγεται ότι το αντικείμενο της δίκης, η οποία ανοίγεται με την ανακοπή κατά διαταγή πληρωμής, είναι έγκυρο ή μη της έκδοσης της τελευταίας. Συνεπώς, ισχυρισμοί που ανάγονται σε επιγενόμενο της έκδοσης της διαταγής πληρωμής χρόνο (και τέτοιοι είναι συνήθως αποσβεστικοί της ενοχής λόγοι), δεν μπορούν να αποτελέσουν λόγους της ανακοπής αυτής, ούτε να προταθούν καθ' οιονδήποτε τρόπο στη σχετική δίκη, αφού εξ ορισμού δεν υπήρχαν κατά την έκδοσή της (ΑΠ 1366/2008, ΑΠ 1538/2007, ΑΠ 667/2007 ΕλΔνη 2007.789, ΑΠ 1568/2002 ΝοΒ 51.1198, ΕφΑθ 5483/2008 ΕλΔνη 2009.834, ΕφΠατρ 834/2008 ΑχΝομ 2009.468, ΕφΘεσ 1340/2001 Αρμ ΝΖ.42, ΜονΠρΛαμ 20/2010 ΕπισκΕμπΔ 2010.285, Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας Ερμηνεία ΚΠολΔ Εκδ. 2000 Τόμος 2ος, σελ. 1186), ειμή μόνο να προταθούν στα πλαίσια της αναγκαστικής εκτέλεσης με άσκηση ανακοπής κατ' άρθρο 933 ΚΠολΔ (ΟΛΑΠ 30/1987, ΑΠ 1538/2007, ΑΠ 337/2006) ή ενδεχομένως με αναγνωριστική της ανυπαρξίας της οφειλής αγωγή (Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας Ερμηνεία ΚΠολΔ Εκδ. 2000 Τόμος 2ος σελ. 1187).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 106 του ΚΠολΔ, το δικαστήριο ενεργεί μόνο ύστερα από αίτηση διαδίκου και αποφασίζει με βάση τους πραγματικούς ισχυρισμούς που προτείνουν και αποδεικνύουν οι διάδικοι και τις αιτήσεις που υποβάλλουν, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Εξάλλου, κατά το άρθρο 111 παρ. 2 του ΚΠολΔ, καμία κύρια ή παρεμπίπτουσα αίτηση για δικαστική προστασία δεν μπορεί να εισαχθεί στο δικαστήριο, χωρίς να τηρηθεί προδικασία, εκτός εάν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Η αίτηση που έχει εισαχθεί, χωρίς προδικασία, απορρίπτεται ως απαράδεκτη και αυτεπαγγέλτως. Σύμφωνα με το άρθρο 216 παρ. 1 του ΚΠολΔ, η αγωγή, εκτός από τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 118 και 117, πρέπει να περιέχει σαφή έκθεση των γεγονότων, που τη θεμελιώνουν σύμφωνα με το νόμο, ακριβή περιγραφή του αντικείμενου της διαφοράς και ορισμένο αίτημα. Εξάλλου, κατά το άρθρο 223 του ΚΠολΔ, όταν επέλθει η εκκρεμοδικία, η οποία δημιουργείται με την κατάθεση της αγωγής, είναι απαράδεκτη η μεταβολή του αιτήματος της αγωγής και κατ' εξαίρεση μπορεί ο ενάγων, με τις προτάσεις του, εωσότου περατωθεί η δίκη στον πρώτο βαθμό να περιορίσει το αίτημα της αγωγής να ζητήσει τα παρεπόμενα του κυρίου αντικείμενου της αγωγής καθώς και αντί γι' αυτό που ζητήθηκε αρχικά, άλλο αντικείμενο εξαιτίας μεταβολής που επήλθε (ΕφΑιγ 2/2007). Κατά δε το άρθρο 224 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 22 παρ. 1 του Ν. 3994/2001 (ΦΕΚ Α' 165/25.7.2011), «Είναι απαράδεκτο να μεταβληθεί η βάση της αγωγής. Με τις προτάσεις που κατατίθενται ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ή με προφορική δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, μπορεί ο ενάγων να συμπληρώσει, να διευκρινίσει ή να διορθώσει τους ισχυρισμούς του, αρκεί να μη μεταβάλλεται η βάση της αγωγής». Κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, ανεπίτρεπτη μεταβολή της βάσης της αγωγής επέρχεται όταν στις προτάσεις που κατατίθενται ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου γίνεται προσθήκη νέων περιστατικών, παλαιότερων ή οψιγενών, με τα οποία τροποποιείται ή αντικαθίσταται η ιστορική βάση της αγωγής με άλλη ή προστίθεται στην αγωγή και νέα ιστορική βάση. Σύμφωνα δε με την παρ. 2 του πιο πάνω άρθρου 224 ΚΠολΔ επιτρέπεται στον ενάγοντα να συμπληρώσει, να διευκρινίσει ή να διορθώσει με τις προτάσεις του της

πρώτης πρωτοβάθμιας συζήτησης όσα ουσιώδη γεγονότα αποτυπώθηκαν ανεπαρκώς ή ασαφώς στην αγωγή του, αρκεί να μη μεταβάλλεται η βάση της αγωγής (ΑΠ 43/2011, ΑΠ 180 και 181/2011, ΑΠ 389/2010 ΕΠολΔ 2010.426, ΕΕμπΔ 2010.918, ΝοΒ 2011.337, ΑΠ 391/2010). Οι διατάξεις αυτές και εξ αυτών απορρέοντες περιορισμοί, σε συνδυασμό με τα διαλαμβανόμενα τις διατάξεις του άρθρου 581 παρ. 1 και παρ. 2 εδ. 2 ΚΠολΔ, εφαρμόζονται κατ' άρθρο 585 παρ. 1 και στην ανακοπή του άρθρου 632 ΑΚ, η οποία και συνιστά ειδική μορφή ανακοπής κατ' άρθρο 583 επ. ΑΚ (Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας Ερμηνεία ΚΠολΔ Εκδ. 2000 Τόμος 1ος σελ. 1085, τόμος 2ος σελ. 1181).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 70, 106, 111, 117, 118, 214, 223, 224, 260, 261, 264,

ΚΠολΔ: 270, 581, 623, 626, 628, 629, 632, 633, 634,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 1, 21, 22, 28, 52, 61,

Δημοσίευση: Αρμ 2012, σελίδα 587

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Εφετείο Πειραιά

Αριθμός απόφασης: 532

Έτος: 2011

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Αδικαιολόγητος πλουτισμός. Προσωπικές ενστάσεις. Ενεχύραση τίτλου σε διαταγή.

- Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 1, 21, 22 και 28 του Ν. 5960/1933, η ενοχή από την επιταγή είναι αναιτιώδης, με την έννοια ότι ο ενάγων δικαιούχος από τραπεζική επιταγή δεν είναι υποχρεωμένος να επικαλεσθεί και να αποδείξει την ύπαρξη νόμιμης και έγκυρης αιτίας για την οποία εκδόθηκε ο τίτλος αυτός, αλλά ο εναγόμενος προς πληρωμή του διαλαμβανόμενου σε αυτήν χρηματικού ποσού μπορεί, όπως σε κάθε περίπτωση αναιτιώδους δικαιοπραξίας, να επικαλεσθεί το ανύπαρκτο της απαίτησης του δανειστή από την επιταγή, μπορεί να αποκαλύψει την αιτιώδη σχέση μεταξύ δανειστή και οφειλέτη, που αποτέλεσε την αιτία έκδοσης της επιταγής, καθώς και το ελάττωμα της αιτιώδους αυτής σχέσης, βαρυνόμενος με την απόδειξη τους, ώστε να αποφύγει την πληρωμή και με βάση τις αρχές για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό (άρθρα 904 επ. του ΑΚ, βλ. ΑΠ 1128/1994 ΕΛΔνη 1996.646, ΕφΘεσ 1104/2008 Αρμ 2009.74, ΕφΘεσ 2301/2007 Αρμ 2008.718).

Στην περίπτωση όμως μεταβίβασης της επιταγής προς τρίτο με οπισθογράφιση, την παραπάνω ένσταση μπορεί να την προτείνει ο υπόχρεος από την επιταγή εκδότης ή οπισθογράφος κατά του νέου κομιστή, μόνον εάν ο τελευταίος κατά τον χρόνο της κτήσης της επιταγής γνώριζε την ύπαρξη της ένστασης αυτής κατά του προηγούμενου κομιστή του τίτλου και ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη (ΑΠ 1128/1994 ΕΛΔνη 1996.647, ΑΠ 482/1990 ΝοΒ 1991.923, ΕφΘεσ 850/2007 ΕπισκΕμπΔ 2008.95). Για να είναι δυνατή, λοιπόν, η προβολή της ένστασης αυτής με απαλλακτική ενέργεια, θα πρέπει ο τρίτος κομιστής να είναι κακόπιστος. Η κακή πίστη έχει εξειδικευμένο περιεχόμενο, απαρτίζεται δε συγκεκριμένα από δύο στοιχεία, που είναι αυτονόητο ότι πρέπει να συνυπάρχουν, για να συγκροτηθεί η

ζητούμενη έννοια. Ειδικότερα, απαιτείται: α) ο κομιστής να γνώριζε κατά τον χρόνο που αποκτούσε την επιταγή την ύπαρξη των πραγματικών γεγονότων που «μπορούσε να αντιτάξει ο οφειλέτης κατά του πρώτου δικαιούχου και, επίσης, ότι τα πραγματικά αυτά περιστατικά συνιστούν ένσταση, και β) να ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη. Ενέργεια προς βλάβη του οφειλέτη υπάρχει, όταν ο κομιστής έχει τη συνείδηση ότι με την απόκτηση του τίτλου ήταν δυνατόν να ματαιωθεί η προβολή της ένστασης αυτής από τον οφειλέτη και ότι επιτυγχάνεται έτσι η πληρωμή του τίτλου, η οποία, χωρίς τη μεταβίβαση του προς αυτόν, δεν θα επιτυγχανόταν. Για να πραγματοποιηθεί το περιεχόμενο του στοιχείου αυτού, δεν αρκεί απλή πιθανολόγηση της βλάβης, αλλά πρέπει να υπάρχει συνείδηση βλάβης, δηλαδή γνώση του δυνατού της βλάβης (ΑΠ 8/1994 ΝοΒ 1994,1144, ΕφΘεσ 2301/2007 ό.π.). Η κακή πίστη του κομιστή πρέπει να υπάρχει κατά την κτήση της επιταγής και ουδεμία επίδραση ασκεί η μεταγενέστερη γνώση του (ΕφΑθ 5445/2008 ΔΕΕ 2009.1105, ΕφΘεσ 2301/2007 ό.π., ΕφΑθ 1867/2007 ΝοΒ 2007.1629).

- Κατά τη γενική αρχή που συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 22 του Ν. 5960/1933, τα υπόχρεα από την επιταγή πρόσωπα, εναγόμενα από τον νόμιμο κομιστή της, δεν μπορούν να αντιτάξουν κατ' αυτού ενστάσεις που πηγάζουν από τις προσωπικές τους σχέσεις με τον εκδότη ή τους προηγούμενους κομιστές, όπως είναι και η ανατρεπτική ένσταση «ευκολίας». Το περιεχόμενο της ένστασης αυτής είναι, ότι ουδεμία έννομη σχέση υπήρξε μεταξύ του εκδότη και του λήπτη της τραπεζικής επιταγής, που να δικαιολογεί την έκδοση αυτής, ενώ κατά την πρόθεση αμφοτέρων τούτων η έκδοση της επιταγής δεν πρόκειται να δημιουργήσει πράγματι νομικό δεσμό μεταξύ των προσώπων αυτών, ο δε σκοπός στον οποίο αυτοί απέβλεψαν ήταν η απόκτηση πίστωσης έναντι τρίτων προσώπων. Υπό την έννοια αυτή υπάρχει έκδοση επιταγής ευκολίας, ήτοι χωρίς τη συνύπαρξη ορισμένης έννομης σχέσης ή οικονομικού αντισταθμίματος, αλλά απλώς και μόνο για την εξυπηρέτηση κάποιου (του λήπτη της επιταγής ή και του πρώτου κομιστή αυτής, κατά περίπτωση), ώστε έτσι να φανεί αυτός ως φερέγγυος για να δανειστεί το ποσό της επιταγής από τρίτον (ΕφΑθ 6519/2009 ΔΕΕ 2010.336, ΕφΑθ 5916/2002 ΕλΔνη 2003.834). Αυτός που δέχεται επιταγή, εν γνώσει του ότι δεν έχει αντίκρισμα ή ότι είναι επιταγή ευκολίας, παρέχει το δικαίωμα στον εκδότη, είτε ενάγεται βάσει του νόμου περί επιταγών είτε βάσει του αδικήματος, να αποκρούσει την αγωγή, επικαλούμενος ότι Βάσει ιδιαίτερης συμφωνίας ο κομιστής, εν γνώσει της έλλειψης αντικρίσματος, έλαβε την επιταγή και ότι με τη συμπεριφορά του αυτήν, που τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο και ως προς την αξιούμενη ζημία και ως προς τη ζημιολόγο πράξη, βρίσκεται σε κακή πίστη, επιδιώκοντας την πληρωμή του ποσού της επιταγής, αφού είχε αποδεχθεί τον κίνδυνο των επιζήμιων συνεπειών από την έκδοση της ακάλυπτης επιταγής (ΕφΑθ 705/2007 ΕλΔνη 2007.1711).

- Κατά το άρθρο 1251 ΑΚ, για την ενεχύραση τίτλου σε διαταγή αρκεί οπισθογράφησης του σε διαταγή του δανειστή, χωρίς να απαιτείται άλλη έγγραφη συμφωνία. Η ενεχύραση των τίτλων σε διαταγή με οπισθογράφηση και παράδοση είχε θεσπιστεί ως ειδικός τρόπος ενεχυριάσεως για ορισμένες ανώνυμες εταιρίες και προς ασφάλεια ορισμένων απαιτήσεών τους, με το άρθρο 38 του ΝΔ 17.7/13.8.1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών», το οποίο εξακολουθεί να ισχύει,

κατά το άρθρο 41 παρ. 1 του ΕισΝΑΚ και ορίζει ότι, αν αντικείμενο της ενεχυρίασεως είναι δικαιογράφο σε διαταγή, η ενεχυρίαση γίνεται με οπισθογράφιση αυτού σε διαταγή της πιστώτριας, μη απαιτούμενης άλλης εγγράφου συμβάσεως ενεχυράσεως. Μεταξύ δε των τίτλων σε διαταγή, που ενεχυράζονται με οπισθογράφιση, κατά τη διάταξη του άρθρου 1251 του ΑΚ, είναι και η επιταγή, καθόσον, από τη μη ύπαρξη στο Ν. 5960/1933 "περί επιταγής" αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 19 του Ν. 5325/1932 με την οποία προβλέπεται η οπισθογράφιση, λόγω ενεχύρου, των συναλλαγματικών και των γραμματίων εις διαταγήν (βλ. άρθρο 77 Ν. 5325/1932), δεν μπορεί να συναχθεί ότι θεσπίζεται για την επιταγή σχετική απαγόρευση (ΑΠ 1566/2002, ΑΠ 1565/2002 ΝοΒ 2003.1196, ΕφΑθ 5876/2007 ό.π.). Επίσης και από τη διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 1957/1991, με την οποία επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου στις "επιταγές που προσκομίζονται για είσπραξη, ενεχυρίαση ή φύλαξη", προκύπτει ότι θεωρείται δεδομένη η νομιμότητα της ενεχυράσεως της τραπεζικής επιταγής (ΑΠ 1854/2005 ΕλΔνη 2006.483).

Από τις προαναφερόμενες ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι για την ενεχύραση τίτλου σε διαταγή αρκεί η οπισθογράφιση αυτού σε διαταγή του δανειστή, χωρίς να απαιτείται άλλη διατύπωση, δεν αποκλείεται δε η επιλογή του κοινού τρόπου ενεχυράσεως της απαιτήσεως, με την τήρηση των διατυπώσεων των άρθρων 1247 και 1248 του ΑΚ.

Διατάξεις:

ΑΚ: 904 επ., 1247, 1248, 1251,

ΕισΝΑΚ: 41,

Νόμοι: 5325/1932, άρθ. 19,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 1, 21, 22, 28,

Δημοσίευση: ΔΕΕ 2012, σελίδα 691

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Ειρηνοδικείο Αθηνών

Αριθμός απόφασης: 718

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Ένσταση αχρεωστήτου. Καταπιστευτική επιταγή. Προσωπικές ενστάσεις κατά του κομιστή.

- Η υποχρέωση από την επιταγή είναι μεν αναιτιώδης, αφού, μεταξύ των στοιχείων του κύρους της, δεν αξιώνεται και η αναφορά της αιτίας (άρθρο 1 του Ν. 5960/1933), πλην, όμως, αν η επιταγή εκδόθηκε και παραδόθηκε προς τον λήπτη, για αιτία που δεν επακολούθησε, ο λήπτης αποκρούεται με την περί αχρεωστήτου ένσταση (ΕφΑθ 3586/2001 ΕλΔνη 44.528). Η παραπάνω ένσταση μπορεί να προβληθεί με την ανακοπή κατά της εκδοθείσης, βάσει της επίδικης επιταγής, διαταγής πληρωμής, με την οποία ο ανακόπτων μπορεί να αντιτάξει το παραπάνω γεγονός και να αντικρούσει έτσι την ενάσκηση του δικαιώματος από την επιταγή (ΑΠ 155/1999 ΕΕμπΔ Ν.538, ΕφΘεσ 615/2005 Αρμ 2005.882, ΕφΑθ 3925/2001 ΕλΔνη 44.528 επ).

- Με τον όρο καταπιστευτική συναλλαγματική ή τραπεζική επιταγή, νοούνται οι περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες προσπορίζεται μεν η νομική θέση του δικαιούχου

του πιο πάνω πιστωτικού τίτλου, συγχρόνως, όμως, συνομολογείται και ένα είδος pactum fiduciale, σύμφωνα με το οποίο, ο δικαιούχος του τίτλου με ορισμένο μόνο τρόπο και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις θα ενασκήσει το από τον τίτλο δικαίωμα του. Στις περιπτώσεις αυτές παρέχεται ένσταση αναβλητική ή ανατρεπτική κατά τις περιστάσεις, βασιζόμενη στην αιτιώδη (υποκείμενη) σχέση, την οποία ο οφειλέτης, ως ενιστάμενος, οφείλει να αποδείξει. Στην κατηγορία των πιο πάνω ενστάσεων υπάγονται, εκτός των άλλων, και οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες συμφωνείται μεταξύ των ενδιαφερόμενων ότι ο αντισυμβαλλόμενος θα δικαιούται να εισπράξει τον τίτλο υπό την προϋπόθεση ότι εκπληρώθηκαν ορισμένοι όροι από την αιτιώδη σχέση ή θα έχει πληρωθεί κάποια άλλη αίρεση (ΕφΑθ 4911/2001 ΕλΔνη 44.215, ΕφΑθ 9431/1992 ΕΕμπΔ 1993.238, ΕφΑθ 3346/1979 ΝοΒ 28,293, Τσιριντάνη-Ρόκα, Ενστάσεις κατ' απαιτήσεως εκ συναλλαγματικής, παρ. 23, Ν Ρόκα, Αξιόγραφα, 1992, σελ.101, σημ. 11). Η ανωτέρω ένσταση είναι προσωπική και υπόκειται στον περιορισμό του άρθρου 22 του Ν. 5960/1933 (ΕφΠειρ 524/2002). Κατά την τελευταία δε διάταξη, τα εξ επιταγής εναγόμενα πρόσωπα, δεν μπορούν να αντιτάξουν, κατά του κομιστή, τις ενστάσεις που στηρίζονται στις προσωπικές τους σχέσεις με τον εκδότη ή τους προηγούμενους κομιστές, εκτός εάν ο κομιστής, κατά την απόκτηση της επιταγής, ενήργησε εν γνώσει και προς βλάβη του οφειλέτη. Από τη διάταξη αυτή, που εκφράζει το αναιτιώδες της ενοχής από την επιταγή, σαφώς συνάγεται ότι, κατ' εξαίρεση μόνον επιτρέπεται η προβολή τέτοιων ενστάσεων από το εναγόμενο εξ επιταγής πρόσωπο κατά του κομιστή, εάν ο κομιστής, κατά το χρόνο κτήσης της επιταγής, αφενός μεν τελούσε εν γνώσει της ύπαρξης των ενστάσεων αυτών κατά του εκδότη ή των πριν απ' αυτόν κομιστών του τίτλου, αφετέρου δε ενήργησε προς βλάβη του οφειλέτη (ΑΠ 1436/2003 ΕλΔνη 46.772), γνώριζε, δηλαδή, κατά την κτήση της επιταγής ότι, με τη μεταβίβαση της προς αυτόν, είναι δυνατόν να ματαιωθεί η προβολή της ένστασης και να επιτευχθεί, έτσι, η πληρωμή του τίτλου η οποία, χωρίς τη μεταβίβαση αυτή, δεν θα επιτυχανόταν (ΑΠ 281/2003 ΕΕμπΔ 2004.88, ΕφΑθ 7453/2001 ΕλΔνη 43.481, ΕφΑθ 6636/2001 ΕλΔνη 44.831). Η κακή πίστη του κομιστή πρέπει να υπάρχει κατά την οπισθογράφηση της επιταγής και ουδεμία ασκεί επίδραση η μεταγενέστερη γνώση. Τα περιστατικά της κακής πίστης του κομιστή και η δι' οπισθογράφησης αποδοχή, εκ μέρους αυτού, της μεταβίβασης της επιταγής προς βλάβη του πληρωτή, πρέπει να εκτίθενται στο δικόγραφο της ανακοπής και να αποδεικνύονται εκ μέρους του προτείνοντος τις ενστάσεις, διότι η καλή πίστη τεκμαίρεται στις συναλλαγές, αλλιώς η ανακοπή είναι αόριστη και απορριπτέα ως απαράδεκτη (ΕφΠειρ 506/2000 ΑρχΝ 2000.529, ΕφΑθ 446/1999 ΕλΔνη 40.1137).

Διατάξεις:

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 1, 22,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Εφετείο Λάρισας

Αριθμός απόφασης: 178

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Ανακοπή. Συμπλήρωση λευκής επιταγής. Πλαστογραφία. Προσωπικές ενστάσεις κατά του κομιστή.
- Η κατά το άρθρο 632 ΚΠολΔ ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, που αποτελεί ειδική μορφή της ανακοπής των άρθρων 583 επ. του ίδιου κώδικα, ασκείται όπως και η αγωγή και πρέπει στο δικόγραφο της να περιέχονται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο όλοι οι λόγοι κατά του κύρους της διαταγής πληρωμής. Νέοι λόγοι, μη, περιεχόμενοι στο δικόγραφο της ανακοπής, δεν επιτρέπεται να προταθούν από τον ανακόπτοντα για πρώτη φορά, με τρόπο διάφορο του οριζόμενου στο άρθρο 585 παρ. 2 εδ. β' ΚΠολΔ και δη με τις έγγραφες προτάσεις του ανακόπτοντος της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας δίκης, ή με το δικόγραφο της έφεσης ή της αναίρεσης κατά της απόφασης που απέρριψε την ανακοπή, ακόμα και αν αφορούν ισχυρισμούς δυνάμενους να προβληθούν παραδεκτά κατά τα άρθρα 269 και 527 ΚΠολΔ. Μόνο το περιεχόμενο της ανακοπής και εκείνο των τυχόν ασκηθέντων πρόσθετων λόγων της οριοθετεί το αντικείμενο της δίκης επί της ανακοπής, ακόμη και αν πρόκειται για αιτιάσεις που ανάγονται στο κατά νόμο παραδεκτό της εκδόσεως της διαταγής πληρωμής, ούτε επιτρέπεται συμπλήρωση των λόγων της ανακοπής με τις προτάσεις ή την έφεση και την αναίρεση (ΑΠ 241/2010, ΑΠ 1043/2009).
- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 5960/1933 «περί επιταγής», εάν επιταγή ατελής κατά την έκδοση, συμπληρώθηκε εναντίον αυτών που συμφωνήθηκαν, η μη τήρηση των συμφωνιών αυτών, δεν μπορεί να αντιταχθεί κατά του κομιστή, εκτός αν αυτός απέκτησε την επιταγή με κακή πίστη, ή αν κατά την κτήση της διέπραξε βαρύ πταίσμα. Από τη διάταξη αυτή, προκύπτει ότι η επιταγή μπορεί να τεθεί σε κυκλοφορία, εφόσον φέρει απλή υπογραφή του εκδότη, με την πρόθεση να δημιουργηθεί θεληματικά ατελής επιταγή, η οποία όμως μπορεί να συμπληρωθεί με βάση την συμφωνία που έγινε με τον λήπτη. Η μη τήρηση της συμφωνίας συμπλήρωσης της λευκής επιταγής, που μπορεί να είναι και σιωπηρή, τεκμαιρόμενη μάλιστα, σε περίπτωση που αφέθηκε σε αυτήν (επιταγή) συγκεκριμένο κενό, προφανώς με σκοπό μεταγενέστερης συμπλήρωσης της δεν αποτελεί πλαστογράφιση αυτής. Τέτοια υπάρχει, αν συμπληρωθεί ατελής επιταγή, για την οποία δεν υπάρχει συμφωνία για τη συμπλήρωσή της (ΑΠ 738/2006). Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 5960/1933 «περί επιταγής», τα από επιταγή εναγόμενα πρόσωπα, δεν μπορούν ν' αντιτάξουν κατά του κομιστή, ενστάσεις, που στηρίζονται σε προσωπικές τους σχέσεις με τον εκδότη ή τους προηγούμενους κομιστές, εκτός αν ο κομιστής, κατά την απόκτηση της επιταγής, ενήργησε με γνώση, προς βλάβη του οφειλέτη. Δηλαδή, για τη δυνατότητα αντιτάξεως κατά του τρίτου κομιστή, ενστάσεων, που στηρίζονται στις προσωπικές σχέσεις του εκδότη και προηγούμενων κομιστών, απαιτείται, αφενός γνώση από τον κομιστή της επιταγής, του λόγου της ένστασης, κατά το χρόνο της κτήσης της επιταγής και αφετέρου, σκοπός βλάβης του οφειλέτη. Τέτοιος σκοπός βλάβης υπάρχει, όταν ο τρίτος, κατά

την απόκτηση της επιταγής, γνώριζε, ότι με τη μεταβίβαση της προς αυτόν, είναι δυνατό να ματαιωθεί η προβολή της ένστασης και να επιτευχθεί, έτσι, η πληρωμή του τίτλου, που διαφορετικά δε θα πληρωνόταν. Άρα, ναι μεν ο κομιστής της επιταγής, ασκώντας αγωγή για την πληρωμή της, ή επιδιώκοντας με αίτηση του, την έκδοση διαταγής πληρωμής σε βάρος του εκδότη και εκείνων που υπέγραψαν προηγούμενα τον τίτλο, δεν έχει υποχρέωση να επικαλεστεί και να αποδείξει, την αιτία της έκδοσης του, αφού η ενοχή από την επιταγή είναι αναιτιώδης, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 5960/1933, όπου, μεταξύ των στοιχείων που αναφέρονται, δεν περιλαμβάνεται και η αιτία έκδοσης της επιταγής, πλην, όμως, ο οφειλέτης, που καλείται να πληρώσει την επιταγή, μπορεί να προβάλει κατά του κομιστή, εφόσον διατελεί με αυτόν, σε προσωπική σχέση ή, εφόσον, ο τρίτος κομιστής, κατά το χρόνο κτήσης του τίτλου, ενήργησε σύμφωνα με αυτά, που αναφέρθηκαν παραπάνω, με γνώση προς βλάβη του οφειλέτη, την ελαττωματικότητα της βασικής σχέσης (ΑΠ 298/2010, ΑΠ1436/2003 ΕλΔνη 46.772 και ΝοΒ 52.582, ΑΠ 155/1999 ΕΕμπΔ 50.538, ΑΠ 280/1997 ΝοΒ 46,1233, ΑΠ 1128/1994 ΕλΔνη 37,647, ΑΠ 270/1994 ΝοΒ 43.58, ΑΠ 8/1994 ΝοΒ 42.1144 και ΕλΔνη 36,348, ΕφΑθ 378/2009, ΕφΑθ 6469/2007). Στον παραπάνω όμως κανόνα του απαραδέκτου των ενστάσεων αυτών, που ευθύνονται από επιταγή, κατά του κομιστή αυτής, δεν περιλαμβάνονται οι λεγόμενες απόλυτες ενστάσεις, οι οποίες δεν στηρίζονται στις προσωπικές σχέσεις του εναγόμενου μετά του εκδότη ή των προηγούμενων κομιστών. Τέτοια δε, είναι και η ένσταση πλαστογραφίας, η οποία προτείνεται κατά παντός κομιστή, έστω και καλής πίστεως (βλ. Σταυρόπουλο Ερμην. Εμπορ. Δικ. κάτω από το άρθρο 22, του Ν. 5960/1933). Περαιτέρω, η μη τήρηση της συμφωνίας συμπλήρωσης της λευκής επιταγής, δεν αποτελεί πλαστογράφιση της. Κατά του κομιστή της επιταγής μπορεί να αντιταχθεί από τον εκδότη αυτής, η ένσταση της αντισυμβατικής συμπλήρωσης των ελλειπόντων στοιχείων, με την σαφή προϋπόθεση, ότι αυτός απέκτησε την επιταγή με κακή πίστη, ή εάν διέπραξε κατά την απόκτηση της βαρύ πταίσμα (βλ. ΑΠ 738/2006, ΑΠ 1202/2006, ΕφΑθ 10119/1997 ΕλΔνη 1998.1411).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 269, 527, 585, 632,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 1, 13, 22,

Δημοσίευση: ΕπισκεΔ 2012, σελίδα 513

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών

Αριθμός απόφασης: 1758

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Επίδειξη εγγράφων. Αίτημα επίδειξης τραπεζικής επιταγής. Τραπεζικό απόρρητο. Κάμψη του τραπεζικού απορρήτου.

- Η επίδειξη εγγράφου κατά τη διάρκεια εκκρεμούς δίκης ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 450-452 ΚΠολΔ, ενώ, αν δεν υπάρχει εκκρεμής δίκη, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 902 - 903 ΑΚ. Κατά τη διάταξη του άρθρου 902 ΑΚ, όποιος έχει έννομο συμφέρον να πληροφορηθεί το περιεχόμενο ενός

εγγράφου που βρίσκεται στην κατοχή άλλου, έχει δικαίωμα να απαιτήσει την επίδειξη ή και αντίγραφο του, αν, εκτός των άλλων, το έγγραφο συντάχθηκε για το συμφέρον αυτού που το ζητεί ή πιστοποιεί έννομη σχέση που αφορά και αυτόν. Η επίδειξη εγγράφου με βάση το άρθρο αυτό μπορεί να ζητηθεί με αγωγή ή και με ανταγωγή, εφόσον βέβαια συντρέχουν οι προϋποθέσεις παραδεκτού της τελευταίας, που καθορίζονται στο άρθρο 268 ΚΠολΔ. Κατά την κρατούσα στη θεωρία και στη νομολογία άποψη, την οποία και το δικαστήριο αυτό αποδέχεται, η επίδειξη εγγράφων ή η χορήγηση αντιγράφων μπορεί να επιδιωχθεί και με ασφαλιστικό μέτρο, εφόσον συντρέχει επείγουσα περίπτωση ή επικείμενος κίνδυνος. Στηρίζεται δε η άποψη αυτή στη διάταξη του άρθρου 731 ΚΠολΔ που ορίζει ότι το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την ενέργεια, παράλειψη ή ανοχή ορισμένης πράξης από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση (βλ. ΜΠρΡοδ 2048/2009, ΜΠρΑθ 8430/2009, ΜΠρΤρ 98/2008, ΜΠρΑθ 2077/2008, ΜΠρΘεσ 42696/2007, ΜΠρΣπ 906/2005 δημ. Νόμος, Π. Τζίφρα: "Ασφαλιστικά μέτρα", έκδ. 4η, σ. 344).

- Η καθής, η οποία έχει στην κατοχή της την επίμαχη επιταγή (όπως προκύπτει από την με ημερομηνία 17.11.2011 βεβαίωση που χορήγησε στην αιτούσα), ισχυρίζεται ότι δεσμεύεται από το τραπεζικό απόρρητο που καθιερώνεται με τη διάταξη του άρθρου 1 του ν.δ. 1059/1971 και για το λόγο αυτό αρνείται τη χορήγηση αντιγράφου της παραπάνω επιταγής. Ωστόσο, ο ανωτέρω ισχυρισμός της καθής τυγχάνει μη νόμιμος και απορριπτός, αφενός μεν επειδή είναι αμφίβολο εάν η μη γνωστοποίηση των στοιχείων μίας τραπεζικής επιταγής (η οποία λόγω της κυκλοφορίας της μπορεί να περιέλθει σε γνώση πολλών προσώπων μέχρι να εμφανιστεί προς πληρωμή, οπότε και δεν μπορεί να γίνει λόγος για απόρρητο) εμπίπτει στην έννοια του τραπεζικού απορρήτου κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 1 του ΝΔ 1059/1971 στο οποίο εμπίπτουν κατά βάση χρηματικές καταθέσεις, ελεύθερες ή δεσμευμένες, προθεσμιακές ή όψεως (βλ. ΑΠ 1022/ 2011 δημ. Νόμος), αφετέρου δε επειδή το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων δεν είναι απόλυτο, αλλά έχει ήδη καμφθεί και έναντι των τρίτων με τη διάταξη του άρθρου 24 του Ν. 2915/2001 που προβλέπει ότι το απόρρητο δεν ισχύει έναντι του δανειστή που έχει δικαίωμα κατάσχεσης της περιουσίας του δικαιούχου της κατάθεσης, αλλά αίρεται για το χρηματικό ποσό που απαιτείται για την ικανοποίηση του δανειστή.

Διατάξεις:

ΑΚ: 902, 903,

ΚΠολΔ: 268, 450, 451, 452, 731,

Δημοσίευση: ΝοΒ 2012, σελίδα 1197 * ΠειρΝομ 2012, σελίδα 246

Αξιόγραφα - Επιταγή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1804

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Αδικοπραξία. Στοιχεία δικογράφου της αγωγής, με την οποία διώκεται η κατά τις περί αδικοπραξιών διατάξεις αποζημίωση του κομιστή μη

πληρωθείσας, αν και νομοτύπως και εμπροθέσμως εμφανισθείσας, επιταγής. Εγγύηση.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 79 του Ν. 5960/1933, 914, 297 και 298 ΑΚ προκύπτει ότι εκείνος που εκδίδει επιταγή γνωρίζοντας ότι δεν έχει διαθέσιμα κεφάλαια στην πληρώτρια τράπεζα είτε κατά τον χρόνο της έκδοσης, είτε κατά το χρόνο της πληρωμής, ζημιώνει τον κομιστή, από την μη πληρωμή της επιταγής κατά την εμφάνισή της, παρά τον νόμο, δηλαδή παρά την ως άνω διάταξη του Ν. 5960/1933, που χαρακτηρίζει την πράξη αυτή του εκδότη ως ποινικό αδίκημα. Επομένως υποχρεούται σε αποζημίωση του κομιστή, κατά τις περί αδικοπραξιών διατάξεις, αφού η διάταξη αυτή του άρθρου 79 Ν. 5960/1933 έχει θεσπιστεί για να προστατεύσει όχι μόνο το δημόσιο αλλά και το ατομικό συμφέρον του δικαιούχου της επιταγής. Η αξίωση αυτή προς αποζημίωση από το άρθρο 914 ΑΚ συρρέει με την αξίωση από την επιταγή (άρθρο 40 Ν. 5960/1933) και απόκειται στον δικαιούχο να ασκήσει αυτή που προκρίνει, η ικανοποίηση όμως της μιας απ' αυτές επιφέρει απόσβεση και της άλλης. Δικαιούχος της αποζημίωσης, ως αμέσως ζημιωθείς, είναι ο νόμιμος κομιστής της επιταγής κατά το χρόνο της εμφάνισης και τη βεβαίωση της μη πληρωμής, ο οποίος και νομιμοποιείται στην άσκηση της αγωγής από την αδικοπραξία. Για την πληρότητα δε του δικογράφου της αγωγής, με την οποία διώκεται η κατά τις περί αδικοπραξιών διατάξεις αποζημίωση του κομιστή μη πληρωθείσας, αν και νομοτύπως και εμπροθέσμως εμφανισθείσας, επιταγής απαιτείται κατ' αρθ. 216 ΚΠολΔ να διαλαμβάνεται σ' αυτό 1) η έκδοση της επιταγής από τον εναγόμενο, εν γνώσει του ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια στην πληρώτρια τράπεζα κατά τον χρόνο της έκδοσης ή της πληρωμής, 2) η ύπαρξη ζημίας, 3) ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ ζημίας και της παράνομης ως άνω συμπεριφοράς του εκδότη και 4) η εμπρόθεσμη εμφάνιση αυτής προς πληρωμή. Άλλα στοιχεία για την πληρότητα και νομική θεμελίωση της πιο πάνω αγωγής, όπως η αιτία της εκδόσεως της επιταγής και ειδικότερα ότι αυτή (αιτία) δεν πάσχει ακυρότητα, καθόσον πρόκειται για αδικοπραξία και όχι απαίτηση από επιταγή. Τούτο διότι, από τη διάταξη του άρθρου 79 του Ν 5960/1933, που ορίζει ότι τιμωρείται με τις ποινές που προβλέπονται σ' αυτήν, όποιος εκδίδει επιταγή μη πληρωθείσα σε πληρωτή στον οποίο δεν έχει αντίστοιχα διαθέσιμα κεφάλαια, κατά το χρόνο έκδοσης της επιταγής ή της πληρωμής, συνάγεται ότι για τη στοιχειοθέτηση αυτού του εγκλήματος και συνακόλουθα της αδικοπραξίας από το άρθρο 914 ΑΚ, δεν ενδιαφέρει η αιτία έκδοσης της επιταγής, και ιδίως, δεν ενδιαφέρει η ανυπαρξία, η ακυρότητα, η απόσβεση ή το ανεπίτρεπτο της άσκησης της απαίτησης από την υποκείμενη σχέση μεταξύ του εκδότη και του λήπτη της επιταγής.

- Από τη διάταξη του άρθρου 79 του Ν 5960/1933, που ορίζει ότι τιμωρείται με τις ποινές που προβλέπονται σ' αυτήν, όποιος εκδίδει επιταγή μη πληρωθείσα σε πληρωτή στον οποίο δεν έχει αντίστοιχα διαθέσιμα κεφάλαια, κατά το χρόνο έκδοσης της επιταγής ή της πληρωμής, συνάγεται ότι για τη στοιχειοθέτηση αυτού του εγκλήματος δεν ενδιαφέρει η αιτία έκδοσης της επιταγής, και ιδίως, δεν ενδιαφέρει η ανυπαρξία, η ακυρότητα, η απόσβεση ή το ανεπίτρεπτο της άσκησης της απαίτησης από την υποκείμενη σχέση μεταξύ του εκδότη και του λήπτη της επιταγής. Για να γεννηθεί, όμως, αξίωση αποζημίωσης, λόγω αδικοπραξίας, κατά του εκδότη επιταγής

που δεν πληρώθηκε, λόγω έλλειψης διαθεσίμων κεφαλαίων στην πληρώτρια τράπεζα, δεν αρκεί να συντρέχουν τα στοιχεία της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης του ως άνω εγκλήματος, αλλά, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διαπιστώνεται και η επέλευση ζημίας, που αποτελεί στοιχείο της αξίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 914 ΑΚ.

Περαιτέρω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 281, 300, 288 και 914 του ΑΚ συνάγεται, ότι αυτός που δέχεται επιταγή σε γνώση του ότι δεν έχει αντίκρισμα, καθώς και ότι η αιτία για την οποία εκδόθηκε είναι άκυρη, και μεν με τη συμπεριφορά του δεν απαλλάσσει τον εκδότη από την ποινική του ευθύνη, παρέχει, όμως το δικαίωμα στον τελευταίο, είτε ενάγεται με βάση το νόμο περί επιταγών, είτε με βάση το αδίκημα, να αποκρούσει την αγωγή, επικαλούμενος, ότι, σε γνώση της έλλειψης αντικρίσματος, καθώς και της ελαττωματικότητας του τίτλου, έλαβε την επιταγή και ότι με την συμπεριφορά του αυτή, που τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο και ως προς την αξιούμενη ζημία και ως προς την ζημιολόγο πράξη, βρίσκεται σε κακή πίστη επιδιώκοντας την πληρωμή του ποσού της επιταγής, αφού έχει αποδεχθεί τον κίνδυνο των επιζήμιων συνεπειών από την έκδοση της ακάλυπτης επιταγής, ή ότι αυτός, κατά την υποκειμένη σχέση, δεν έχει δικαίωμα να εισπράξει την επιταγή. Ακόμη ο εναγόμενος ως εκδώσας ακάλυπτη επιταγή προς αποζημίωση λόγω αδικοπραξίας, δικαιούται να προβάλλει, αμυνόμενος κατά της αγωγής, τον ισχυρισμό ότι δεν προκλήθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση ζημία στην περιουσία του δικαιούχου παρά τη συνδρομή των όρων του άρθρου 79 του Ν. 5960/1933, και ειδικότερα ότι η θεμελιούμενη στην υποκειμένη σχέση χρηματική αξίωση του ενάγοντος έχει ήδη ικανοποιηθεί με καταβολή. Στην περίπτωση αυτή, προβάλλει άρνηση της βάσης της αγωγής και ειδικότερα άρνηση της επικαλούμενης στην αγωγή εξ αδικοπραξίας ζημίας του ενάγοντος.

- Από τις διατάξεις των αρ. 847-870 ΑΚ, οι οποίες ρυθμίζουν τη σύμβαση εγγυήσεως, προκύπτει ότι, πρόκειται για σύμβαση συναινετική, αφηρημένη και ετεροβαρή, με παρεπόμενο και επικουρικό χαρακτήρα, η οποία συνάπτεται μεταξύ εγγυητή και δανειστή χωρίς τη σύμπραξη ή τη συναίνεση του πρωτοφειλέτη. Περιεχόμενο δε αυτής είναι η ανάληψη από τον εγγυητή της υποχρέωσης απέναντι στο δανειστή, να εκπληρώσει την παροχή του πρωτοφειλέτη, αν δεν το κάνει ο τελευταίος, ενώ σκοπός της είναι η εξασφάλιση της απαιτήσεως του δανειστή κατά του πρωτοφειλέτη, δηλαδή η εξασφάλιση της (ξένης) πιστώσεως του δανειστή προς τον πρωτοφειλέτη. Εγγύηση μπορεί να δοθεί υπό αίρεση ή προθεσμία για κύρια όμως οφειλή που δεν εξαρτάται από αίρεση ή προθεσμία. Υπό την ανωτέρω έννοια της συμβάσεως εγγυήσεως είναι φανερό ότι αυτή διαφέρει από την εγγυοδοτική σύμβαση, κατά την οποία παρέχεται εξασφάλιση με μετρητά, χρεώγραφα, (όπως επιταγές, συναλλαγματικές κ.α.), από ένα πρόσωπο για την καλή εκπλήρωση των καθηκόντων του, ή από τον οφειλέτη ή τρίτο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτού. Η διαφορά δε μεταξύ των ανωτέρω συμβάσεων συνίσταται στο ότι η ευθύνη του οφειλέτη στην περίπτωση της συμβατικής εγγυοδοσίας είναι κύρια και όχι παρεπόμενη, όπως στην εγγύηση, δεδομένου ότι η σχέση είναι διμερής μεταξύ του τρίτου ως εγγυοδότη και του δανειστή, καθώς και στην αυτοτέλεια μεταξύ της ευθύνης του εγγυοδότη από την ευθύνη και την ενοχή του πρωτοφειλέτη ενώ, είναι

κατά κανόνα αναιτιώδης, διότι η σχέση καλύψεως δεν είναι η αιτία στην εγγυοδοτική σύμβαση, αλλά το κίνητρο του εγγυοδότη για την ανάληψη υποχρέωσης απέναντι στο δανειστή. Στην συμβατική εγγυοδοσία, γίνεται δεκτό ότι δεν εφαρμόζονται οι περί εγγυήσεως διατάξεις και δεν απαιτείται η σύνταξη εγγράφου (αρ. 849 ΑΚ). Να σημειωθεί ότι, στις εμπορικές συναλλαγές, συμβαίνει να χρησιμοποιείται και ως μέσον εξασφάλισης άλλων απαιτήσεων η έκδοση και παράδοση τραπεζικής επιταγής, που χαρακτηρίζεται από τους συμβαλλόμενους ως εγγύηση, πλην όμως, ο χαρακτήρας της συγκεκριμένης εκάστοτε συμβάσεως θα προκύψει με βάση τα χαρακτηριστικά αυτής, σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες σχετικές διατάξεις του ΑΚ και χωρίς προσήλωση στις χρησιμοποιούμενες από τους συμβαλλόμενους λέξεις ή φράσεις. Άλλωστε, ο νομικός χαρακτηρισμός γίνεται πάντοτε από το Δικαστήριο, που επιλαμβάνεται της διαγνώσεως της συγκεκριμένης εκάστοτε υποθέσεως. Η κατά τα παραπάνω οικονομική λειτουργία της επιταγής δεν συμπορεύεται, βέβαια, με τον κατά το ισχύον δίκαιο σκοπό αυτής, ως μέσου πληρωμής, όμως δεν επιδρά κατά νόμο και στην εγκυρότητα του τίτλου και στην εφαρμογή των διατάξεων του νόμου περί επιταγής. Ενόψει αυτών, αν ο οφειλέτης στα πλαίσια εγγυοδοτικής σύμβασης, προς εξασφάλιση των υποχρεώσεων του από σύμβαση, παραδώσει στον δανειστή επιταγή εκδόσεως τρίτου, που βρίσκεται νομίμως στην κατοχή του (οφειλέτη), η ευθύνη του τελευταίου είναι κύρια και όχι παρεπόμενη. Στην τελευταία περίπτωση, από μόνη την παράδοση της επιταγής, δεν δημιουργείται μεταξύ του δανειστή και του τρίτου (εκδότη της επιταγής), συμβατικός δεσμός και μάλιστα εκείνος της εγγυήσεως, εκτός και αν συντρέχουν και άλλα στοιχεία από τα οποία να δικαιολογείται ότι ο τελευταίος με σύμβαση ανέλαβε απέναντι στο δανειστή την ευθύνη ότι θα καταβληθεί η οφειλή. Έτσι αυτός (εκδότης) θα ευθύνεται μόνο από την επιταγή, όχι όμως και από την σύμβαση της εγγυήσεως, για την έγκυρη σύσταση της οποίας απαιτείται έγγραφο.

Διατάξεις:

ΑΚ: 71, 281, 288, 300, 297, 298, 847 - 870, 849, 914,

ΚΠολΔ: 117, 118, 216, 527, 562, 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 14, 559 αριθ. 19, 561,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 40, 79,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1834

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Επιταγή. Υπογραφή που τέθηκε από αντιπρόσωπο. Η πληρεξουσιότητα για την υπογραφή από αντιπρόσωπο, πρέπει να είναι έγγραφη. Ένσταση πλαστότητας. Κήρυξη ή μη ακυρότητας, έκπτωσης από δικαίωμα ή απαράδεκτο. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 11 του Ν. 5960/1933: "Ο θέσας την υπογραφήν του επί επιταγής ως αντιπρόσωπος προσώπου, δια το οποίον δεν είχε την εξουσίαν να ενεργήση, υποχρεούται αυτός ούτος εκ της επιταγής και, εάν επλήρωσεν, έχει τα αυτά

δικαιώματα, τα οποία θα είχαν ο φερόμενος ως εκπροσωπηθείς. Το αυτό ισχύει επί αντιπροσώπου υπερβάντος την εαυτού εξουσίαν". Εξ αυτής συνάγεται ότι η υπογραφή του εκδότη επί της επιταγής μπορεί να τεθεί και με αντιπρόσωπο, ο οποίος υπογράφει είτε με το δικό του όνομα για λογαριασμό του αντιπροσωπευομένου, οπότε πρέπει να γίνεται σχετική μνεία στην επιταγή (ΑΠ 1360/1998), είτε με το όνομα του ίδιου του αντιπροσωπευομένου, χωρίς να αναγράφεται στην επιταγή το όνομα του αντιπροσώπου. Η πληρεξουσιότητα για την υπογραφή από αντιπρόσωπο, πρέπει, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 217 παρ. 2 του ΑΚ, να είναι έγγραφη (ΟλαΠ 19/2003, ΑΠ 93/2006, 321/2009). Όταν προβάλλεται ένσταση πλαστότητας της υπογραφής που τέθηκε στο όνομα του φερομένου ως υπόχρεου εκδότη από άλλον, ο εκδότης αρκεί να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι η υπογραφή δεν είναι δική του, αλλά τέθηκε από άλλον, ενώ ο κομιστής της επιταγής φέρει το βάρος να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι εκείνος που υπέγραψε είχε έγγραφη πληρεξουσιότητα προς τούτο, προβάλλοντας σχετική αντένσταση.

- Ο εκ του άρθρου 559 αρ. 14 ΚΠολΔ, λόγος αναίρεσης, ιδρύεται αν το δικαστήριο παρά το νόμο κήρυξε ή δεν κήρυξε ακυρότητα, έκπτωση από δικαίωμα ή απαράδεκτο.

Διατάξεις:

ΑΚ: 217,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 14,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 11,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1555

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Ενστάσεις που στηρίζονται στις προσωπικές σχέσεις του εκδότη και προηγούμενων κομιστών. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, 12 παρ. 1, 14, 22 και 28 του Ν. 5960/1933 "περί επιταγής", προκύπτει ότι η ενοχή από την επιταγή είναι αναιτιώδης, αφού η αιτία εκδόσεως της δεν αποτελεί στοιχείο της επιταγής, ο δε κομιστής, ασκώντας αγωγή για πληρωμή, δεν έχει υποχρέωση να επικαλεσθεί και αποδείξει την αιτία της έκδοσης ή της απόκτησης της, αλλά ο καλούμενος σε πληρωμή οφειλέτης μπορεί να προβάλει κατά του κομιστή ότι η πληρωμή αυτής οδηγεί σε αδικαιολόγητο πλουτισμό του, διότι ο λόγος της εκδόσεως ή οπισθογραφήσεως της εξέλιπε ή ήταν ανύπαρκτος ή ελαττωματικός και έτσι να ελευθερωθεί. Τους ισχυρισμούς αυτούς, για έλλειψη υποκείμενης αιτίας, ο υπογραφέας μπορεί να τους προτείνει τόσο έναντι εκείνου ο οποίος αμέσως συνδέεται μαζί του, όσο και κατά των υπολοίπων δικαιούχων από την επιταγή. Κατά την έννοια όμως της διατάξεως του άρθρου 22 του Ν. 5960/1933, για τη δυνατότητα αντιτάξεως κατά του τρίτου κομιστή ενστάσεων, που στηρίζονται στις προσωπικές σχέσεις του εκδότη και προηγούμενων κομιστών, απαιτείται, αφενός, γνώση από τον κομιστή της επιταγής του λόγου της ενστάσεως,

δηλαδή να γνώριζε το σχετικό γεγονός της ανυπαρξίας ή ελαττωματικότητας της εσωτερικής (βασικής) έννομης σχέσης μεταξύ του εκδότη και των προηγούμενων κομιστών και, αφετέρου, σκοπός βλάβης του οφειλέτη, δηλαδή να απέκτησε την επιταγή για να τον εμποδίσει να αντιτάξει κατ' αυτού τον αδικαιολόγητο πλουτισμό του προηγούμενου κομιστή και να επιτευχθεί έτσι η πληρωμή του τίτλου, η οποία χωρίς τη μεταβίβαση αυτή δεν θα επιτυγχανόταν.

- Ο αναιρετικός λόγος του αριθμού 11γ του άρθρου 559 ΚΠολΔ ιδρύεται, αν το δικαστήριο της ουσίας παρέλειψε να λάβει υπόψη του κατά τη διαμόρφωση της αποδεικτικής του κρίσεως, αποδεικτικά μέσα που παραδεκτώς και νομίμως επικαλέσθηκαν οι διάδικοι και τα οποία έχει υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 335, 338, 339, 340 και 346 ΚΠολΔ και τα οποία ήταν χρήσιμα προς άμεση ή έμμεση απόδειξη πραγματικών γεγονότων με ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης (ΟΛΑΠ 42/2002). Ο λόγος είναι αβάσιμος, όταν το δικαστήριο ββαιώνει στην απόφαση του ότι έλαβε υπόψη τα συγκεκριμένα αποδεικτικά μέσα για τα οποία προτείνεται ο αναιρετικός λόγος ή ότι έλαβε υπόψη όλα τα με επίκληση προσκομιζόμενα έγγραφα, έστω και χωρίς στην απόφαση να γίνεται μνεία και χωριστή αξιολόγηση του καθενός από αυτά, εκτός εάν, παρά τη βεβαίωση αυτή, από το περιεχόμενο της αποφάσεως και ιδίως από τις αιτιολογίες καταλείπονται αμφιβολίες για τη συνεκτίμηση όλων ή ορισμένων εγγράφων, οπότε ο λόγος είναι βάσιμος.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 11γ,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 1, 12, 14, 22, 28,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

Αριθμός απόφασης: 31

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Αγωγή αδικοπραξίας από ακάλυπτη επιταγή. Αδικαιολόγητος πλουτισμός. Ερημοδικία εναγομένου.

- Η αγωγή είναι ορισμένη και νόμιμη ως προς την κύρια βάση της, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 297, 298, 346 και 914 ΑΚ, 79 Ν. 5960/1933, 176, 907, 908 παρ. 1δ' και 1047 παρ. 1 ΚΠολΔ, πλην του παρεπόμενου αιτήματος για επιδίκαση τόκων επί του αιτούμενου ποσού της αποζημίωσης από την ημέρα εμφάνισης κάθε μιας εκ των επιταγών προς πληρωμή, το οποίο είναι απορριπτέο ως μη νόμιμο, καθόσον δεν υπάρχει έκτοτε υπερημερία του εναγομένου σε σχέση με την αξίωση αποζημίωσης από την αδικοπραξία και η ενάγουσα δεν επικαλείται συγκεκριμένη έκτοτε όχληση αυτού για την ανωτέρω αξίωσή της, μη εφαρμοζομένης στην περίπτωση αυτή της διάταξης του άρθρου 45 αρ. 2 Ν. 5960/1933 για οφειλή τόκων από την ημέρα εμφάνισης της επιταγής, η οποία ισχύει μόνο όταν ασκείται αξίωση από επιταγή και όχι από αδικοπραξία (βλ. σχετ. ΕφΠειρ 601/2002 ΠειρΝομ 2002.436, ΕφΑθ 7279/2000 ΕλΔνη 42.785, ΕφΠειρ 665/1999 ΕλΔνη 41.491). Επίσης, κατά την

επικουρική της βάση, που επιχειρείται να θεμελιωθεί στις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, η αγωγή είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη, διότι η βάση από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό παρέχεται μόνο όταν ελλείπουν οι προϋποθέσεις για την άσκηση αγωγής από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία και για τη θεμελίωσή της δεν προβάλλονται πρόσθετα πραγματικά περιστατικά, διαφορετικά από εκείνα που η ενάγουσα εκθέτει προκειμένου να στηρίξει την κύρια αγωγική βάση κατά τις διατάξεις περί αδικοπραξιών (βλ. ΟΛΑΠ 22/2003 ΕλΔνη 44.1261, ΑΠ 2212/2009, ΑΠ 16/2008, ΑΠ 222/2003 ΕλΔνη 45.475, ΕφΑθ 395/2010).

- Εφόσον ο εναγόμενος ερημοδικεί, οι περιεχόμενοι στην αγωγή πραγματικοί ισχυρισμοί της ενάγουσας θεωρούνται ομολογημένοι εκ μέρους του εναγομένου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 271 παρ. 3 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 29 του Ν. 3994/2011, η οποία εφαρμόζεται και επί δικών που ανοίχθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του ανωτέρω νόμου, η συζήτηση όμως αυτών λαμβάνει χώρα μετά την έναρξη ισχύος του

Διατάξεις:

ΑΚ: 297, 298, 346, 914,

ΚΠολΔ: 176, 907, 908. 1047,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 45, 79,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Εφετείο Πειραιά

Αριθμός απόφασης: 10

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Ακάλυπτη επιταγή. Αδικοπραξία. Νομιμοποίηση κομιστή της επιταγής. Στέρηση της κατοχής της επιταγής. Αντιρρήσεις οφελήτη. Διαδικασία πιστωτικών τίτλων και τακτική διαδικασία. Νέοι ισχυρισμοί έπειτα από ερημοδικία.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 79 Ν. 5960/1933, 914 επ., 297, 298 ΑΚ, προκύπτει ότι εκείνος που εκδίδει επιταγή σε διαταγή εν γνώσει ότι δεν έχει διαθέσιμα κεφάλαια στην πληρώτρια τράπεζα, είτε κατά το χρόνο της έκδοσης είτε κατά το χρόνο της πληρωμής, ζημιώνει τον κομιστή από τη μη πληρωμή της επιταγής κατά την εμφάνισή της παρά το νόμο, δηλαδή παρά τον ανωτέρω διάταξη του άρθρου 79 Ν. 5960/1933 που χαρακτηρίζει την πράξη του εκδότη τους ποινικό αδίκημα. Επομένως, υποχρεούται σε αποζημίωση του κομιστή, αφού η διάταξη έχει θεσπισθεί για να προστατεύσει όχι μόνο το δημόσιο, αλλά και το συμφέρον του δικαιούχου της επιταγής. Η αξίωση αυτή προς αποζημίωση εκ του άρθρου 914 ΑΚ συρρέει με την αξίωση από την επιταγή και απόκειται στο δικαιούχο να επιλέξει ποια αγωγή θα ασκήσει (ΟΛΑΠ 23/2007, ΟΛΑΠ 30/2007, ΑΠ 28/2011, ΑΠ 1841/2011, ΑΠ 495/2010, ΑΠ 651/2010, ΑΠ 687/2010, ΑΠ 713/2009).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 19 εδ. α Ν. 5960/1933 περί επιταγής «ο κάτοχος οπισθογραφησίμου επιταγής θεωρείται νόμιμος κομιστής εάν στηρίζει το δικαίωμά του επί αδιακόπου σειράς οπισθογραφήσεων, και εάν έτι η τελευταία οπισθογράφησις είναι εν λευκώ». Με το άρθρο 21 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «εάν τις εστερήθη της

κατοχής της επιταγής εξ ουιουδήποτε γεγονότος, ο κομιστής εις ον περιήλθεν η επιταγή ... δι' ην ο κομιστής θεμελιού το δικαίωμα αυτού κατά τον εν τα τω άρθρω 19 οριζόμενον τρόπον, δεν υποχρεούται να αποξενωθεί της επιταγής, εκτός εάν απέκτησεν αυτήν κακή τη πίστει ή εάν κατά την κτήσιν αυτής διέπραξε βαρύ πταίσμα». Με το άρθρο 22 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «τα εξ επιταγής εναγόμενα πρόσωπα δύνανται να αντιτάξωσι κατά του κομιστού τας ενστάσεις τας στηριζομένας επί των προσωπικών σχέσεων αυτών μετά του εκδότου ή των προηγουμένων κομιστών, μόνον εάν ο κομιστής κατά την κτήσιν της επιταγής ενήργησεν εν γνώσει προς βλάβην του οφειλέτου». Τέλος κατά την έχουσα γενική εφαρμογή επί των αξιογράφων διάταξη του άρθρου 78 παρ. 2 ΝΔ της 17.7./13.8.1923 περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών «κατά του νομιμοποιουμένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης να αντιτάξει αντιρρήσεις μόνον: α) αφορώσας το κύρος της εν τω δικαιογράφω ιδίας αυτού δηλώσεως (ενστάσεις εγκυρότητος), β) συναγομένας εκ του περιεχομένου του εγγράφου και γ) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου».

Από τη θεσπιζόμενη με τις ανωτέρω διατάξεις γενική αρχή της υποχρεώσεως εκ της επιταγής λόγω προκλήσεως φαινομένου δικαίου, συνάγεται ότι οι κατά το άρθρο 78 παρ. 2α ν.δ της 17.7./13.8.1923 ενστάσεις μη έγκυρης αναλήψεως υποχρεώσεως του οφειλέτη εκ της επιταγής προτείνονται πάντοτε μεν κατά του πρώτου δικαιούχου εκ της επιταγής, κατά του τρίτου όμως κομιστή μόνο αν αυτός ενήργησε εν γνώσει προς βλάβη του οφειλέτη, εκτός των ενστάσεων πλαστότητας, βίας ή απειλής, ανικανότητας ή ελλείψεως πληρεξουσιότητας, οι οποίες κατά ρητή διάταξη του νόμου (άρθρα 10 και 11 Ν. 5960/1933) προτείνονται κατά παντός κομιστή, έστω και καλόπιστου (εμπράγματα ενστάσεις in rem, Εφαθ 819/2003 ΕπισκΕμπΔ 2003.1131). Περαιτέρω, ενέργεια προς βλάβη του οφειλέτη υπάρχει όταν ο κομιστής γνωρίζει κατά την απόκτηση της επιταγής ότι με τη μεταβίβασή της σ' αυτόν είναι δυνατόν να ματαιωθεί η προβολή των ενστάσεων αυτών και ότι επιτυγχάνεται έτσι η πληρωμή της, η οποία χωρίς τη μεταβίβαση αυτή δεν θα επιτυγχανόταν. Η γνώση του τρίτου και η ενέργειά του προς βλάβη του οφειλέτη, αποτελούν στοιχεία της προσβαλλόμενης ένστασης και πρέπει να αναφέρονται σ' αυτήν, άλλως αυτή είναι απορριπτέα ως αόριστη.

- Η εκδίκαση των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους κατά την προβλεπόμενη ειδική προς τούτου διαδικασία (635-646 ΚΠολΔ) γίνεται ενόψει του προαιρετικού χαρακτήρα αυτής μόνο εφόσον χωρήσει επιλογή αυτής και τον ενάγοντα, καθόσον δεν υφίσταται κανένας λόγος δημόσιου συμφέροντος ή κάποιος άλλος για να καταστεί υποχρεωτική η εκδίκαση κατά την ειδική αυτή διαδικασία. Γι' αυτό η εφαρμογή της προϋποθέτει προηγούμενη επιλογή από τον ενάγοντα, της οποίας τον τρόπο ορίζει η προκείμενη διάταξη. Για την επιλογή της ειδικής διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων απαιτείται να περιέχεται στο δικόγραφο της αγωγής, εκτός από τα στοιχεία των άρθρων 118, 120 και 216 ΚΠολΔ, δήλωση ότι η αγωγή θα εκδικαστεί κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 637 - 646 ΚΠολΔ. Η δήλωση, όπως και κάθε δήλωση στο δικονομικό δίκαιο, για επιλογή της ειδικής αυτής διαδικασίας, δεν απαιτείται να είναι ρητή, αλλά μπορεί να υποδηλώνεται ασφαλώς και από άλλες πράξεις, από τις οποίες προκύπτει η αναμφίβολη επιλογή αυτής, όπως με την

κατάθεση της αγωγής στο τμήμα εκδίκασης διαφορών από πιστωτικούς τίτλους χωρίς την εγγραφή της στο πινάκιο, οπότε ασφαλώς γνωρίζει ο εναγόμενος το είδος της διαδικασίας που θα εκδικαστεί η υπόθεση (βλ. Β. Βαθρακοκοίλη ΚΠολΔ, τόμος Γ', έκδ. 1995, υπ' άρθρο 638 σελ. 866 αρ. 1 και 2). Στην προκειμένη περίπτωση ο ενάγων κατέθεσε την ένδικη αγωγή του στο τμήμα εκδίκασης των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους, από την κατάθεση δε αυτή προκύπτει αναμφίβολα ότι αυτός για την ικανοποίηση της απαίτησής του από την επίδικη επιταγή, επέλεξε την ειδική διαδικασία των άρθρων 637- 646 ΚΠολΔ, οπότε ασφαλώς γνώριζαν οι εναγόμενοι το είδος της διαδικασίας με την οποία θα εκδικαζόταν η υπόθεση. Επομένως, ο ισχυρισμός των δύο πρώτων εναγουσών ότι η υπό κρίση αγωγή αναρμοδίως φέρεται να εκδικασθεί με την παρούσα διαδικασία, καθόσον αυτή ερείδεται στη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 79 του Ν. 5960/1933 και πρέπει να εκδικασθεί κατά την τακτική διαδικασία, είναι αβάσιμος και απορριπτέος.

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 528 ΚΠολΔ όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 44 παρ. 2 του Ν. 3994/2011, «αν ασκηθεί έφεση από διάδικο που δικάστηκε ερήμην, η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται μέσα στα όρια που καθορίζονταν από την έφεση και τους πρόσθετους λόγους ανεξάρτητα από τη διαδικασία που τηρήθηκε. Ο εκκαλών δικαιούται να προβάλει όλους τους ισχυρισμούς που μπορούσε να προτείνει πρωτοδίκως». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η εμπρόθεσμη και παραδεκτή άσκηση εφέσεως από τον εναγόμενο που δικάστηκε ερήμην επιφέρει την εξαφάνιση της ερήμην αποφάσεως, μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση και τους πρόσθετους λόγους, χωρίς δηλαδή να απαιτείται να ευδοκιμήσει προηγουμένως κάποιος λόγος της εφέσεως, αλλά αρκεί η τυπική παραδοχή της, καθόσον αυτή έχει τα αποτελέσματα της αναιτιολόγητης ανακοπής ερημοδικίας και ότι στην περίπτωση αυτή ο εκκαλών - εναγόμενος μπορεί να προβάλλει με τις ενώπιον του Εφετείου προτάσεις του όλους τους πραγματικούς ισχυρισμούς που θα μπορούσε να προτείνει πρωτοδίκως αν είχε παραστεί στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο (ΑΠ 1906/2008, ΑΠ 829/2008, ΑΠ 866/2008, ΑΠ 884/2008, ΑΠ 446/2007, ΑΠ 1015/2005).

Διατάξεις:

ΑΚ: 914,

ΚΠολΔ: 635 - 646,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 19, 21, 22, 79,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Αξιόγραφο - Επιταγή

Δικαστήριο: Εφετείο Πειραιά

Αριθμός απόφασης: 68

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Κήρυξη ανίσχυρου αξιογράφου. Έκδοση επιταγής σε διαταγή Ελληνικού Δημοσίου.
- Κατά τα άρθρα 845, 848, 850 παρ. 1, 853, 854 και 857 του ΚΠολΔ, αξιόγραφο μπορεί να κηρυχθεί ανίσχυρο κατά την διαδικασία της προσκλήσεως. Για να αποδειχθεί η κλοπή, η απώλεια ή η καταστροφή του αξιογράφου, καθώς και το

δικαίωμα του αιτούντος να ζητήσει την έκδοση της διαταγής για τη δημοσίευση της πρόσκλησης, αρκεί πιθανολόγηση. Με την πρόσκληση καλείται ο κομιστής του αξιογράφου να αναγγείλει, το αργότερο έως το τέλος της προθεσμίας, τα δικαιώματά του, και εφόσον κατέχει το αξιόγραφο να το καταθέσει στη γραμματεία του δικαστηρίου. Η πρόσκληση πρέπει να ορίζει ως βλάβη, στην περίπτωση της παράλειψης της αναγγελίας, ότι το έγγραφο θα χάσει την ισχύ του. Η πρόσκληση αυτή δημοσιεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 845 παρ. 1 του ΚΠολΔ, καθώς και στο δελτίο ανωνύμων εταιριών και εταιριών περιορισμένης ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και τοιχοκολλάται στην αίθουσα του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Αν δεν έγινε αναγγελία, το δικαστήριο, με απόφασή του, κηρύσσει ανίσχυρο το αξιόγραφο και τα συνημμένα τοκομερίδια και μερισματούγραφα. Η εν λόγω απόφαση τοιχοκολλάται στην αίθουσα του χρηματιστηρίου Αθηνών και περίληψή της δημοσιεύεται σε μία ή περισσότερες εφημερίδες που ορίζει το δικαστήριο, μία ή όσες φορές ορίζει η απόφαση (ΑΠ 1663/1995 ΕλΔνη 39.90). Η απόφαση η οποία κηρύσσει ανίσχυρο το αξιόγραφο υποκαθιστά αυτοδικαίως τον τίτλο που απολέσθηκε και νομιμοποιεί εκείνον που υπέβαλε την αίτηση έκδοσης απόφασης σαν αν ήταν κομιστής του αξιογράφου, ο οποίος δύναται να ασκήσει το δικαίωμά του απ' αυτό (Β. Βαθρακοκοίλης ΚΠολΔ τόμος Δ 1996 υπ' άρθρο 858). Εξάλλου, την αίτηση για την κήρυξη αξιογράφου ανισχύρου, έχει δικαίωμα να υποβάλλει, α) όταν πρόκειται για τίτλο στον κομιστή ή τίτλο που μεταβιβάστηκε με λευκή οπισθογράφηση, ο τελευταίος κομιστής του τίτλου, αυτός δηλαδή που δικαιούται να διεκδικήσει τα δικαιώματα που βασίζονται σ' αυτόν, β) όταν ο τίτλος είναι εις διαταγήν και δεν μεταβιβάστηκε, το πρόσωπο υπέρ του οποίου διατάσσεται η πληρωμή και γ) όταν ο τίτλος είναι ονομαστικός, εκείνος που αναφέρεται στον τίτλο και στηρίζει σ' αυτόν τα δικαιώματά του. Ειδικά δε προκειμένου περί συναλλαγματικής ή οπισθογραφήσιμης επιταγής, κομιστής ενιαίο κάτοχός της, που στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων ακόμη και αν η τελευταία οπισθογράφηση είναι λευκή, όπως προβλέπεται από το άρθρο 19 ν. 5325/1932 περί συναλλαγματικής και άρθρο 19 Ν. 5960/1933 του νόμου περί επιταγής (βλ. Αλ. Κιάντου - Παραμπούκη Δίκαιο Αξιογράφων, 3η εκδ. 1989 παρ. 60.193).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 1819/1951 «η πληρωμή των πάσης φύσεως οφειλών προς το Δημόσιον ενεργείται υποχρεωτικώς δι' επιταγών, οι οποίοι εκδίδονται απ' ευθείας εις διαταγήν της Υπηρεσίας εις ην κατά νόμον δέον να γίνει η καταβολή ή απ' ευθείας εις διαταγήν του Ελληνικού Δημοσίου...».

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 845, 848, 850, 853, 854 και 857,

Νόμοι: 5325/1932, άρθ. 19,

Νόμοι: 5960/1933, άρθ. 19,

ΑΝ: 1819/1951, άρθ. 1,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Αξιόγραφο - Συναλλαγματική
Δικαστήριο: Εφετείο Θεσσαλονίκης
Αριθμός απόφασης: 617
Έτος: 2011

Περίληψη:

- Ενεχύραση συναλλαγματικής. Αδικοπραξία. Η επιδίωξη είσπραξης των συναλλαγματικών εκ μέρους της ενεχυρούχου δανείστριας Τράπεζας κατά την ημέρα λήξης τους είναι πάντοτε θεμιτή, ανεξάρτητα από την ελαττωματικότητα ή μη της υποκείμενης σχέσης μεταξύ του ενεχυραστή του αξιόγραφου και του εξ αυτού (αξιόγραφου) οφειλέτου, εφόσον το ελάττωμα της υποκείμενης σχέσης μεταξύ οπισθογράφου λόγω ενεχύρου και του εκδότη επιταγής ή αποδέκτη συναλλαγματικής ήταν άγνωστο στην Τράπεζα κατά την κτήση του αξιόγραφου.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 914, 297, 298 ΑΚ προκύπτει ότι προϋποθέσεις της ευθύνης για αποζημίωση από αδικοπραξία είναι α) ζημιογόνος συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψη), β) παράνομος χαρακτήρας της πράξης ή παράλειψης, γ) υπαιτιότητα και δ) συνδρομή αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως και της επελθούσης ζημίας (ΑΠ 1207/2007 ΝοΒ 2007.2335, ΑΠ 299/2007 ΕλΔνη 2008.119). Η παράνομη συμπεριφορά ως όρος της αδικοπραξίας μπορεί να συνίσταται όχι μόνο σε θετική πράξη αλλά και σε παράλειψη. Για το χαρακτηρισμό της παραλείψεως ως παράνομης απαιτείται η προϋπαρξη νομικής υποχρέωσης ενεργείας από τον παραλείψαντα. Έτσι παράνομη είναι: α) Η παράλειψη ενεργείας που επιτάσσεται από δικαιοπραξία ή από αυτή απορρέει ως παρεπόμενη υποχρέωση, όπως π.χ. η παράλειψη του εργοδότη ενημέρωσης του εργαζομένου για τους κινδύνους που ενέχει η απασχόληση του, β) Η παράλειψη ενεργείας που επιτάσσεται από τον νόμο, γ) Η παράλειψη ενεργείας που επιβάλλεται από τους κανόνες της καλής πίστης, δηλαδή από το γενικότερο πνεύμα του πλέγματος διατάξεων και κυρίως τις γενικές ρήτρες που επιτάσσουν την τήρηση καλόπιστης συμπεριφοράς έναντι των άλλων κατά την κρατούσα κοινωνική αντίληψη (ΟΛΑΠ 12/2008 ΕφΑΔ 2008.1060, ΑΠ 1197/2005 ΕλΔνη 2007.1654, ΑΠ 294/2007 ΕλΔνη 2008.122, ΑΠ 1863/2007 ΝοΒ 2008.878). Από την αρχή της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών που απορρέει από το άρθρο 288 ΑΚ και διέπει το σύνολο των συναλλαγών του ιδιωτικού δικαίου μεταξύ των οποίων και οι τραπεζικές συμβάσεις πηγάζει και η υποχρέωση της Τράπεζας να προστατεύει τα συμφέροντα των πελατών της αντισυμβαλλομένων της, την διαχείριση των οποίων ανέλαβε η Τράπεζα, ενώ είναι δυνατόν να απορρέουν σε βάρος κάποιου συναλλασσόμενου και της τράπεζας υποχρεώσεις προστασίας και άλλων προσώπων (τρίτων) πέραν του αντισυμβαλλομένου της. Αυτό όμως συμβαίνει σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, διότι συνιστά σοβαρή απόκλιση από την θεμελιώδη αρχή της σχετικότητας των ενοχών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επέκταση της προστατευτικής αυτής ενέργειας υπέρ τρίτων είναι τα τρίτα πρόσωπα να συνδέονται στενά με το πρόσωπο του αντισυμβαλλομένου της Τράπεζας και οι σχέσεις τους αυτές με το πρόσωπο του αντισυμβαλλομένου και με την εκπληρωτέα παροχή να είναι γνωστές στον έχοντα την αντίστοιχη ευθύνη. Τέτοιοι προστατευόμενοι τρίτοι είναι οι συνέταιροι ή και τα μέλη του προσωπικού του ενός συμβαλλομένου. Όμως προστατευόμενοι τρίτοι δεν

είναι δυνατόν να θεωρηθούν εκδότες επιταγών ή αποδέκτες συναλλαγματικών, σε περίπτωση τραπεζικής σύμβασης πίστωσης και ενεχύρασης συναλλαγματικών ή επιταγών από πελάτες της Τράπεζας, αφού οι αποδέκτες ή οι εκδότες των αξιόγραφων είναι πρόσωπα άγνωστα στην Τράπεζα και δεν συνδέονται άμεσα με την πιστωτική σύμβαση.

- Ο κομιστής της συναλλαγματικής πολλές φορές αντί να την προεξοφλήσει σε Τράπεζα προτιμά να δανεισθεί ενεχυράζοντάς την. Κατά το άρθρο 19 παρ. 1 Ν. 5325/1933 «περί συναλλαγματικών» ο κομιστής δυνάμει οπισθογραφήσεως λόγω ενεχύρου μπορεί να ασκήσει όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη συναλλαγματική και οι υπόχρεοι από την συναλλαγματική δεν μπορούν να προτείνουν κατά τον κομιστή ενστάσεις που στηρίζονται στις προσωπικές τους σχέσεις με τον οπισθογράφο λόγω ενεχύρου. Έτσι ο κομιστής συναλλαγματικής με οπισθογράφιση «αξία λόγω ενεχύρου» δεν μπορεί να αποκλειστεί από την είσπραξη της συναλλαγματικής με βάση την ρήτρα του άρθρου 288 ΑΚ, έστω και εάν η υποκείμενη μεταξύ ενεχυραστή-εκδότη της συναλλαγματικής και του αποδέκτη αυτής σχέση είναι ελαττωματική, διότι τούτου έρχεται σε αντίθεση με τον ίδιο τον ανατιμωτή χαρακτήρα της συναλλαγματικής και η ύπαρξη μιας τέτοιας δυνατότητας θα έθετε σε κίνδυνο την ασφάλεια των συναλλαγών. Έτσι η επιδίωξη είσπραξης των συναλλαγματικών εκ μέρους της ενεχυρούχου δανείστριας Τράπεζας κατά την ημέρα λήξης τους είναι πάντοτε θεμιτή, ανεξάρτητα από την ελαττωματικότητα ή μη της υποκείμενης σχέσης μεταξύ του ενεχυραστή του αξιόγραφου και του εξ αυτού (αξιόγραφου) οφειλέτου, εφόσον το ελάττωμα της υποκείμενης σχέσης μεταξύ οπισθογράφου λόγω ενεχύρου και του εκδότη επιταγής ή αποδέκτη συναλλαγματικής ήταν άγνωστο στην Τράπεζα κατά την κτήση του αξιόγραφου, δεν υφίσταται δε σχετική υποχρέωση της Τράπεζας κατά την κατοχή του τίτλου ερεύνης της υποκείμενης αιτίας (εσωτερικής σχέσεως μεταξύ ενεχυραστή δια οπισθογραφήσεως και οφειλέτη του αξιόγραφου-εκδότη επιταγής ή αποδέκτη συναλλαγματικής).

Διατάξεις:

ΑΚ: 288, 297, 298, 914,

Νόμοι: 5325/1933, άρθ. 19,

Δημοσίευση: ΕπισκεΔ 2011. 971, σχολιασμός Κωνσταντίνος Παμπούκης

Αξιόγραφα - Συναλλαγματική

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1624

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Συναλλαγματική. Πληρεξουσιότητα. Η πληρεξουσιότητα για την ανάληψη υποχρέωσης από συναλλαγματική πρέπει να είναι έγγραφη και να παρέχεται με πληρεξούσιο, τουλάχιστον ιδιωτικό έγγραφο, δηλαδή και με έγγραφο εκτός του εγγράφου του τίτλου της συναλλαγματικής. Ένσταση πλαστότητας της υπογραφής, που τέθηκε στο όνομα του φερόμενου ως αποδέκτη της συναλλαγματικής. Παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Κατά τις διατάξεις του άρθρου 217 παρ. 1 και 2 ΑΚ, η πληρεξουσιότητα μπορεί να δοθεί με δήλωση προς τον εξουσιοδοτούμενο ή προς τον τρίτο, με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία. Εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, η δήλωση υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για τη δικαιοπραξία, την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα. Από δε τις διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 3, 7, και 8 του Ν. 5325/1932 "περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν", προκύπτει ότι για την ανάληψη οποιασδήποτε υποχρέωσης από συναλλαγματική απαιτείται έγγραφη δήλωση βουλήσεως επί του τίτλου αυτού, η οποία μπορεί να γίνει και με αντιπρόσωπο. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων σαφώς συνάγεται, ότι η διάταξη του άρθρου 217 παρ. 2 τυγχάνει εφαρμογής και επί των αξιογράφων, όπως είναι και η συναλλαγματική, η δε πληρεξουσιότητα για την ανάληψη υποχρέωσης από συναλλαγματική πρέπει να είναι έγγραφη και να παρέχεται με πληρεξούσιο, τουλάχιστον ιδιωτικό έγγραφο, δηλαδή και με έγγραφο εκτός του εγγράφου του τίτλου της συναλλαγματικής, αφού από την ιδιομορφία και το σκοπό του εγγράφου της συναλλαγματικής συνάγεται ότι δεν είναι απαραίτητο, αλλ' αντιθέτως είναι αυστηρό για τις συναλλαγές, να εξάγεται η εξουσιοδότηση προς υπογραφή εκ του τίτλου αυτού. Η τήρηση του εγγράφου τύπου στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται και από τις αρχές της προστασίας των τρίτων και της ασφάλειας των συναλλαγών, γιατί ο αντιπροσωπευόμενος δεν ευθύνεται διαφορετικά ούτε απέναντι στον καλής πίστεως τρίτο, αφού δεν υπήρξε βούλησή του να δεσμευτεί υπό τον αυστηρό τύπο του αξιογράφου της συναλλαγματικής, έτσι δε και ο καλόπιστος τρίτος παραμένει απροστάτευτος. Η υποστηριζόμενη αντίθετη άποψη, κατά την οποία αρκεί η σιωπηρή πληρεξουσιότητα, δηλαδή η δήλωση προς αντιπροσώπευση που συνάγεται εκ των περιστάσεων και ιδίως από τη φύση των πράξεων που ενεργεί ο αντιπρόσωπος με την ανοχή ή την εικαζόμενη έγκριση του αντιπροσωπευομένου, δεν βρίσκει ασφαλές έρεισμα στο νόμο 5325/1932, δεδομένου ότι με την παραδοχή της απόψεως αυτής παραβλέπεται η τυπικότητα του νόμου αυτού για την ανάληψη υποχρέωσης εκ του τίτλου μόνο με υπογραφή, ενώ προσβάλλονται οι ανωτέρω αρχές, οι οποίες πρέπει να τηρούνται κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση αυτή, λόγω της φύσεως των αξιογράφων και της αδιακωλύτου διακινήσεως αυτών στις συναλλαγές. Ειδικότερα, δεσμεύεται υπέρμετρα εκ του τίτλου του αξιογράφου (συναλλαγματικής κλπ) ο φερόμενος ως αντιπροσωπευόμενος, χωρίς να υπάρχει προηγούμενη καθαρή δήλωση της βούλησης για την αντιπροσωπευτική διάθεση, ούτε μεταγενέστερη έγκριση της αντιπροσωπευτικής εκπροσώπησης του δήθεν αντιπροσώπου (ΟΛΑΠ 19/2003, ΑΠ 119/2005, ΑΠ 673/2010).

- Όταν προβάλλεται ένσταση πλαστότητας της υπογραφής, που τέθηκε στο όνομα του φερόμενου ως αποδέκτη της συναλλαγματικής από άλλον, ο αποδέκτης αυτής αρκεί να επικαλεσθεί και αποδείξει ότι η υπογραφή δεν είναι δική του, αλλά τέθηκε από άλλον, ο δε κομιστής φέρει το βάρος να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι εκείνος που υπέγραψε είχε πληρεξουσιότητα προς τούτο, κατά τον παραπάνω τύπο, προβάλλοντας σχετική προς τούτο αντένσταση (ΑΠ 673/2010).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 560 αρ. 1 ΚΠολΔ, εννοιολογικά ταυτόσημης με εκείνη του άρθρου 559 αρ. 1 το ίδιου Κώδικα, ιδρύεται λόγος αναιρέσεως για ευθεία παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου, αν αυτός δεν εφαρμοσθεί, ενώ συνέτρεχαν οι

προϋποθέσεις εφαρμογής του ή αν εφαρμοσθεί, ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμοσθεί εσφαλμένα.

Διατάξεις:

ΑΚ: 217,

ΚΠολΔ: 560,

Νόμοι: 5325/1932, άρθ. 3, 7, 8,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Αυτοκίνητα

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1505

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ασφάλιση αστικής ευθύνης. Αυτοκίνητα. Ανάκληση άδειας ασφαλιστικής εταιρείας. Επικουρικό Κεφάλαιο.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 6 παρ.1 εδ.α' του Ν. 489/1976 όπως αυτός κωδικοποιήθηκε με το Π.Δ. 237/1986 και συμπληρώθηκε με μεταγενέστερους νόμους, ορίζεται ότι η ασφάλιση πρέπει να καλύπτει την αστική ευθύνη του κυρίου, του κατόχου και κάθε οδηγού ή προστηθέντα για την οδήγηση ή υπεύθυνου του ασφαλισμένου αυτοκινήτου. Κατά το εδ. β της ίδιας διάταξης ορίζεται ότι εξαιρείται η αστική ευθύνη των προσώπων ..., που προκάλεσαν το ατύχημα εκ προθέσεως. Από την ως άνω διάταξη προκύπτει ότι ο ασφαλιστής δεν καλύπτει ασφαλιστικά την αστική ευθύνη του οδηγού, καθώς και του ιδιοκτήτη, που είχε προστήσει στην οδήγηση τον οδηγό, ο οποίος προκαλεί, εκ προθέσεως, ατύχημα σε τρίτο πρόσωπο και τούτο διότι βούληση μεν του νομοθέτη είναι η ασφαλιστική κάλυψη των ζημιών τρίτου, που προκαλούνται από την κυκλοφορία του αυτοκινήτου, έστω και από βαρεία αμέλεια, όχι, όμως να καλύπτεται ασφαλιστικά ο ασφαλισμένος, ο οποίος χρησιμοποιεί το αυτοκίνητό του ως μέσον τέλεσης αδικήματος. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή ο ασφαλιστής δεν ευθύνεται έναντι του παθόντα τρίτου, για να του καλύψει την αστική ευθύνη του οδηγού και του προστήσαντα αυτόν στην οδήγηση ιδιοκτήτη του ζημιογόνου αυτοκινήτου, εναγόμενος δε ο ασφαλιστής, επιτρεπώς προβάλλει την σχετική ένσταση απαλλαγής και κατά του τρίτου ζημιωθέντα. Στην περίπτωση που, με το ίδιο δικόγραφο αγωγής, συνενάγονται ο υπαίτιος οδηγός του ζημιογόνου αυτοκινήτου και ο ασφαλιστής και αναφέρεται στο δικόγραφο της αγωγής ότι η ζημία του παθόντα-ενάγοντα οφείλεται σε πρόθεση του οδηγού, τότε η αγωγή είναι μη νόμιμη, κατά το μέρος της που στρέφεται κατά του ασφαλιστή, αφού στο περιεχόμενο αυτής περιλαμβάνεται ισχυρισμός που περιέχει περιστατικά τα οποία αποτελούν ένσταση καταχρηστική-διακωλυτική της γένεσης του δικαιώματος της ασφαλιστικής κάλυψης και λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, δηλαδή περιλαμβάνεται ισχυρισμός που αναιρεί τη νομιμότητά της κατά του ασφαλιστή, δεδομένου ότι γίνεται επίκληση περιστατικού, το οποίο θεμελιώνει το ανεύθυνο του ασφαλιστή, κατά την προαναφερθείσα διάταξη του αρθ. 6 παρ.1 Ν. 489/1976, και το οποίο προκαλεί την απόρριψή της, ως νόμω αβάσιμης. Εάν δεν υπάρχει σχέση πρόσθησης μεταξύ του υπαιτίου οδηγού του ζημιογόνου αυτοκινήτου

και του ιδιοκτήτη αυτού, τότε η ευθύνη του τελευταίου έναντι του ζημιωθέντα τρίτου καλύπτεται από τον ασφαλιστή.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 25 παρ.4 του Ν. 489/1976, σε περίπτωση πτώχευσης ή ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της ασφαλιστικής εταιρείας, το Επικουρικό Κεφάλαιο υπεισέρχεται αυτοδίκαια στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις αυτής και υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση στο πρόσωπο που ζημιώθηκε από αυτοκινητικό ατύχημα. Από το σύνολο των διατάξεων, που ρυθμίζουν την ευθύνη του Επικουρικού Κεφαλαίου (αρθ.16, 19 Ν. 489/1976), σε συνδυασμό με τον σκοπό της σύστασης και λειτουργίας αυτού, προκύπτει σαφώς ότι δικαιούχος της απαίτησης κατά του Επικουρικού Κεφαλαίου είναι όποιος έχει απαίτηση αποζημίωσης, για ζημία από τροχαίο ατύχημα. Αφού η ευθύνη του Επικουρικού Κεφαλαίου είναι υποκατάστατη της ευθύνης του ασφαλιστή, τότε, εάν ο ζημιωθείς τρίτος, για οποιοδήποτε νόμιμο λόγο, δεν έχει αξίωση αποζημίωσης κατά του ασφαλιστή (όπως π.χ. στην προαναφερόμενη περίπτωση της εξαίρεσης της ευθύνης του ασφαλιστή, επειδή το ατύχημα προκλήθηκε από πρόθεση), δεν ευθύνεται ούτε το υποκατασταθέν στη θέση του ασφαλιστή Επικουρικό Κεφάλαιο.

- Σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ.562 παρ. 2 ΚΠολΔ, ο λόγος αναίρεσης κατά κανόνα είναι παραδεκτός, μόνον εάν στηρίζεται σε ισχυρισμό που προτάθηκε παραδεκτά και νόμιμα ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση. Εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν υπάρχει σύμφωνα με την περίπτωση β της ίδιας διάταξης, όταν το σφάλμα προκύπτει από την ίδια την απόφαση. Εάν π.χ.ο διάδικος δεν προέβαλε ή δεν προέβαλε κατά τρόπο νόμιμο και παραδεκτό ότι η εναντίον του επιθετική πράξη του αντιδίκου (αγωγή) δεν είναι νόμω βάσιμη, σύμφωνα με τους αγωγικούς ισχυρισμούς του ενάγοντα και ο δικαστής δεν απέρριψε την αγωγή (αφού το νόμω βάσιμο της αγωγής ερευνάται αυτεπαγγέλτως), τότε χωρεί αναίρεση, κατά το άρθρο 559 αριθμ.1 ΚΠολΔ, διότι το σφάλμα προκύπτει από την ίδια την απόφαση.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 562,

Νόμοι: 489/1976, άρθ. 6, 25,

ΠΔ: 237/1986,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Αυτοκίνητα

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 504

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ασφάλιση αυτοκινήτων. Παραίτηση του αναιρεσιέοντος από το δικόγραφο της αναίρεσης.

- Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 489/1976 "ο κύριος ή κάτοχος αυτοκινήτου που κυκλοφορεί μέσα στην Ελλάδα επί οδού, υποχρεούται να έχει καλύψει με ασφάλιση την εκ τούτου έναντι τρίτων αστική ευθύνη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος", κατά δε το άρθρο 5 παρ. 1 του ίδιου νόμου "επιφυλασσομένων των διατάξεων του

άρθρου 3, απαγορεύεται η κυκλοφορία αυτοκινήτου στην Ελλάδα, αν δεν υπάρχει κατά τις διατάξεις του άρθρου 2 ασφαλιστική κάλυψη", ενώ, κατά το άρθρο 10 παρ. 1 του ίδιου νόμου, "το πρόσωπο που ζημιώθηκε, έχει από την ασφαλιστική σύμβαση και μέχρι το ποσό αυτής, ίδια αξίωση κατά του ασφαλιστή". Εξάλλου, κατά το άρθρο 4 του Ν. ΓπΝ/1911, "δια πάσαν υπό του αυτοκινήτου κατά τη λειτουργίαν του ζημίαν προς τρίτους ενέχεται εις αποζημιώσεις ο τε οδηγός και ο κατά το άρθρο 2 κάτοχος". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι για τη θεμελίωση ευθύνης με βάση το Ν. ΓπΝ/1911, καθώς και για τη θεμελίωση ευθύνης της ασφαλιστικής εταιρείας, σε περίπτωση τροχαίου αυτοκινητικού ατυχήματος, είτε με βάση τον αμέσως πιο πάνω νόμο είτε με βάση το κοινό δίκαιο (αρθρ. 914 επ. ΑΚ) βασική προϋπόθεση είναι ότι το ατύχημα προκαλείται "κατά τη λειτουργία" του αυτοκινήτου. Πάντως δεν αποτελεί ατύχημα κατά τη λειτουργία του αυτοκινήτου αυτό που προέρχεται από μηχανήμα, όπως είναι το περονοφόρο ανυψωτικό μηχανήμα (κλαρκ) κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του ως εργαλείου. Και αυτό γιατί η ζημία δεν συνδέεται με τους ειδικούς τυπικούς κινδύνους του αυτοκινήτου, αφού το προέχον εδώ είναι η λειτουργία του εν λόγω μηχανήματος ως εργαλείου. (ΑΠ 1168/2007).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 2496/19971 "Ασφαλιστική σύμβαση, τροποποιήσεις της νομοθεσίας για την ιδιωτική ασφάλιση ...", με την ασφαλιστική σύμβαση η ασφαλιστική επιχείρηση (ασφαλιστής) αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει, έναντι ασφαλιστρού, στον συμβαλλόμενο της (λήπτη της ασφάλισης) ή σε τρίτον, παροχή (ασφάλισμα) σε χρήμα ή, εφόσον υπάρχει ειδική συμφωνία, άλλη παροχή σε είδος, όταν επέλθει το περιστατικό από το οποίο συμφωνήθηκε να εξαρτάται η υποχρέωση του (ασφαλιστική περίπτωση), κατά δε τη διάταξη του άρθρου 25 του ίδιου νόμου, η ασφάλιση αστικής ευθύνης περιλαμβάνει τις δαπάνες, που προέρχονται άμεσα από την απόκρουση και ικανοποίηση αξιώσεων τρίτων κατά του λήπτη της ασφάλισης, που γεννήθηκαν από πράξεις ή παραλήψεις του για τις οποίες είχε συμφωνηθεί ασφαλιστική κάλυψη, και, τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 26 παρ. 1 του αυτού νόμου, όταν η ασφάλιση αστικής ευθύνης είναι κατά νόμο υποχρεωτική" ο τρίτος έχει ευθεία αξίωση και πέρα από τα ασφαλιστικό ποσό, μέχρι το όριο για το οποίο η ασφάλιση είναι υποχρεωτική. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι επί προαιρετικής ασφαλίσεως, όπως είναι αυτή της αστικής ευθύνης για την περίπτωση ατυχήματος κατά τη λειτουργία ενός μηχανήματος ως εργαλείου, ο ζημιωθείς τρίτος δεν έχει ευθεία αξίωση έναντι του ασφαλιστή παρά μόνο κατά του λήπτη της ασφαλίσεως από τις υπαίτιες πράξεις ή παραλείψεις του οποίου γεννήθηκαν οι αξιώσεις του. Ο τρίτος μπορεί να στραφεί κατά του ασφαλιστή μόνο πλαγιαστικώς (ΑΠ 441/2010).

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 294, 295 παρ.1, 297 και 299 ΚΠολΔ, που εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρθρο 573 παρ.1 του ίδιου Κώδικα και στη διαδικασία της δίκης για αναίρεση, προκύπτει ότι παραίτηση του αναιρεσειόντος από το δικόγραφο της αναίρεσης μπορεί να γίνει χωρίς τη συναίνεση του αναιρεσιβλήτου και με προφορική δήλωσή του, πριν από την έναρξη της προφορικής συζήτησης της υπόθεσης, που καταχωρίζεται στα πρακτικά και επιφέρει κατάργηση της δίκης.

Διατάξεις:

ΑΚ: 914 επ.,
ΚΠολΔ: 681,
Νόμοι: ΓπΝ/1911, άρθ. 4,
Νόμοι: 489/1976, άρθ. 2,
ΠΔ: 1073/1981, άρθ. 64,
ΠΔ: 31/1990, άρθ. 4,
Νόμοι: 2496/1997, άρθ. 1, 25,
Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΕΕμπΔ 2013.102

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Αυτοκίνητα

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 793

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ασφάλιση. Αστική ευθύνη από αυτοκίνητα. Οδήγηση υπό τη χρήση οινοπνεύματος. Ευθύνη ασφαλισμένου έναντι του ασφαλιστή. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από τη διάταξη του άρθρου 361 ΑΚ σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 189, 192 του ΕμπΝ και 11 παρ. 1 του Ν. 489/1976 συνάγεται ότι μεταξύ ασφαλιστή και ασφαλισμένου μπορεί εγκύτως να συμφωνηθεί ότι αποκλείεται από τον ασφαλιστή ή κάλυψη ζημιών που προκαλούνται από την κυκλοφορία του αυτοκινήτου, όταν ο οδηγός του κατά το χρόνο του ατυχήματος τελεί υπό την επίδραση οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 του ΚΟΚ. Η συνομολόγηση του όρου αυτού δεν απαλλάσσει μεν τον ασφαλιστή να αποζημιώσει τον ζημιωθέντα τρίτο, παρέχει όμως στον ασφαλιστή το δικαίωμα να εναγάγει τον αντισυμβαλλόμενο ή ασφαλισμένο και να του ζητήσει ό,τι κατέβαλε στο ζημιωθέντα τρίτο για την αποκατάσταση της ζημίας του. Η συνομολόγηση του ανωτέρω όρου μπορεί να γίνει είτε με την ενσωμάτωση του όρου αυτού στη σύμβαση ασφαλίσεως, είτε με παραπομπή της συμβάσεως ασφαλίσεως στους όρους της Κ4/585/1978 ΑΥΕ που έχει δημοσιευθεί στο 745 ΦΕΚ (σ. ΑΕ και ΕΠΕ). Ειδικότερα, το άρθρο 25 παρ. 8 αυτής ορίζει ότι "αποκλείοντας της ασφαλίσεως ζημίες προκαλούμενες καθ' όν χρόνο ο οδηγός του αυτοκινήτου οχήματος τελεί υπό την επίδραση οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών κατά την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 του ΚΟΚ (Ν. 614/1977). Το άρθρο αυτό ορίζει στην παρ. 3 ότι σε περίπτωση θανατηφόρου ατυχήματος ή σωματικής βλάβης εάν υπάρχουν ενδείξεις χρήσεως οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών, γίνεται υποχρεωτικός έλεγχος προς διαπίστωση της μέθης του οδηγού ή πεζός και χρησιμοποιείται προς τούτο κάθε κατάλληλο επιστημονικό μέσο και στην παρ. 5 ότι με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Δημοσίας Τάξεως και Συγκοινωνιών καθορίζονται οι επιστημονικοί τρόποι διαπιστώσεως της χρήσεως οινοπνεύματος ή τοξικών ουσιών. Με τη νομοθετική αυτή εξουσιοδότηση εκδόθηκε η υπ' αριθ. 13382/1/705 11/δ/25-11-1997 κοινή απόφαση των Υπουργών Δημοσίας Τάξεως και Συγκοινωνιών η οποία ορίζει ότι η μέγιστη επιτρεπόμενη συγκέντρωση οινοπνεύματος στο αίμα, πέραν της οποίας το άτομο υπέχει ευθύνη είναι 0,50%. Από την ποσότητα αυτή και πέραν και μέχρι

των 0,80% πρέπει να απαγγέλλεται κατηγορία, εφόσον και εξ άλλων συμπτώσεων (κατάσταση, τρόπος οδηγήσεως) εξάγονται συμπεράσματα υπέρξεως μέθης. Από 0,80% υφίσταται πλήρης απόδειξη. Στη συνέχεια, εκδόθηκε ο Ν. 2094/1992 που και αυτός καταργήθηκε από τον Ν. 2696/1999, το άρθρο 42 του οποίου αντικαταστάθηκε εξ ολοκλήρου από το άρθρο 43 του νέου Ν. 2936/2001 που προβλέπει ότι απαγορεύεται η οδήγηση κάθε οδικού οχήματος σε οδηγό ο οποίος βρίσκεται υπό την επίδραση οινοπνεύματος, τοξικών ουσιών ή φαρμάκων που σύμφωνα με τις οδηγίες χρήσης τους ενδέχεται να επηρεάζουν την ικανότητα του οδηγού. Ο ελεγχόμενος οδηγός θεωρείται ότι βρίσκεται υπό την επίδραση οινοπνεύματος, όταν το ποσοστό αυτού στον οργανισμό είναι από 0,50 γραμμάρια, ανά λίτρο αίματος και άνω, μετρούμενο με τη μέθοδο της αιμοληψίας η από 0,25 χιλιοστά του γραμμαρίου ανά λίτρο εκπνεόμενου αέρα και άνω, όταν η μέτρηση γίνεται στον εκπνεόμενο αέρα με αντίστοιχη συσκευή αλκοολόμετρου. Με κοινές δε αποφάσεις των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών, μπορεί να ορισθεί και μικρότερο ποσοστό από το αναφερόμενο στο προηγούμενο εδάφιο να καθοριστούν ειδικές κατηγορίες οδηγών με μικρότερα ποσοστά, προσαρμοζόμενων αναλόγως και των ορίων της παραγράφου, που ενδέχεται να επηρεάζουν την ικανότητα του οδηγού και να καθορίζονται οι επιστημονικοί τρόποι και η διαδικασία διαπίστωσης της χρήσης οινοπνεύματος τοξικών ουσιών ή φαρμάκων κατά τις παραγράφους του παρόντος άρθρου καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια. Εξ άλλου, σε περίπτωση αναγωγής του ασφαλιστή κατά του αντισυμβαλλόμενου ή ασφαλισμένου, όταν συντρέχει λόγος εξαιρέσεως του ασφαλιστή έναντι αυτών για προκληθείσα σε τρίτο ζημία, για την πληρότητα της αγωγής του ασφαλιστή απαιτείται να διαλαμβάνονται σ' αυτή προεχόντως ότι ο λόγος εξαιρέσεως κατέστη περιεχόμενο της συμβάσεως ασφαλίσεως και επιπλέον οι συνθήκες του ατυχήματος, τα περιστατικά που θεμελιώνουν την ευθύνη για το ατύχημα στο πρόσωπο του αντισυμβαλλόμενου ή ασφαλισμένου, η ζημία του τρίτου και τα τυχόν καταβληθέντα από τον ασφαλιστή στον τρίτο στα πλαίσια συναφθέντος, συνήθως μεταξύ τους συμβιβασμού. Δεν αρκεί μόνη η αναφορά στην αγωγή του συνολικώς καταβληθέντος στο ζημιωθέντα τρίτο ποσού, αλλά απαιτείται αναφορά του λόγου και της αιτίας της καταβολής αναλυτικώς. Πρέπει να εκτίθεται περαιτέρω ότι υπάρχει ισχύον λόγος απαλλαγής του μεταξύ αυτού και του ασφαλισμένου που έχει συμφωνηθεί είτε με το ασφαλιστήριο είτε με τους Γενικούς όρους ασφαλίσεως (άρθρο 25 περ. Β' της Κ4/585/1978 ΑΥΕ) και για την προκείμενη περίπτωση ότι το ατύχημα προκλήθηκε από το ασφαλισμένο αυτοκίνητο, ο οδηγός του οποίου τελούσε υπό την επίδραση οινοπνεύματος κατά τους όρους του άρθρου 42 του ν. 2696/1999.

- Η νομική αοριστία της αγωγής που συνδέεται με τη νομική εκτίμηση του εφαρμοστέου κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ελέγχεται ως παραβίαση από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ εάν το δικαστήριο για το σχηματισμό της περί νομικής επάρκειας της αγωγής κρίσεώς του, αξίωσε περισσότερα στοιχεία από όσα απαιτεί ο νόμος προς θεμελίωση του δικαιώματος ή αρκέστηκε σε λιγότερα.

- Το Εφετείο υπέπεσε στην πλημμέλεια από τον αριθμό 1 εδ. α' άρθρου 559 ΚΠολΔ διότι αξίωσε περισσότερα στοιχεία απ' όσα απαιτεί ο νόμος για τη νομική βασιμότητα της αγωγής όπως αυτά αναπτύσσονται παραπάνω (ενόσω το ποσοστό

περιεκτικότητας οιοπνεύματος στο αίμα είναι αντικείμενο απόδειξης, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι υπάρχει και μαθηματικό σφάλμα στην απόφαση σχετικά με το ποσοστό). Επομένως, ο πρώτος λόγος της αναίρεσης είναι βάσιμος και πρέπει να γίνει δεκτός.

Διατάξεις:

ΑΚ: 361,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,

ΕμπΝ: 189, 192,

ΚΟΚ: 42, 43,

ΝΔ: 400/1970,

Νόμοι: 489/1976, άρθ. 6,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΔΕΕ 2013.258

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Επικουρικό Κεφάλαιο

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1819

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Επικουρικό Κεφάλαιο. Παραγραφή.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 1 περ α'-δ' , 6 παράγραφοι 1, 2 και 5, 10, 17 και 19 του Ν. 489/1976 προκύπτει ότι, στις περιοριστικώς προβλεπόμενες περιπτώσεις της ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου για την καταβολή αποζημίωσης στο ζημιωθέντα από αυτοκινητικό ατύχημα, η σχετική αξίωση του τελευταίου παραγράφεται μετά την παρέλευση δύο ετών από την ημέρα του ατυχήματος, σε σχέση δε με τη διακοπή και την αναστολή της παραγραφής αυτής ισχύουν οι γενικές ρυθμίσεις των άρθρων 255 επ. και 260 επ ΑΚ. Η διετής αυτή παραγραφή, στην οποία υπάγεται και η αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, αρχίζει σύμφωνα με το άρθρο 241 ΑΚ, από την επομένη της ημέρας του ατυχήματος, χωρίς η έναρξη της να επηρεάζεται από την εκ μέρους του δικαιούχου γνώση ή άγνοια της ζημίας και του προς αποζημίωση υπόχρεου. Η αντίθετη συναφώς διάταξη του άρθρου 937 παρ. 1 ΑΚ, με την οποία ρυθμίζεται γενικώς η παραγραφή των αξιώσεων αποζημίωσης από αδικοπραξία, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί επί της ως άνω αξίωσης. Και τούτο, γιατί παραγωγικός λόγος της αξίωσης αυτής δεν είναι η αδικοπραξία αλλά απευθείας ο νόμος, ήτοι οι προαναφερθείσες διατάξεις του Ν. 489/1976, με τις οποίες καθορίζονται οι προϋποθέσεις θεμελίωσης της σχετικής ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου. Εφαρμόζεται όμως η διάταξη του άρθρου 251 ΑΚ, κατά την οποία, για την έναρξη της παραγραφής, απαιτείται η αξίωση να είναι δικαστικώς επιδιώξιμη, δηλαδή εναγώγιμη. Αυτό συμβαίνει, όταν δεν υπάρχει κάποιος νομικός λόγος που να αποκλείει ή να παρεμποδίζει τη δικαστική επιδίωξη της αξίωσης. Αντίθετα, η ύπαρξη πραγματικών εμποδίων, όπως είναι και η εκ μέρους του δικαιούχου άγνοια της γένεσης της αξίωσης του, δεν παρακωλύει την έναρξη της παραγραφής, αλλά είναι δυνατό με τη συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων, να αποτελεί λόγο αναστολής της. Περαιτέρω, ο θεσμός της παραγραφής είναι δημόσιας τάξης, γιατί εξυπηρετεί την ασφάλεια των συναλλαγών και τη βεβαιότητα του

δικαίου, ενώ εξάλλου η καθιέρωση από το άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 489/1976 της ως άνω διετούς παραγραφής υπηρετεί επιπλέον την ανάγκη ταχύτερης εκκαθάρισης των σχετικών υποθέσεων και δεν ενέχει περιορισμό του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1 Σ), δεδομένου μάλιστα ότι η επίκληση της παραγραφής αυτής μπορεί, με τη συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων, να αντιμετωπισθεί με τις αντενστάσεις για κατάχρηση δικαιώματος ή για αναστολή της.

- Κατά το άρθρο 255 παρ. 1 ΑΚ, η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωση του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής. Ως ανώτερη βία νοείται κάθε γεγονός απρόβλεπτο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το οποίο δεν ήταν δυνατό να αποτραπεί ακόμη και με μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης. Γίνεται έτσι φανερό ότι ο νόμος αναγνωρίζει σοβαρούς λόγους εξαιτίας των οποίων η πάροδος του χρόνου δεν έχει δυσμενείς συνέπειες για το δικαιούχο. Κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα των λόγων αυτών είναι η αντικειμενική αδυναμία του δικαιούχου να επιδιώξει την ικανοποίηση της αξίωσής του.

Διατάξεις:

ΑΚ: 251, 255 επ., 260 επ., 937,

Νόμοι: 489/1976, άρθ, 1, 6, 10, 17, 19,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Παραγραφή - Πλαγιαστική αγωγή κατά ασφαλιστή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1544

Έτος: 2010

Περίληψη:

- Πλαγιαστική αγωγή κατά του ασφαλιστή. Παρά τον νόμο, κήρυξη ή μη ακυρότητα², έκπτωση² από δικαίωμα ή απαραδέκτου. αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από την διάταξη του άρθρου 72 του ΑΚ, προκύπτει, ότι, όταν ο οφειλέτης δεν προβαίνει στην δικαστική άσκηση των δικαιωμάτων του, ο δανειστής μπορεί να ζητήσει δικαστική προστασία, ασκώντας ο ίδιος τα δικαιώματα του οφειλέτου του, εκτός από εκείνα που συνδέονται στενά με το πρόσωπό του. Το δικαίωμα, το οποίο δεν ασκεί ο οφειλέτης, πρέπει να είναι κεκτημένο και απαιτητό.

- Ο παθών τρίτος σε αυτοκινητικό ατύχημα, σε περίπτωση παραγραφής της κατά του ασφαλιστού αξιώσεώς του, κατά άρθρο 10 παρ.2 του Ν. 489/1976, μπορεί να ασκήσει κατ' αυτού, πλαγιαστικώς, την από την σύμβαση ασφαλίσεως αξίωση του ασφαλισμένου κατά του ασφαλιστού, εν όψει του ότι η τελευταία υπόκειται σε μεγαλύτερη παραγραφή (ήδη άρθρο 10 του Ν. 2496/1997). Η αξίωση αυτή του ασφαλισμένου κατά του ασφαλιστού γεννάται, από της επελεύσεως της ασφαλιστικής περιπτώσεως, ήτοι από του χρόνου κατά τον οποίο ο τρίτος θα επιδόσει στον υπόχρεο την περί αποζημιώσεως αυτού αγωγή. Υπάρχει δυνατότητα σωρεύσεως στο ίδιο δικόγραφο τόσο της ευθείας αγωγής του ζημιωθέντος τρίτου κατά του υποχρέου προς αποζημίωση, όσο και της πλαγιαστικής αγωγής κατά ασφαλιστού, εφ' όσον τούτο δεν αποκλείεται από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 72 ΑΚ ή από άλλη διάταξη,

αίτημα δε της πλαγιαστικής αγωγής θα είναι η καταδίκη του εναγομένου ασφαλιστού να καταβάλει στον δικαιούχο ασφαλισμένο και όχι στον ενάγοντα τρίτο. Δεν έχει ιδιαίτερη σημασία το χρονικό σημείο επιδόσεως του δικογράφου της αγωγής στον υπόχρεο ασφαλισμένο, αλλά αρκεί η επίδοση αυτού να έχει γίνει κατά τον χρόνο εκδικάσεως των αγωγών στο δικαστήριο.

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αριθμός 14 του ΚΠολΔ, ιδρύεται λόγος αναιρέσεως και αν το δικαστήριο, παρά τον νόμο, κήρυξε ή δεν κήρυξε ακυρότητα, έκπτωση από δικαίωμα ή απαράδεκτο. Ο λόγος αυτός ιδρύεται μόνον όταν η πλημμέλεια αναφέρεται σε ακυρότητα, απαράδεκτο ή έκπτωση από δικαίωμα, που προέρχεται από παραβίαση δικονομικής διατάξεως, ενώ θα πρέπει το δικαστήριο, η απόφαση του οποίου προσβάλλεται με την αίτηση αναιρέσεως, να ήταν υποχρεωμένο να κηρύξει την ακυρότητα, το απαράδεκτο ή την έκπτωση.

Διατάξεις:

ΑΚ: 72,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 14,

Νόμοι: 489/1976, άρθ. 10,

Νόμοι: 2496/1997, άρθ. 10,

Δημοσίευση: INLAW 2010

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Παραγραφή - Πλαγιαστική αγωγή κατά ασφαλιστή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 950

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ασφάλιση ζημιών. Παραγραφή. Παραίτηση από αίτηση αναίρεσης. Σε αναίρεση υπόκειται η απόφαση που έχει καταστεί τελεσίδικη. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 2496/1997, αξιώσεις που πηγάζουν από την ασφαλιστική σύμβαση παραγράφονται στις ασφαλίσεις ζημιών μετά από τέσσερα (4) χρόνια και στις ασφαλίσεις προσώπου μετά από πέντε (5) χρόνια, από το τέλος του έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκαν, κατά δε το άρθρο 195 Ε.Ν. που ισχύει επί ατυχήματος που συνέβη προ της 17-11-1997, κάθε αγωγή, που πηγάζει από τη σύμβαση της ασφάλισης ή ζωής παραγράφεται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών, που αρχίζουν από το τέλος του έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση. Επίσης, κατά το άρθρο 251 ΑΚ η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξη της. Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών και εκείνων του άρθρου 201 ΑΚ., συνάγεται ότι, επί συμβάσεως ασφαλίσεως της αστικής ευθύνης έναντι τρίτων, η αξίωση του ασφαλισμένου από τη σύμβαση αυτή, έναντι του ασφαλιστική, γεννάται όταν ο τρίτος που ζημιώθηκε έναντι του οποίου ευθύνεται προς αποζημίωση ο ασφαλισμένος, επιδώσει στον τελευταίο τη σχετική προς αποκατάσταση της ζημίας του αγωγή, γιατί έκτοτε πραγματώνεται η ασφαλιστική περίπτωση (κίνδυνος) (ΑΠ 146/2007, ΑΠ 1556/2002), έστω και αν δεν έχει προσδιοριστεί με δικαστική απόφαση ή εξώδικο συμβιβασμό το μέγεθος της αξιώσεως του τρίτου που ζημιώθηκε και επομένως ούτε και το ποσό της

αποζημιώσεως του ασφαλισμένου κατά του ασφαλιστή και έκτοτε καθίσταται δυνατή η δικαστική επιδίωξη της αξιώσεως του ασφαλισμένου έναντι του ασφαλιστή. Κατά συνέπεια η αξίωση αυτή του ασφαλισμένου παραγράφεται με την παρέλευση τριών (3) ετών, που αρχίζουν από το τέλος του έτους μέσα στο οποίο επιδόθηκε στον ασφαλισμένο η αγωγή του ζημιωθέντος τρίτου.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 294, 296 και 297 ΚΠολΔ, που εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 573 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα και στην αναιρετική διαδικασία, προκύπτει ότι η παραίτηση ολική ή μερική από το δικόγραφο του ενδίκου μέσου που έχει ασκηθεί, άρα και από το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως (άρθρ. 495 παρ. 1 ΚΠολΔ), μπορεί να γίνει ή με προφορική δήλωση, προτού αρχίσει η προφορική "ζήτηση της υπόθεσης ή με δικόγραφο που επιδίδεται στον αντίδικο του παραιτουμένου.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 553 παρ. 1 στοιχ. β' , 577 παρ. 2, 309 εδ. α, 321 και 495 παρ. 1 ΚΠολΔ συνάγεται ότι σε αναίρεση υπόκειται η απόφαση που έχει καταστεί τελεσίδικη, εκείνη δηλαδή η οποία, απεκδύομενο το δικαστήριο από κάθε περαιτέρω εξουσία, περατώνει τη δίκη επί της αγωγής και δεν μπορεί να προσβληθεί με ανακοπή ερημοδικίας και έφεση. Εξ άλλου, ο χαρακτήρας της αποφάσεως ως τελεσίδικης ή μη κρίνεται από το χρόνο ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως, ήτοι της καταθέσεως του σχετικού δικογράφου της στη γραμματεία του δικαστηρίου που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση. Τέλος, αν δεν συνομολογείται ή δεν αποδεικνύεται η τελεσιδικία της προσβαλλόμενης με αναίρεση αποφάσεως (με την προσκομιδή αποδεικτικών επιδόσεως της ή πιστοποιητικού του αρμοδίου γραμματέως ότι δεν ασκήθηκε κατ' αυτής έφεση, ή ότι εχώρησε παραίτηση από την ασκηθείσα έφεση κλπ) τότε η αναίρεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη κατ' αυτεπάγγελτη έρευνα του δικαστηρίου.

- Κατά το άρθρο 559 αριθ. 1α ΚΠολΔ, δημιουργείται λόγος αναιρέσεως και αν παραβιαστεί κανόνας ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών, συνίσταται δε η παραβίαση στην εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή κανόνα, που υπάρχει, όταν εφαρμόζεται ή δεν εφαρμόζεται κατά περίπτωση, κανόνας ουσιαστικού δικαίου, αν και δεν υπάρχουν ή υπάρχουν, αντίστοιχα, οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του σύμφωνα με όσα ανελέγκτως δέχθηκε το δικαστήριο της ουσίας.

Διατάξεις:

ΑΚ: 201, 251,

ΚΠολΔ: 294, 296, 297, 309, 321, 495, 553, 559 αριθ. 1, 577,

ΕμπΝ: 195,

Νόμοι: 489/1976, άρθ. 10,

Νόμοι: 2496/1997, άρθ. 10,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΕΕμπΔ 2013, σελίδα 99

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Παραγραφή - Πλαγιαστική αγωγή κατά ασφαλιστή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 61

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Ασφαλιστική σύμβαση. Παραγραφή. Λήψη υπόψη πραγμάτων που δεν προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Αρχή αναλογικότητας.

- Κατά το άρθρο 195 Εμπ.Ν, ο οποίος κατά τις μεταβατικού χαρακτήρα διατάξεις των άρθρων 33 παρ. 2 και 34 του Ν. 2496/2007, εφαρμόζεται στις ασφαλιστικές συμβάσεις των οποίων η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε πριν από την έναρξη ισχύος του (17-11-2007), κάθε αγωγή η οποία πηγάζει από σύμβαση ασφαλίσεως ζημιών ή ζωής παραγράφεται με την παρέλευση τριετίας, αρχομένη από το τέλος του έτους εντός του οποίου γεννήθηκε η αξίωση.

- Κοντά τη διάταξη του άρθρου 261 ΑΚ, "την παραγραφή διακόπτει η έγερση της αγωγής. Η παραγραφή που διακόπηκε με τον τρόπο αυτό αρχίζει και πάλι από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου". Από την τελευταία αυτή διάταξη συνάγεται ότι αν η παραγραφή διακόπηκε με την άσκηση της αγωγής, η ίδια παραγραφή, δηλαδή ομοειδής με αυτή που διακόπηκε, αρχίζει σε κάθε περίπτωση και ανεξαρτήτως του είδους της ως βραχυπρόθεσμης ή συνήθους, ευθύς από την έγερση της αγωγής, διακόπτεται δε μετά από κάθε διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου, και αμέσως μετά την επιχείρηση αυτής αρχίζει ισόχρονη με την αρχική παραγραφή, η οποία μπορεί να συμπληρωθεί με την παρέλευση του χρόνου που ισχύει γι' αυτή, εφόσον δεν μεσολαβήσει κάποια νέα διαδικαστική ενέργεια ή άλλος λόγος διακοπής πριν από την τελεσίδικη περάτωση της δίκης. Έτσι, εφόσον η αξίωση έχει καταστεί επίδικη, η παραγραφή μπορεί να συμπληρωθεί σε επιδικία, αν οι διάδικοι απρακτούν. Εξάλλου, κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως (άρθρο 261 ΑΚ), θεωρείται διαδικαστική πράξη, συνεπαγόμενη, διακοπή της παραγραφής, κάθε πράξη των διαδίκων ή των νομίμων εκπροσώπων και πληρεξουσίων τους ή της δικαστικής αρχής που περιέχει τα στοιχεία δικαστικής ενέργειας και είναι, κατά τις ισχύουσες δικονομικές διατάξεις, αναγκαία για την έναρξη, συνέχιση ή αποπεράτωση της δίκης. Τέτοια διαδικαστική πράξη αποτελεί η όρκιση του ορισθέντος από το δικαστήριο πραγματογνώμονα, μετά την διενέργεια της οποίας αρχίζει νέα ισόχρονη παραγραφή μέχρι της καταθέσεως από τον τελευταίο της συνταχθείσης προς τούτο εκθέσεώς του, ως νέας αυτοτελούς διαδικαστικής πράξεως, διακριτής και μη αναγκαίως συνεχόμενης με εκείνη της ορκίσεως του. Επιβεβαιωτικό επιχείρημα υπέρ της ορθότητας της νομικής αυτής παραδοχής αποτελεί το γεγονός ότι είναι δυνατόν για οποιοδήποτε λόγο να μη διενεργηθεί η διαταχθείσα πραγματογνωμοσύνη, με επιμήκυνση του χρόνου της παραγραφής, αποτέλεσμα το οποίο αντιστρατεύεται τον επιδιωκόμενο δι' αυτής νομοθετικό σκοπό της εκκαθαρίσεως των συναλλαγών, ο οποίος εντονότερα εμφανίζεται στις σχετικά βραχυχρόνιες παραγραφές. Προς την άποψη αυτή συμπορεύεται και η καθιέρωση με τις λοιπές διατάξεις όλως εξαιρετικών λόγων αναστολής της παραγραφής πριν από την διακοπή της με την έγερση της αγωγής (ΑΚ 255 επ.), κοινό γνώρισμα των οποίων

είναι η αντικειμενική αδυναμία του δανειστή να επιδιώξει την ικανοποίηση της αξιώσεώς του, μεταξύ των οποίων και εκείνη της ανωτέρας βίας, στο πραγματικό της οποίας προφανώς δεν εμπίπτει η ερευνώμενη περίπτωση, ενόψει της δικονομικής, δυνατότητας αντικαταστάσεως του αδρανούντος πραγματογνώμονα (ΚΠολΔ 370 παρ.2). Παράλληλα η νομοθετική ρύθμιση του άρθρου 261 ΑΚ κινείται, ενόψει του επιδιωκόμενου δι' αυτής σκοπού της εκκαθαρίσεως των συναλλαγών, εντός του πλαισίου της καθιερούμενης με το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας.

- Κατά το άρθρο 559 αρ. 8α ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο της ουσίας έλαβε υπόψη του πράγματα που δεν προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως ως "πράγματα" θεωρούνται οι πραγματικοί ισχυρισμοί που έχουν αυτοτελή ύπαρξη και τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος που ασκήθηκε είτε ως επιθετικό είτε ως αμυντικό μέσο και άρα στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως ή λόγου εφέσεως. Αντίθετα δεν αποτελούν "πράγματα" οι αιτιολογημένες αρνήσεις, οι ισχυρισμοί που αποτελούν νομικά ή πραγματικά επιχειρήματα ή συμπεράσματα των διαδίκων ή του δικαστηρίου, τα οποία συνάγονται από την εκτίμηση των αποδείξεων, ως και οι अपαράδεκτοι ή αβάσιμοι κατά νομό ισχυρισμοί, οι οποίοι δεν ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης.

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται για (ευθεία) παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου αν το δικαστήριο της ουσίας, με βάση τα αναιρετικώς ανέλεγκτα γενόμενα δεκτά από εκείνο, ως αποδειχθέντα, πραγματικά περιστατικά, δεν εφαρμόσει τον συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, ή εφαρμόσει αυτόν, ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμόσει αυτόν εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται, είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη ή μη υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου.

- Με το άρθρο 25 παρ. 1 εδ. τέταρτο του Συντάγματος, όπως αυτό ισχύει μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του έτους 2001, τίθεται ο κανόνας ότι οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν να επιβληθούν στα ατομικά δικαιώματα "πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού, και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας". Κατά την αρχή αυτή, η οποία ως γενική αρχή του δικαίου ίσχυε και προ της ρητής αποτυπώσεως της στο Σύνταγμα κατά την προαναφερθείσα αναθεώρησή του, οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, πρέπει δηλαδή να είναι α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα δυνάμενα να ληφθούν μέτρα, επάγεται τον ελάχιστο περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και τέλος γ) εν στενή εν αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν (ΟΛΑΠ 43/2005). Η αρχή της αναλογικότητας, κανόνας δικαίου που θέτει όρια στον περιοριστικό του ατομικού δικαιώματος νόμο, απευθύνεται, κατ' αρχήν στο νομοθέτη. Στο χώρο του ιδιωτικού

δικαίου, ήτοι στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, επίκληση της αρχής της αναλογικότητας μπορεί να γίνει αν ο κοινός νομοθέτης είτε έχει παραβιάσει την αρχή αυτή, θεσπίζοντας με νόμο υπέρμετρους περιορισμούς ατομικών δικαιωμάτων, οπότε ο δικαστής μπορεί, ελέγχοντας τη συνταγματικότητα του νόμου, να μην εφαρμόσει αυτόν (άρθρο 93 παρ.4 του Συντάγματος), είτε έχει παραλείψει να ασκήσει τις συνταγματικές του υποχρεώσεις, καταλείποντας κενό, οπότε η αρχή της αναλογικότητας καλείται επικουρικός σε εφαρμογή.

Διατάξεις:

ΑΚ: 255 επ., 261,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8,

Σ: 25,

ΕμπΝ: 195,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Ασφαλιστικό Δίκαιο - Παραγραφή - Πλαγιαστική αγωγή κατά ασφαλιστή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 33

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Ζημιά από ασφαλιστική σύμβαση. Διετής παραγραφή της αξίωσης κατά του ασφαλιστή. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

- Κατά τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ.1 και 2 του Ν. 489/1976 όπως ίσχυαν πριν την τροποποίησή τους με το άρθρο 7 του ν. 3557/2007 "το πρόσωπο που ζημιώθηκε έχει από την ασφαλιστική σύμβαση και μέχρι το ποσό αυτής ίδια αξίωση κατά του ασφαλιστή. Η αξίωση αυτή παραγράφεται μετά πάροδο δύο (2) ετών από την ημέρα του ατυχήματος, επιφυλασσομένων των κειμένων διατάξεων για την αναστολή και τη διακοπή της παραγραφής". Από τις διατάξεις αυτές σαφώς προκύπτει, ότι η παραπάνω διετής παραγραφή αρχίζει, ενόψει και του άρθρου 241 ΑΚ, όχι από την ίδια ημέρα, αλλά από την επόμενη ημέρα του ατυχήματος. Μέσα στη διετία αυτή πρέπει να ολοκληρωθεί η άσκηση της αγωγής (ΚΠολΔ 215), δηλαδή κατάθεση στη γραμματεία του δικαστηρίου και επίδοση αυτής στον εναγόμενο. Αν η επίδοση γίνει μετά τη συμπλήρωση της διετίας επιτρέπεται προτείνεται από τον εναγόμενο ασφαλιστή η ένσταση της διετούς παραγραφής. Για την έναρξη της διετούς αυτής παραγραφής δεν έχει σημασία αν και πότε λαμβάνει γνώση της ζημίας ο ζημιωθείς. Το ΑΚ 937 δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω, γιατί αυτή ισχύει στην αξίωση αποζημίωσης από αδικοπραξία. Η διάταξη του άρθρου 10 παρ.2 του ν. 489/1976, ειδικώς ρυθμίζουσα την αξίωση αποζημίωσης κατά του ασφαλιστή, ευθυνόμενου έναντι του παθόντος όχι εξ αδικοπραξίας, αλλά εκ του νόμου, επικρατεί της γενικής διάταξης του άρθρου 937 ΑΚ. Η παραπάνω διετής παραγραφή, ως προς την αφετηρία της, καλύπτει όλες τις επελθούσες καθώς και τις προβλεπτές από την αρχή μέλλουσες ζημίες του παθόντος. Δεν εφαρμόζεται αν η ζημία είναι από την αρχή απρόβλεπτη, όπως τούτο δύναται να συμβεί επί απρόβλεπτης, κατά τα ιατρικά δεδομένα, επιδεινώσεως της υγείας του παθόντος, γεγονός το οποίο όμως αποτελεί στοιχείο της βάσης της σχετικής αγωγής, σύμφωνα με τα άρθρα 118 και 216 ΑΚ (ΑΠ 1368/2010).

Και στη διετή αυτή παραγραφή ισχύουν οι γενικές ρυθμίσεις του ΑΚ ως προς τη διακοπή (ΑΚ 255 επ.) και αναστολή της παραγραφής (ΑΚ 260 επ.). Ειδικώς, με την άσκηση της αγωγής, επέρχεται διακοπή της παραγραφής (ΑΚ 261). Εξάλλου, από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 261 ΑΚ και 221 παρ.1 ΚΠολΔ προκύπτει ότι, σε περίπτωση ασκήσεως της αγωγής για μέρος μόνο της αξιώσεως για αποζημίωση, η επίδοση της αγωγής διακόπτει την παραγραφή μόνο για το μέρος αυτό, ως προς το οποίο δημιουργείται αντιστοίχως εκκρεμοδικία. (ΑΠ 8/2007). Στην προαναφερθείσα ειδική διετή παραγραφή ισχύει και η διάταξη του άρθρου 268 εδ. α' ΑΚ κατά την οποία κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσιδική ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό παραγράφεται ύστερα από 20 χρόνια και αν ακόμα η αξίωση υπαγόταν σε συντομότερη παραγραφή, με την προϋπόθεση ότι η οποιαδήποτε αξίωση της οποίας επιμηκύνεται η παραγραφή δεν έχει υποπέσει στην μέχρι της τελεσιδικίας ισχύουσα βραχυχρόνια παραγραφή (ΟΛΑΠ 24/2003).

- Κατά τη διάταξη του αρθρ. 559 αριθ.1 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται μόνο αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί, ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί, ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟΛΑΠ 7/2006, 4/2005).

Διατάξεις:

ΑΚ: 241, 255 επ., 260 επ., 261, 268, 937,

ΚΠολΔ: 118, 216, 221, 559 αριθ. 1,

Νόμοι: 489/1976, άρθ. 10,

Νόμοι: 3557/2007, άρθ. 7,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Βιομηχανική Ιδιοκτησία - Ευρεσιτεχνία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1344

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ευρεσιτεχνία. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων. Αναίρεται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 του Ν. 1733/1987 "περί μεταφοράς τεχνολογίας, εφευρέσεων, τεχνολογικής καινοτομίας και σύστασης επιτροπής ατομικής ενέργειας" το Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (στο εξής ΔΕ) παρέχει στον κάτοχο του το αποκλειστικό δικαίωμα να εκμεταλλεύεται εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος παραγωγικά την εφεύρεση του και ιδίως: α) να παράγει, προσφέρει ή διαθέτει στην αγορά, να χρησιμοποιεί και να κατέχει τα προϊόντα που προστατεύονται από το δίπλωμα αυτό, β) να εφαρμόζει, προσφέρει ή διαθέτει στην αγορά την προστατευόμενη από το δίπλωμα μέθοδο, γ) να παράγει, προσφέρει ή διαθέτει στην αγορά, να χρησιμοποιεί και να κατέχει για τον ίδιο σκοπό το προϊόν, που η παραγωγή του είναι αποτέλεσμα της προστατευόμενης από το δίπλωμα

μεθόδου, δ) να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να εκμεταλλεύεται παραγωγικά κατά την έννοια, των προηγούμενων εδαφίων την εφεύρεση ή να εισάγει, χωρίς τη συναίνεση του, τα προϊόντα που προστατεύονται από το δίπλωμα. Κατά τη διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 του ίδιου ως άνω νόμου το χρονικό διάστημα της παρεχόμενης από το ΔΕ προστασίας είναι είκοσι (20) έτη και αρχίζει από την επομένη της ημέρας κανονικής κατάθεσης της αίτησης για την χορήγηση του. Το δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία δημιουργείται με την απονομή του ΔΕ, ενώ θετικές ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση έγκυρου ΔΕ είναι το νέο της εφεύρεσης, η εφευρετική δραστηριότητα ως περιεχόμενο αυτής και η επιδεκτικότητα της εφεύρεσης προς βιομηχανική εφαρμογή (άρθρο 5 παρ. 1, 3, 4 και 5 του Ν. 1733/1987). Νέα κρίνεται μια εφεύρεση εάν δεν ανήκει στη στάθμη της τεχνικής και ως τέτοια νοείται καθετί που είναι γνωστό οπουδήποτε στον κόσμο (αρχή της οικουμενικότητας) από γραπτή ή προφορική περιγραφή ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης για τη χορήγηση ΔΕ. Το στοιχείο του νέου θεωρείται ότι υπάρχει όταν πρόκειται μεν για παραγωγή προϊόντος, εάν το προϊόν αυτό διαφέρει από τα ομοειδή του προϊόντα με ουσιώδη νέα χαρακτηριστικά, όταν πρόκειται δε για παραγωγή αποτελέσματος, εάν εμφανίζει αξιόλογη πρωτοτυπία ή αξιόλογη βελτίωση αποτελέσματος, το οποίο είναι, ήδη, γνωστό και δεν εμφανίζεται σαν απλή προσαρμογή στοιχείων ή μεθόδων, που είναι, ήδη, γνωστά, χωρίς αξιόλογο αποτέλεσμα ή βελτίωση σαν απλή νέα χρήση ενός μέσου, που είναι γνωστό σε αντικείμενα άλλα από εκείνα στα οποία είχε χρησιμοποιηθεί προηγουμένως, κατά τον ίδιο όμως, τρόπο κατά τον οποίο γινόταν πάντοτε η χρησιμοποίησή του για να επιτευχθεί το ίδιο αποτέλεσμα.

Μια εφεύρεση θεωρείται ότι εμπεριέχει εφευρετική δραστηριότητα εάν, κατά την κρίση ειδικού, δεν προκύπτει με προφανή τρόπο από την υπάρχουσα στάθμη της τεχνικής και τέλος θεωρείται επιδεκτική βιομηχανικής εφαρμογής εάν το αντικείμενο της μπορεί να παραχθεί ή να χρησιμοποιηθεί σε οποιονδήποτε τομέα παραγωγικής δραστηριότητας (ΑΠ 545/1996). Η εφεύρεση διακρίνεται σε εφεύρεση προϊόντος και σε εφεύρεση μεθόδου ή βιομηχανικής εφαρμογής ή μικτή (άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 1733/1987). Στην εφεύρεση προϊόντος, η επίλυση του τεχνικού προβλήματος πραγματώνεται με τη δημιουργία ενός νέου προϊόντος ή με τη βελτίωση, κατά τρόπο άγνωστο, ενός, ήδη, γνωστού προϊόντος ενώ στην εφεύρεση μεθόδου η επίλυση του προβλήματος πραγματώνεται με την επινόηση μιας νέας μεθόδου ή με τη βελτίωση ήδη γνωστής μεθόδου. Εναπόκειται στον καταθέτη της αίτησης για τη χορήγηση ΔΕ να αποφασίσει σε ποια κατηγορία θα ζητήσει να προστατευθεί η εφεύρεση του, μέσω της περιγραφής της και των σχετικών "αξιώσεων" που θα έχει, δηλαδή, την έκταση και το περιεχόμενο της αιτούμενης προστασίας. Οι αξιώσεις της εφεύρεσης στηρίζονται στην περιγραφή. (άρθρο 7 παρ. Ι του ν. 1733/1987).

Το δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία δημιουργείται με την απονομή του ΔΕ, η σχετική δε πράξη αποτελεί διοικητική πράξη που εκδίδεται από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ). Εάν το δίπλωμα που παραχωρήθηκε αναφέρεται σε μέθοδο κατασκευής προϊόντων, κάθε προϊόν της ίδιας φύσης τεκμαίρεται, κατά τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 6 του ν. 1733/1987, ότι κατασκευάστηκε με βάση την προστατευόμενη μέθοδο, απόκειται δε στον εναγόμενο προς άρση της προσβολής να

ισχυριστεί και να αποδείξει ότι το προϊόν που παράγει ο ίδιος και διαθέτει στην κατανάλωση έχει κατασκευαστεί με ορισμένη διαφορετική μέθοδο, προσδιορίζοντας συγχρόνως και την υφισταμένη διαφορετική μέθοδο και την υφισταμένη διαφορά. Όπως συνάγεται από τις παραπάνω διατάξεις, ο κάτοχος του διπλώματος με την απονομή του αποκτά, στο επίπεδο της απόδειξης, ένα δικονομικό πλεονέκτημα, διότι με αυτές δημιουργείται υπέρ αυτού και των δικαιοδόχων του το νόμιμο μαχητό τεκμήριο περί του ότι, προκειμένου περί εφεύρεσης, που αφορά μέθοδο παραγωγής για την κατασκευή προϊόντος, ένα προϊόν της αυτής φύσης θεωρείται ότι έχει κατασκευαστεί κατά τη μέθοδο που αφορά το ΔΕ, απόκειται δε στον εναγόμενο, προς άρση της προσβολής, να ισχυριστεί και να αποδείξει ότι το προϊόν που παράγει ο ίδιος έχει κατασκευαστεί με ορισμένη διαφορετική μέθοδο, προσδιορίζοντας συγχρόνως την υφιστάμενη διαφορά.

Περαιτέρω, τόσο το δικαίωμα στην εφεύρεση, όσο και το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας μπορούν να προσβληθούν από τρίτους. Προκειμένου να προσδιορισθεί ποιά ενέργεια τρίτου συνιστά προσβολή του δικαιώματος του ευρεσιτέχνη, είναι ανάγκη να προσδιορίζεται το πεδίο προστασίας του διπλώματος. Τούτο διότι, η ευρεία προστασία του ευρεσιτέχνη είναι αντίθετη προς το συμφέρον της ολότητας, αφού παρακωλύει την ομαλή εξέλιξη της τεχνικής, ενώ η έκταση του αποκλειστικού δικαιώματος του εφευρέτη είναι ανάλογη με το επίτευγμα που πραγματοποιήθηκε. Η προστασία επεκτείνεται σε όλες τις εφαρμογές μέσα στο πλαίσιο της υποδεικνυόμενης από την περιγραφή της εφεύρεσης και τις "αξιώσεις" λειτουργίας, ενώ με το άρθρο 17Α του ίδιου Νόμου, (άρθρα 6 και 8 της Οδηγίας 2004/48), ρυθμίζεται η απόδειξη και το δικαίωμα ενημέρωσης προς τεκμηρίωση των ισχυρισμών περί προσβολής δικαιωμάτων του Νόμου αυτού.

Σε περίπτωση προσβολής του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας ο κάτοχος του δικαιούται να απαιτήσει την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον ενώ σε περίπτωση υπαίτιας προσβολής του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο ζημιωθείς κάτοχος του δικαιούται να απαιτήσει την αποκατάσταση της ζημίας ή την απόδοση της ωφέλειας από την αθέμιτη εκμετάλλευση της ευρεσιτεχνίας ή την πληρωμή ποσού ανάλογου προς το τίμημα της άδειας εκμεταλλεύσεως (άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του Ν 1733/1987). Συμπληρωματική εφαρμογή ως προς τις αστικές κυρώσεις έχει και η διάταξη του άρθρου 22 του Ν 146/1914 "περί αθέμιτου ανταγωνισμού", που προβλέπει τη δυνατότητα δημοσιεύσεως στον τύπο του διατακτικού της αποφάσεως, που δικαιώνει τον κάτοχο του διπλώματος, με δαπάνες του αντιδίκου του.

Περαιτέρω, με τη Σύμβαση του Μονάχου του 1973, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.1607/1986 και αποτελεί εσωτερικό δίκαιο, που υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης εθνικής διάταξης (άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος), ιδρύθηκε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας με νομική προσωπικότητα (άρθρα 4 και 5) και έδρα το Μόναχο (άρθρο 6). Το ευρωπαϊκό ΔΕ (ΕΔΕ) έχει εικοσαετή διάρκεια, που υπολογίζεται από την ημέρα κατάθεσης της αίτησης (άρθρο 63 παρ. 1) και παρέχει στο δικαιούχο τα ίδια δικαιώματα που θα του παρείχε ένα εθνικό ΔΕ, σαν να είχε χορηγηθεί σε κάθε κράτος εθνικό ΔΕ (άρθρα 64 παρ. 1 και 2 παρ. 2). Δεν πρόκειται δηλαδή, για ενιαίο ευρωπαϊκό ΔΕ αλλά για δέσμη εθνικών

διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που δημιουργούνται με μια (μοναδική) δήλωση ευρεσιτεχνίας. Η χορήγηση εθνικών ΔΕ δεν θίγεται (αρχή της συνύπαρξης).

- Από τις διατάξεις των άρθρων 106, 335, 338 έως 340 και 346 ΚΠολΔ προκύπτει ότι το δικαστήριο, προκειμένου να σχηματίσει τη δικανική του πεποίθηση περί της αληθείας ή μη των πραγματικών ισχυρισμών των διαδίκων που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όλα τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία νόμιμα επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, για άμεση ή έμμεση απόδειξη, χωρίς να είναι αναγκαίο να γίνεται ειδική μνεία και χωριστή αξιολόγηση του καθενός από αυτά, αρκεί από το όλο περιεχόμενο της απόφασης να καθίσταται βέβαιο ότι συνεκτιμήθηκαν όλα τα αποδεικτικά μέσα που επικαλέστηκαν και νόμιμα προσκόμισαν οι διάδικοι. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής ιδρύει τον, από το άρθρο 559 αρ. 11γ'Κ.Πολ.Δ., λόγο αναίρεσης, κατά τον οποίο, αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη αποδεικτικά μέσα που οι διάδικοι επικαλέστηκαν και προσκόμισαν, υπό την αποκλειστική προϋπόθεση ότι το πραγματικό γεγονός που επικαλείται ο διάδικος ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, αφού μόνο ένα τέτοιο ουσιώδες γεγονός καθίσταται αντικείμενο απόδειξης (ΑΠ 1012/2010, 1072/2005).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 11γ,

Νόμοι: 1733/1987, άρθ. 5, 7, 10, 11, 13, 17Α,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΕλΔνη 2013.427

Βιομηχανική Ιδιοκτησία - Σήμα

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών

Αριθμός απόφασης: 10938

Έτος: 2011

Περίληψη:

- Εμπορικό σήμα. Κίνδυνος σύγχυσης. Αθέμιτος αναταγωνισμός.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 6, 8, παρ. ι, 14, 18, 26 και 27 του Ν. 2239/1994 "περί σημάτων", προκύπτει ότι έχει καταθέσει νομίμως σήμα, δηλαδή σημείο επιδεκτικό παράστασης, ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες από εκείνα άλλων επιχειρήσεων (μπορούν δε να αποτελέσουν σήματα, εκτός των άλλων οι λέξεις, οι απεικονίσεις ή ο συνδυασμός αυτών), που έγινε δεκτό με αμετάκλητη απόφαση του αρμοδίου οργάνου, αποκτά μέχρις ότου τούτο διαγραφεί, το αποκλειστικό δικαίωμα της χρήσης αυτού ως διακριτικού γνωρίσματος των προϊόντων ή υπηρεσιών του και δικαιούται να ζητήσει από το Δικαστήριο να απαγορεύσει σε όποιον χρησιμοποιεί, παραποιεί ή απομιμείται το σήμα αυτό να συνεχίσει τις πράξεις αυτές ή να τον υποχρεώσει να τον αποζημιώσει ή και τα δύο (βλ. ΑΠ 1604/2003 ΕλΔνη 45. 807, ΑΠ 1127/1994 ΕλΔνη 38. 1139, ΠΠρΑθ 7474/2002 ΕΕμπΔ 2003. 157). Παραποίηση σήματος συνιστά η πιστή ή η κατά τα κύρια μέρη αντιγραφή αυτού, ενώ απομίμηση αποτελεί η ιδιαίτερη προσέγγιση του σήματος προς άλλο σήμα, η οποία, σε συνάρτηση με την οπτική και ηχητική εντύπωση που δημιουργεί, μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στον κοινό καταναλωτή (με λήψη ως μέτρο του άπειρου μέσου ατόμου) σχετικά με την προέλευση των

προϊόντων από ορισμένη επιχείρηση (ΣτΕ 1962/1988 ΕΕμπΔ 1989,118, ΣτΕ 4508/1988, ΕΕμπΔ 199,301, ΣτΕ 98/1989 ΕΕμπΔ 1989,302, ΔΔΔΣ 230/1980 ΕΕμπΔ 1980,698). Στην περίπτωση του σύνθετου σήματος, αποτελούμενου από λέξεις και εικόνες, κρίσιμη για τη συναγωγή συμπεράσματος περί υπάρξεως ή μη απομίμησης του, δημιουργικής κινδύνου σύγχυσης, είναι η συνολική εντύπωση που προκαλεί καθένα από τα παραβαλλόμενα σήματα στο μέσο, μη έμπειρο, άτομο του καταναλωτικού κοινού (ΑΠ 399/1989 ΕΕμπΔ 1990,145). Συνεπώς, δεν αποκλείεται στη συγκεκριμένη περίπτωση, παρά τη διαφοροποίηση του λεκτικού σήματος, κρίσιμο να είναι το εικαστικό μέρος, ιδιαίτερα όταν το καταναλωτικό κοινό συνδέει τη σχηματική απεικόνιση με την επιχείρηση και έχει η απεικόνιση αυτή καθιερωθεί στις συναλλαγές ως διακριτικό γνώρισμα των προϊόντων της (ΑΠ 1127/1994 ΕΕμπΔ 1995, 310). Η γενική ρήτρα του άρθρου 1 του Ν. 146/1914 εφαρμόζεται συμπληρωματικά-επικουρικά και επί εμπορικού ή βιομηχανικού σήματος, εφόσον η προστασία που παρέχουν οι ειδικές περί σημάτων διατάξεις του Ν. 2239/1994 δεν επαρκεί (ΕφΑθ 545/1990, ΕφΑθ 5321/1989 ΕΕμπΔ 1991.537). Από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 13 του Ν. 146/1914, προκύπτει ότι, για να παρασχεθεί στον δικαιούχο σήματος η προβλεπόμενη από το νόμο για τον αθέμιτο ανταγωνισμό προστασία, απαιτείται αφενός μεν πράξη που να έγινε με σκοπό ανταγωνισμού και αφετέρου, με τη χρήση του ξένου σήματος, να υπάρχει δυνατότητα πρόκλησης σύγχυσης στον κοινό καταναλωτή, σχετικά με την προέλευση ομοίων προϊόντων, χωρίς την οποία (σύγχυση) δεν νοείται αθέμιτος ανταγωνισμός (ΑΠ 1131/1995 ΕλΔνη 37.1607, ΑΠ 310/1990, ΕφΑθ 1687/2004 ΕΕμπΔ 2005.623, ΕφΘεσ 156/2006, ΕφΔωδ 112/2003).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 176, 731, 732, 947 ,

Νόμοι: 146/1914, άρθ. 1, 13, 14, 20, 22,

Νόμοι: 2239/1994, άρθ. 1, 2, 6, 8, 14, 18, 26, 27, 31,

Δημοσίευση: INLAW 2011

Βιομηχανική Ιδιοκτησία - Σήμα

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών

Αριθμός απόφασης: 116

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Εμπορικό σήμα. Κίνδυνος σύγχυσης. Σύνθετο σήμα. Αλλοδαπό σήμα. Αιτήματα αγωγής.

- Κατά τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 4 παρ. 1, 6, 8 παρ. 1, 14, 15, 18, 26 και 27 του Ν. 2239/1994 θεωρείται σήμα κάθε σημείο επιδεικτικό γραφικής παράστασης, ικανό να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων, μπορούν, δε, να αποτελέσουν σήματα, εκτός των άλλων, οι λέξεις, οι απεικονίσεις ή ο συνδυασμός αυτών. Όποιος χρησιμοποιεί ή παραποιεί ή απομιμείται σήμα που ανήκει σε άλλον μπορεί να εναχθεί και να ζητηθεί από αυτόν να παραλείπει την προσβολή ή να καταβάλει αποζημίωση ή και τα δύο. Παραποίηση, δε, του σήματος αποτελεί η πιστή ή κατά τα κύρια μέρη αντιγραφή του, ενώ απομίμηση

αποτελεί η ιδιαίτερη προσέγγιση προς το ξένο σήμα, η οποία εξαρτώμενη από την όλη οπτική και ηχητική εντύπωση του σήματος, άσχετα από τις επιμέρους ομοιότητες και διαφορές, μπορεί να προκαλέσει στον κοινό καταναλωτή -και όχι στον καταναλωτή εκείνο που είναι πεπειραμένος και καταβάλει εξειδικευμένη επιμέλεια - σύγχυση ως προς την προέλευση του προϊόντος από ορισμένη επιχείρηση (ΣτΕ 2804/2003 ΔΦΝ 2004.1400, Στ Ε 3524/2002 ΔΕΕ 2003.483, ΣτΕ 2613/2002 ΔΕΕ 2003.482).

- Κίνδυνος σύγχυσης υπό στενή έννοια συντρέχει όταν το συναλλακτικό κοινό λόγω της ομοιότητας των σημάτων και των προϊόντων, υπολαμβάνει ταυτότητα της επιχείρησης από την οποία προέρχονται τα προϊόντα. Και αν μεν η εντύπωση αυτή (ταυτότητα επιχείρησης) δημιουργείται από την ομοιότητα των σημάτων γίνεται λόγος για άμεσο κίνδυνο σύγχυσης ενώ για έμμεσο, όταν η παραπάνω εντύπωση οφείλεται όχι στην ομοιότητα των σημάτων αλλά στη διαπίστωση ότι το ένα σήμα αποτελεί μεταβολή ή εξέλιξη του άλλου. Τέλος, κίνδυνος σύγχυσης υπό ευρεία έννοια γίνεται δεκτό ότι συντρέχει και όταν λόγω της ομοιότητας των σημάτων δυο διαφορετικών επιχειρήσεων, δημιουργείται η εσφαλμένη εντύπωση ότι ανάμεσα στις επιχειρήσεις αυτές υπάρχει οικονομικός ή άλλος δεσμός (ΔΕΚ C-3.9/1997 ΔιΔικ 11.519, ΑΠ 1604/2003 ΧρΙΔ 2004.371, ΕφΑθ 866/2004 ΕλΔνη 46.592, όπου και περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία και τη θεωρία). Στην περίπτωση δε σύνθετου σήματος, αποτελούμενου από λέξεις, σχηματικές απεικονίσεις και χρωματισμούς, κρίσιμη για τη συναγωγή συμπεράσματος περί υπάρξεως ή μη απομιμήσεώς του, είναι η συνολική εντύπωση που προκαλεί το καθένα από τα παραβαλλόμενα, στο μέσο, μη έμπειρο, άτομο του καταναλωτικού κοινού. Σε ένα τέτοιο σύνθετο σήμα ιδιαίτερη σημασία για το σχηματισμό συνολικής εντυπώσεως έχει το λεκτικό μέρος του σήματος, χωρίς όμως να αποκλείεται στη συγκεκριμένη περίπτωση και το εικαστικό μέρος, ιδιαίτερα όταν το καταναλωτικό κοινό συνδέει τη σχηματική-απεικόνιση με την επιχείρηση και η απεικόνιση έχει καθιερωθεί στις συναλλαγές ως διακριτικό γνώρισμα. Όσο δε μεγαλύτερος είναι ο βαθμός καθιερώσεως μιας ενδείξεως στις συναλλαγές τόσο μεγαλύτερη διακριτική δύναμη διαθέτει και επομένως οι προϋποθέσεις για τον αποκλεισμό της παραποιήσεως ή απομιμήσεως πρέπει να είναι αυστηρότερες. (ΑΠ 1131/1995 ΕλΔνη 37.1605, ΑΠ 1127/1994 ΕΕμπΔ 1995.310, ΑΠ 310/1990 ΝοΒ 39.553). Κατά τη διάταξη του άρθρου 33 του ίδιου νόμου, Έλληνες ή αλλοδαποί, οι οποίοι έχουν εκτός της Ελλάδος την επαγγελματική τους εγκατάσταση, δύνανται να προστατευθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου (Ν. 2239/1994) αν στην πολιτεία, όπου είναι επαγγελματικά εγκατεστημένοι προστατεύονται τα σήματα αυτών και υπάρχει σε αυτήν αμοιβαιότητα για την προστασία των ελληνικών σημάτων, που έχει καθιερωθεί με διεθνή σύμβαση ή με ανταλλαγή κυβερνητικής δήλωσης μεταξύ της Ελλάδας και της αλλοδαπής πολιτείας. Επομένως και για την προστασία στην Ελλάδα αλλοδαπού σήματος, απαιτείται κατάθεση του σήματος με τη διαδικασία των άρθρων 6 και 33 παρ. 2 του ανωτέρω νόμου ενώ από την καταχώρηση του στην Ελλάδα το αλλοδαπό σήμα, καθίσταται ανεξάρτητο από το σήμα της πολιτείας, όπου βρίσκεται η επαγγελματική εγκατάσταση του δικαιούχου του (άρθρα 33 παρ. 4 του Ν. 2239/1994). Ομοίως, δικαιώματα σήματος απονεμημένα από αλλοδαπές πολιτείες δεν

αναπτύσσουν έννομα αποτελέσματα σήματος στην Ελληνική επικράτεια, παρά μόνον αν καταχωρηθούν στην Ελλάδα, κατά την προαναφερόμενη διαδικασία του άρθρου 33 του Ν. 2239/1994. Για την προστασία του αλλοδαπού σήματος δεν αρκεί μόνο η κατάθεση του στην Ελλάδα, αλλά και η καταχώρηση του, άλλως το αλλοδαπό σήμα θα αντιμετωπιζόταν ευνοϊκότερα από το ημεδαπό.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 14, 15, 18, 21, 26, 31 και 33 του Ν. 2239/1994, προκύπτει ότι εκείνος που κατέθεσε νόμιμα αλλοδαπό σήμα δικαιούται μέχρι τη νόμιμη διαγραφή του να ζητήσει από κάθε τρίτο, ο οποίος χρησιμοποιεί σε ομοειδή προϊόντα του το σήμα αυτό, κατά παραποίηση ή απομίμηση, να παραλείψει τη χρήση ή να καταβάλει αποζημίωση ή και τα δύο. Περαιτέρω, από τα άρθρα 26 και 31 του Ν. 2239/1994 προκύπτει ότι το δικαστήριο, μετά από αγωγή του δικαιούχου, μπορεί να διατάξει την παράλειψη της χρησιμοποίησης του σήματος από τον εναγόμενο, να τον υποχρεώσει να καταβάλει αποζημίωση και να διατάξει, σε περίπτωση παραποίησης την καταστροφή των προϊόντων ή εμπορευμάτων που φέρουν τα παραποιημένα σήματα, ενώ σε περίπτωση απομίμησης την αφαίρεση και την καταστροφή των σημάτων ή την καταστροφή των προϊόντων. Η πιο πάνω προστασία του σήματος τελεί υπό τον περιορισμό του ότι με την κατάθεση του δεν εμποδίζεται άλλος να χρησιμοποιεί το όνομα, την επωνυμία του εφόσον η χρησιμοποίηση αυτών δεν γίνεται εν είδει σήματος (ΑΠ 1131/1995 ΕλΔνη 37.1605, ΕφΑθ 4543/1997 ΕΕμπΔ 98.149). Εξάλλου, δεν προβλέπεται σ' αυτόν το νόμο δυνατότητα του πολιτικού δικαστηρίου να διατάξει τη δημοσίευση περίληψης της απόφασης του σε εφημερίδες. Τέτοια εξουσία παρέχεται μόνο στο ποινικό δικαστήριο κατά τα άρθρα 30 και 28 του Ν. 2239/1994, για τις καταδικαστικές αποφάσεις περί σήματος με δαπάνη του καταδικασθέντος. Ωστόσο η έλλειψη αυτή οφείλεται σε μη ηθελημένο κενό κατά τη μεταφορά της Οδηγίας υπ' αρ. 2004/48/ΕΚ στο Ελληνικό δίκαιο και υπάρχει υποχρέωση των Ελληνικών Δικαστηρίων να ερμηνεύσουν το ισχύον εθνικό δίκαιο με τρόπο σύμφωνο προς το κοινοτικό, τούτο δε σημαίνει ότι η διάταξη του άρθρου 22 του ν. 146/1914, που προβλέπει τη δημοσίευση της πολιτικής καταδικαστικής απόφασης στον ημερήσιο τύπο εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση των σημάτων (βλ. ad hoc ΠΠΑθ 5610/2010 ΕΕμπΔ 2010.978). Περαιτέρω, διακριτικό γνώρισμα είναι το μέσο, με το οποίο εξατομικεύεται είτε το πρόσωπο (λ.χ. το όνομα του), είτε η επιχείρηση (λ.χ. διακριτικός τίτλος της), είτε το εμπόρευμα ή οι υπηρεσίες (λ.χ. το σήμα και ο διασχηματισμός) (ΕφΑθ 6270/2000 ΔΕΕ 2001.490). Προϋπόθεση για να δημιουργηθεί σύγχυση από την χρήση των διακριτικών γνωρισμάτων είναι να έχουν τα τελευταία διακριτική δύναμη, χωρίς την οποία δεν μπορούν να επιτελέσουν τον προορισμό τους. Ο βαθμός της διακριτικής δύναμης προσδιορίζει και την έκταση προστασίας. Η ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως αποτελεί προϋπόθεση για την προστασία όλων των διακριτικών γνωρισμάτων (ΑΠ 241/1991 ΕλΔνη 34.560, ΕφΘεσ 77/2007 ό.π., ΕφΑθ 6260/2002 ΕλΔνη 44.803, ΕφΑθ 3250/2001 ΕλΔνη 44.801). Ο παραβάτης των ανωτέρω διατάξεων μπορεί να υποχρεωθεί σε παράλειψη χρήσεως του διακριτικού γνωρίσματος, από το οποίο μπορεί να προκληθεί η σύγχυση που προαναφέρθηκε ή και σε αποζημίωση εκείνου που ζημιώθηκε, αν γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει, ότι με τη χρήση αυτή μπορούσε να προκληθεί σύγχυση (ΑΠ 711/1988 ΕλΔνη 30.1162), ως και σε άρση της προσβολής, η οποία μπορεί να συνίσταται και

στην κατάσχεση και καταστροφή (ΑΠ 1131/1995 ΕλΔνη 37.1605, ΕφΑθ 103/2009 ΔΕΕ 2009.443, ΕφΘεσ 77/2007 ΕπισκΕμπΔ 2007.504, ΕφΘεσ 156/2006 ΕπισκΕμπΔ 2006.528, ΕφΑθ 6311/2005 ΔΕΕ 2006.385, ΕφΑθ 5881/2005 ΔΕΕ 2006.169, ΕφΑθ 5775/2005 ΔΕΕ 2006.616).

Διατάξεις:

ΑΚ: 57, 299, 914, 919, 932,

ΚΠολΔ: 70, 907, 908, 946, 947,

Νόμοι: 146/1914, άρθ. 1, 2, 3, 5, 10, 13, 15, 22,

Νόμοι: 2239/1994, άρθ. 1, 2, 4, 6, 8, 14, 15, 18, 21, 26, 27, 31,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Εμπορικές Συμβάσεις - Factoring

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1233

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring). Αλληλόχρεος λογαριασμός. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Αναιρετικοί λόγοι σχετιζόμενοι με την αοριστία της αγωγής. Στοιχεία αγωγής.

- Κατά το άρθρο 1 παρ.1 και 2 του Ν. 1905/1990, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2367/1995, "Η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζεται εγγράφως μεταξύ ενός κατά κύριο επάγγελμα προμηθευτή αγαθών ή υπηρεσιών και ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων, ο οποίος αναλαμβάνει να παρέχει στον προμηθευτή, για το διάστημα που συμφωνείται, έναντι αμοιβής, υπηρεσίες σχετικές με την παρακολούθηση και είσπραξη μιας ή μέρους ή του συνόλου των απαιτήσεων του προμηθευτή, ιδίως από συμβάσεις πώλησης αγαθών, παροχής υπηρεσιών σε τρίτους ή εκτέλεση έργων. Περιεχόμενο της πρακτορείας αποτελεί ιδίως η εκχώρηση απαιτήσεων στον πράκτορα με ή χωρίς δικαίωμα αναγωγής, η εξουσιοδότηση για την είσπραξή τους, η χρηματοδότηση του προμηθευτή με προεξόφληση των απαιτήσεων, η λογιστική ή νομική παρακολούθηση των απαιτήσεων, η διαχείρισή τους, η ολική ή μερική κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή. Η σύμβαση πρακτορείας είναι δυνατό να αφορά και σε μη γεννημένες κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης απαιτήσεις, όπως επίσης και στον καθορισμό με μορφή ειδικού ανοικτού λογαριασμού, του ύψους του πιστωτικού κινδύνου, που ο πράκτορας αναλαμβάνει κάθε φορά να καλύψει".

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 1 και 2, 2 παρ. 1 και 2, 3 παρ. 1 και 2 του ν. 1905/1990, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 2367/1995 και 455, 456, 460 και 461 ΑΚ προκύπτει, ότι η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, η σύσταση, το περιεχόμενο και η λειτουργία της οποίας αναφέρεται στην προηγούμενη νομική σκέψη, πραγματοποιείται με τη μεταβίβαση από τον προμηθευτή προς τον πράκτορα των εκκρεμών (ήδη γεννημένων ή μέλλουσών να γεννηθούν) απαιτήσεών του από τη διάθεση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, με σκοπό, ανάλογα με το περιεχόμενο της σύμβασης, την είσπραξή τους, την χρηματοδότηση του προμηθευτή με προεξόφληση των απαιτήσεων, την λογιστική ή νομική παρακολούθηση των

απαιτήσεων και διαχείρισή τους, καθώς και την ολική ή μερική κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή. Η κατά τα άνω μεταβίβαση συντελείται με συνεχείς εκχωρήσεις των απαιτήσεων του προμηθευτή προς τον πράκτορα και την πίστωση από τον τελευταίο του λογαριασμού του πρώτου με τα αντίστοιχα ποσά, η δε πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αναγγέλλεται εγγράφως από τον πράκτορα ή τον προμηθευτή, στον οφειλέτη, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 2 του ανωτέρω νόμου, από της οποίας αποκόπτεται κάθε δεσμός του τελευταίου προς τον εκχωρητή. Για κάθε εκχώρηση που πραγματοποιείται, κατά τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 του ως άνω νόμου, ο προμηθευτής έχει την υποχρέωση να θέσει στη διάθεση του πράκτορα τις σχετικές με τις απαιτήσεις, που αποτελούν αντικείμενο της μεταξύ τους σύμβασης, πληροφορίες και τα παραστατικά, κατά το άρθρο 456 Α.Κ., το αργότερο μέχρι το χρόνο, κατά τον οποίο ο πράκτορας δικαιούται να ασκήσει τα δικαιώματά του από τη σύμβαση. Τα ίδια ισχύουν στην περίπτωση επανεκχώρησης των άνω απαιτήσεων από τον πράκτορα στον προμηθευτή, εφόσον ο πρώτος, ανάλογα με το είδος της συμβάσεως, έχει τέτοιο δικαίωμα, οπότε ακολουθείται η ίδια διαδικασία της εκχωρήσεως και ο πράκτορας έχει αντίστοιχη υποχρέωση προς τον προμηθευτή να διαθέσει στον τελευταίο τα παραστατικά της ανείσπρακτης απαίτησης, προκειμένου να επιδιώξει την είσπραξή της ο προμηθευτής, εφόσον τα τελευταία είχαν παραδοθεί στον πράκτορα κατά την εκχώρηση προς αυτόν της απαίτησης. Τέτοιο δικαίωμα επανεκχώρησης της απαίτησης αποκτά ο πράκτορας, όταν πρόκειται για μη γνήσιο factoring, δηλαδή, όταν ο πράκτορας δεν αναλαμβάνει τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του οφειλέτη, αλλά τον κίνδυνο αυτό διατηρεί ο προμηθευτής, καθώς επίσης και στην περίπτωση που ο πράκτορας, αναλαμβάνει μεν τον κίνδυνο αυτό (γνήσια σύμβαση factoring), όχι όμως και εκείνο από την αδυναμία είσπραξης της απαίτησης που δεν οφείλεται στην αφερεγγυότητα του οφειλέτη, την οικονομική δηλαδή αδυναμία αυτού να εξοφλήσει το χρέος του, αλλά στην ανυπαρξία της απαίτησης ή στην προβολή ενστάσεων από την πλευρά του οφειλέτη λόγω ελαττώματος της παροχής του προμηθευτή. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, μολονότι πρόκειται για γνήσια σύμβαση factoring, ο προμηθευτής, δεν φέρει μεν τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του οφειλέτη, ευθύνεται όμως για την ύπαρξη και το ύψος της απαίτησης, καθώς και για την ύπαρξη ενστάσεων εναντίον της, που αφορούν την εκχωρούμενη απαίτηση, σε τρόπον ώστε, για τα ανείσπρακτα ποσά απαιτήσεων που είχαν εκχωρηθεί χωρίς δικαίωμα αναγωγής, να αποκτά δικαίωμα επανεκχώρησης ο πράκτορας προς τον προμηθευτή.

- Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 669 του ΕΝ 361, 874 ΑΚ, 112 ΕισΑΚ, η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία μιας διαρκούς έννομης σχέσης μεταξύ δύο προσώπων, από τα οποία το ένα τουλάχιστον είναι έμπορος, δυνάμει της οποίας δεν έχουν δικαίωμα να διαθέτουν ή επιδιώκουν μεταξύ τους τις εκατέρωθεν απαιτήσεις από τις μεταξύ τους συναλλαγές, αλλά καταχωρίζουν αυτές σε τρέχοντα λογαριασμό με τη μορφή πιστοχρεωλυτικών κονδυλίων, με σκοπό να οφείλεται το από την αντιπαραβολή τους μέλλον να προκύψει, κατά το περιοδικό ανά εξάμηνο ή οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού, κατάλοιπο, το οποίο θα φέρει αυτοδικαίως τόκους (ΑΠ 715/2009, 1399/1997, 394/1974), χωρίς να αποβάλλει τον περιουσιακό χαρακτήρα για τους

συμβαλλομένους το σε κάθε στιγμή περιεχόμενο του λογαριασμού και να υπολογίζεται στο ενεργητικό ή το παθητικό της περιουσίας τους (ΟΛΑΠ 31/1997). Κατά την πρώτη των ως άνω διατάξεων (άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1905/1990) η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων - Factoring είναι μια σύμβαση μεταξύ ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων, που είναι είτε τράπεζα, είτε ανώνυμη εταιρία, και μιας επιχείρησης - εμπορικής εταιρίας ή και φυσικού προσώπου, που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών. Περιεχόμενο της σύμβασης είναι ότι η εταιρία factoring (εφεξής πράκτορες ή factor) αναλαμβάνει να παρέχει στην επιχείρηση του πελάτη της (εφεξής προμηθευτής), για το διάστημα που συμφωνείται και έναντι αμοιβής, υπηρεσίες σχετικές με την προεξόφληση, τη λογιστική και νομική παρακολούθηση, καθώς και την είσπραξη των χρηματικών απαιτήσεων κατά των πελατών της (εφεξής οφειλέτες). Πρόκειται για νέο χρηματοδοτικό μηχανισμό με τον οποίο επιδιώκεται σκοπός χρηματοδοτικός ή διαχειριστικός ή ασφαλιστικός (εγγυητικός), σωρευτικά ή διαζευκτικά, με αντίστοιχες λειτουργίες. Κατά ρητή δε πρόβλεψη του νόμου (άρθρο 1§1 του ν. 1905/1990), η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζεται εγγράφως και το έγγραφο αποτελεί συστατικό τύπο, ενώ η έλλειψή του συνεπάγεται ακυρότητα της σύμβασης. Η σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ του πράκτορα και του προμηθευτή είναι μία "σύμβαση πλαίσιο", με την οποία καθορίζονται οι όροι συνεργασίας των μερών, όπως το είδος του factoring (γνήσιο ή μη γνήσιο, εμφανές ή αφανές), το ανώτατο ποσό (πλαφόν) μέχρι το οποίο δέχεται ο πράκτορας να χρηματοδοτήσει τον προμηθευτή, η αμοιβή και οι προμήθειες του πράκτορα, ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η εκχώρηση των απαιτήσεων. Η λειτουργία της σύμβασης αυτής επιτελείται με τις εκχωρήσεις των απαιτήσεων του προμηθευτή προς τον πράκτορα και τις πιστώσεις από τον τελευταίο του λογαριασμού του πρώτου με τα αντίστοιχα ποσά, αμέσως μετά την εκχώρηση ή μετά την είσπραξη των απαιτήσεων, ανάλογα με το είδος του factoring, που έχει συμφωνηθεί. Δεδομένου του διαρκούς χαρακτήρα της ενοχής που δημιουργείται με τη σύμβαση factoring, της συνεχούς εκχώρησης απαιτήσεων του προμηθευτή στον πράκτορα και της αντίστοιχης πίστωσης του προμηθευτή με τα ποσά που εισπράττονται ή πρόκειται να εισπραχθούν (ανάλογα με το συμφωνηθέν είδος factoring), μείον αμοιβές, προμήθειες, προεξοφλητικούς τόκους, η εξυπηρέτηση της σύμβασης factoring, γίνεται συνήθως με την τήρηση από τον πράκτορα ενός ανοικτού λογαριασμού στο όνομα του προμηθευτή. Κατά κανόνα συμφωνείται όπως ο πράκτορας τηρεί ένα λογαριασμό, στον οποίο πιστώνει τα ποσά των εισπραττόμενων ή εισπραχθησόμενων απαιτήσεων του προμηθευτή και αντίστοιχα χρεώνει τις αναλήψεις, στις οποίες προβαίνει ο τελευταίος, την προμήθειά του, τους τόκους, τα έξοδα κλπ. Η συμφωνία αυτή, η οποία συνήθως είναι ρητή, χωρίς να αποκλείεται και σιωπηρή κατάρτισή της, περιέχει τα στοιχεία της συμβάσεως αλληλόχρεου λογαριασμού κατά την προεκτεθείσα έννοια. Μεταξύ των συμβαλλομένων υφίστανται εκατέρωθεν απαιτήσεις και καταβολές και για το λόγο αυτό συνήθως συμφωνείται ότι τα υπέρ του προμηθευτή πιστούμενα ποσά θα είναι τοκοφόρα, με επιτόκιο όμως χαμηλότερο από αυτό που χρεώνει ο factor για τις εκ μέρους του πελάτη προκαταβολικές αναλήψεις. Επίσης δεσμεύονται να μην επιδιώκουν την

ικανοποίηση κάθε μιας απαίτησης ξεχωριστά, αλλά να αναμένουν την περιοδική εκκαθάριση κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Τέλος, η σύμβαση factoring, ως συμβατικό μάρφωμα που δημιουργήθηκε από την πράξη, εμφανίζεται στις συναλλαγές με διάφορες μορφές, οι σπουδαιότερες από τις οποίες είναι: α) γνήσιο και μη γνήσιο factoring, β) εμφανές και αφανές, γ) factoring με ή χωρίς προεξόφληση και δ) εσωτερικό και διεθνές factoring. Ειδικότερα γνήσιο χαρακτηρίζεται το factoring, όταν ο πράκτορας αγοράζει το σύνολο των υπαρχουσών και μελλουσών απαιτήσεων του προμηθευτή κατά των πελατών του και αναλαμβάνει συγχρόνως τον κίνδυνο μη πληρωμής τους λόγω αφερεγγυότητας των οφειλετών, ενώ για μη γνήσιο factoring γίνεται λόγος, όταν τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του οφειλέτη δεν αναλαμβάνει ο πράκτορας, αλλά τον διατηρεί ο προμηθευτής. Εξάλλου, η διάκριση του factoring με ή χωρίς προεξόφληση έχει ως κριτήριο το χρόνο εξόφλησης των απαιτήσεων από τον πράκτορα προς τον προμηθευτή. Αν ο πράκτορας εξοφλεί τις απαιτήσεις (πιστώνει με το ποσό τους το λογαριασμό του προμηθευτή), κατά το χρόνο που γίνονται αυτές ληξιπρόθεσμες, δεν υπάρχει προεξόφληση. Αντίθετα, αν η πίστωση του λογαριασμού του προμηθευτή γίνεται αμέσως μετά την εκχώρηση, δηλαδή τη χορήγηση στον πράκτορα αντιγράφων των τιμολογίων ή καταστάσεων με τις εκχωρούμενες αξιώσεις, τότε πρόκειται για σύμβαση factoring με προεξόφληση (ΑΠ 667/2010, 880/2010, ΑΠ 1482/2010, ΑΠ 1136/2000, ΑΠ 1048/1998).

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 1 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται μόνον αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟλΑΠ 7/2006, 4/2005). Με το λόγο αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ (παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου) ελέγχονται τα σφάλματα του δικαστηρίου κατά την εκτίμηση του νόμου βάσιμου της αγωγής ή των ισχυρισμών των διαδίκων, καθώς και τα νομικά σφάλματα κατά την έρευνα της ουσίας της διαφοράς. Ελέγχεται, δηλαδή, αν η αγωγή, ένσταση κ.λπ. ορθώς απορρίφθηκε ως μη νόμιμη ή αν, κατά παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου, έγινε δεκτή ως νόμιμη ή απορρίφθηκε ή έγινε δεκτή κατ' ουσίαν (ΟλΑΠ 27 και 28/1998).

- Η νομική αοριστία της αγωγής, στηρίζει λόγο αναιρέσεως για παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου (άρθρο 559 αρ. 1 ΚΠολΔ), συντρέχει δε αν το δικαστήριο για τη θεμελίωση της αγωγής στο συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου αρκέσθηκε σε στοιχεία λιγότερα ή αξίωσε περισσότερα από εκείνα που ο κανόνας αυτός απαιτεί για τη γένεση του οικείου δικαιώματος, κρίνοντας αντιστοίχως νόμιμη ή μη στηριζόμενη στο νόμο αγωγή. Αντίθετα, η ποσοτική ή ποιοτική αοριστία της αγωγής, η οποία υπάρχει όταν δεν εκτίθενται στην αγωγή όλα τα στοιχεία που απαιτούνται κατά νόμο για τη στήριξη του αιτήματος της αγωγής, τα πραγματικά δηλαδή περιστατικά που απαρτίζουν την ιστορική βάση της αγωγής και προσδιορίζουν το αντικείμενο της δίκης, δημιουργεί λόγους αναίρεσης από το άρθρο 559 αρ. 8 και 14 του ΚΠολΔ. Εξάλλου, ο από το άρθρο 559 αρ. 8 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως ιδρύεται αν το

δικαστήριο έκρινε ορισμένη και νόμιμη την αγωγή, λαμβάνοντας υπόψη αναγκαία για τη θεμελίωση και την περιγραφή του αντικειμένου της δίκης γεγονότα που δεν εκτίθενται σ' αυτή ή εάν απέρριψε ως αόριστη ή μη νόμιμη την αγωγή, παραγνωρίζοντας τα εκτιθέμενα για τη θεμελίωση και την περιγραφή του αντικειμένου της δίκης γεγονότα, που με επάρκεια εκτίθενται σε αυτήν, ενώ ο από το άρθρο 559 αρ. 14 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως ιδρύεται αν το δικαστήριο, παρά τη μη επαρκή έκθεση σ' αυτήν των στοιχείων που είναι αναγκαία για τη στήριξη του αιτήματος της αγωγής, την έκρινε ορισμένη, θεωρώντας ότι αυτά εκτίθενται με επάρκεια ή αν παρά την επαρκή έκθεση των στοιχείων αυτών την απέρριψε ως αόριστη.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 111 παρ. 2, 118 αρ. 4 και 216 παρ. 1 ΚΠολΔ, προκύπτει ότι το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει, σαφή έκθεση των γεγονότων, τα οποία θεμελιώνουν κατά νόμο την αγωγή και δικαιολογούν την άσκηση αυτής από τον ενάγοντα κατά του εναγομένου, ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς και ορισμένο αίτημα. Η έκθεση δε στο δικόγραφο της αγωγής των πραγματικών περιστατικών, τα οποία πρέπει να είναι όσα είναι νομικώς ικανά και αναγκαία για τη θεμελίωση του δικαιώματος, η προστασία του οποίου ζητείται και τα οποία πρέπει να αναφέρονται με τέτοια σαφήνεια, ώστε να εξατομικεύουν την επίδικη έννομη σχέση και να μην καταλείπεται αμφιβολία περί της αξιώσεως, η οποία απορρέει από αυτά, είναι απαραίτητη για να υπάρχει η δυνατότητα, το μεν δικαστήριο να κρίνει τη νομική βασιμότητα της αγωγής και να διατάξει τις δέουσες αποδείξεις, ο δε εναγόμενος να μπορεί να αμυνθεί κατά της αγωγικής αξιώσεως που θεμελιώνεται επ' αυτών με ανταπόδειξη ή ένσταση.

Διατάξεις:

ΑΚ: 361, 455, 456, 460, 461, 874,

ΚΠολΔ: 111, 118, 216, 393, 394, 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 14,

ΕισΝΑΚ: 112,

ΕμπΝ: 669,

Νόμοι: 1905/1990, άρθ. 1, 2, 3,

Νόμοι: 2367/1995,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΔΕΕ 2013.484

Εμπορικές Συμβάσεις - Factoring

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 59

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring). Σύμβαση εκχώρησης. Συμψηφισμός κατά του εκδοχέ. Πιστωτική κάρτα. Αναιρετικοί λόγοι σχιζόμενοι με την αοριστία της αγωγής. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων. Παραμόρφωση του περιεχομένου εγγράφου. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

- Η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων - Factoring είναι, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 1905/1990, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το

ν.2367/1995, μια σύμβαση μεταξύ ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων, που είναι είτε τράπεζα, είτε ανώνυμη εταιρία, και μιας επιχείρησης - εμπορικής εταιρίας ή και φυσικού προσώπου, που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών. Περιεχόμενο της σύμβασης είναι ότι η εταιρία factoring (εφεξής πράκτορες ή factor) αναλαμβάνει να παρέχει στην επιχείρηση του πελάτη της (εφεξής προμηθευτής), για το διάστημα που συμφωνείται και έναντι αμοιβής, υπηρεσίες σχετικές με την προεξόφληση, τη λογιστική και νομική παρακολούθηση, καθώς και την είσπραξη των χρηματικών απαιτήσεων κατά των πελατών της (εφεξής οφειλέτες). Πρόκειται για νέο χρηματοδοτικό μηχανισμό με τον οποίο επιδιώκεται σκοπός χρηματοδοτικός ή διαχειριστικός ή ασφαλιστικός (εγγυητικός), σωρευτικά ή διαζευκτικά, με αντίστοιχες λειτουργίες. Κατά ρητή δε πρόβλεψη του νόμου (άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1905/1990), η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζεται εγγράφως και το έγγραφο αποτελεί συστατικό τύπο, ενώ η έλλειψη του συνεπάγεται ακυρότητα της σύμβασης. Η σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ του πράκτορα και του προμηθευτή είναι μία "σύμβαση πλαίσιο", με την οποία καθορίζονται οι όροι συνεργασίας των μερών, όπως το είδος του factoring (γνήσιο ή μη γνήσιο, εμφανές ή αφανές), το ανώτατο ποσό (πλαφόν) μέχρι το οποίο δέχεται ο πράκτορας να χρηματοδοτήσει τον προμηθευτή, η αμοιβή και οι προμήθειες του πράκτορα, ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται η εκχώρηση των απαιτήσεων. Η λειτουργία της σύμβασης αυτής επιτελείται με τις εκχωρήσεις των απαιτήσεων του προμηθευτή προς τον πράκτορα και τις πιστώσεις από τον τελευταίο του λογαριασμού του πρώτου με τα αντίστοιχα ποσά, αμέσως μετά την εκχώρηση ή μετά την είσπραξη των απαιτήσεων, ανάλογα με το είδος του factoring, που έχει συμφωνηθεί. Δεδομένου του διαρκούς χαρακτήρα της ενοχής που δημιουργείται με τη σύμβαση factoring, της συνεχούς εκχωρήσεως απαιτήσεων του προμηθευτή στον πράκτορα και της αντίστοιχης πίστωσης του προμηθευτή με τα ποσά που εισπράττονται ή πρόκειται να εισπραχθούν (ανάλογα με το συμφωνηθέν είδος factoring), μείον αμοιβές, προμήθειες, προεξοφλητικούς τόκους, η εξυπηρέτηση της σύμβασης factoring, γίνεται συνήθως με την τήρηση από τον πράκτορα ενός ανοικτού λογαριασμού στο όνομα του προμηθευτή.

- Η σύμβαση factoring, ως συμβατικό μόρφωμα που δημιουργήθηκε από την πράξη, εμφανίζεται στις συναλλαγές με διάφορες μορφές, οι σπουδαιότερες από τις οποίες είναι: α) γνήσιο και μη γνήσιο factoring, β) εμφανές και αφανές, γ) factoring με ή χωρίς προεξόφληση και δ) εσωτερικό και διεθνές factoring. Ειδικότερα γνήσιο χαρακτηρίζεται το factoring, όταν ο πράκτορας αγοράζει το σύνολο των υαρχουσών και μελλουσών απαιτήσεων του προμηθευτή κατά των πελατών του και αναλαμβάνει συγχρόνως τον κίνδυνο μη πληρωμής τους λόγω αφερεγγυότητας των οφειλετών, ενώ για μη γνήσιο factoring γίνεται λόγος, όταν τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του οφειλέτη δεν αναλαμβάνει ο πράκτορας, αλλά τον διατηρεί ο προμηθευτής. Εξάλλου, η διάκριση του factoring με ή χωρίς προεξόφληση έχει ως κριτήριο το χρόνο εξόφλησης των απαιτήσεων από τον πράκτορα προς τον προμηθευτή. Αν ο πράκτορας εξοφλεί τις απαιτήσεις (πιστώνει με το ποσό τους το λογαριασμό του προμηθευτή), κατά το χρόνο που γίνονται αυτές ληξιπρόθεσμες, δεν υπάρχει προεξόφληση. Αντίθετα, αν η πίστωση του λογαριασμού του προμηθευτή γίνεται

αμέσως μετά την εκχώρηση, δηλαδή τη χορήγηση στον πράκτορα αντιγράφων των τιμολογίων ή καταστάσεων με τις εκχωρούμενες αξιώσεις, τότε πρόκειται για σύμβαση factoring με προεξόφληση.

- Με τις διατάξεις των άρθρων 448, 463 παρ. 2 ΑΚ παρέχεται η δυνατότητα προτάσεως από τον οφειλέτη κατά του εκδοχέα σε συμψηφισμό ανταπαιτήσεως του που στρέφεται κατά του εκχωρητή, κατ' εξαίρεση της αρχής της αμοιβαιότητας των απαιτήσεων (ο οφειλέτης κάθε μιάς απαιτήσεως είναι συγχρόνως και δανειστής της άλλης ΑΚ 440) και εκείνης της σχετικότητας, εφόσον ο εκδοχέας δεν συμμετέχει στην έννομη σχέση εκχωρητή - οφειλέτη. Βασική νομοθετική σκέψη είναι η προστασία του οφειλέτη, η θέση του οποίου δεν πρέπει να χειροτερεύσει μετά την εκχώρηση, στην οποία μάλιστα αυτός δεν μετέχει (ΑΚ 455). Κατά τους ορισμούς και την έννοια των εν λόγω διατάξεων (α) η ανταπαίτηση του οφειλέτη κατά του εκχωρητή πρέπει να έχει γεννηθεί κατά την εκχώρηση (εξ αντιδιαστολής επιχείρημα από το άρθρο 448 ΑΚ). Επί πρωτότυπης κτήσεως αρκεί κατά τον χρόνο της αναγγελίας να υπήρχε ο νομικός λόγος, η νομική βάση, από την οποία προέρχεται η ανταπαίτηση, έστω και αν τα πραγματικά περιστατικά, που απαιτούνται για την πραγματοποίησή της, επήλθαν μεταγενέστερα. Αντίθετα, αν ο οφειλέτης αποκτά την ανταπαίτηση με παράγωγο τρόπο πρέπει να έχει γεννηθεί πριν από την αναγγελία της εκχωρήσεως και (β) η πριν από την αναγγελία γεννηθείσα ανταπαίτηση του οφειλέτη κατά του εκχωρητή πρέπει να γίνει ληξιπρόθεσμη είτε ήδη κατά την αναγγελία (ΑΚ 448), είτε με την αναγγελία, το αργότερο όμως ταυτόχρονα με την εκχωρηθείσα κύρια απαίτηση (ΑΚ 463 παρ. 2). Άμεσα εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές και στις λεγόμενες μελλοντικές απαιτήσεις υπό ευρεία έννοια ή περιορισμένα, των οποίων η νομική βάση υπάρχει κατά τον χρόνο εκχωρήσεως, αλλά τα λοιπά πραγματικά περιστατικά που απαιτούνται για τη γέννηση της επέρχονται μεταγενέστερα. Αντικείμενο όμως εκχωρήσεως μπορούν όμως να είναι και μελλοντικές απαιτήσεις υπό στενή έννοια ή πλήρως μελλοντικές απαιτήσεις, των οποίων ούτε ο νομικός λόγος παραγωγής υπάρχει κατά την εκχώρηση, όπως τούτο συμβαίνει επί συμβάσεως πρακτορείας επιχειρήσεων μελλοντικών ανταπαιτήσεων. Κατά την ακολουθούμενη ως ορθότερη άποψη στην περίπτωση αυτή η αναγγελία της εκχωρήσεως πρέπει να εξισωθεί με την αναγγελία της προεκχωρήσεως. Και στις δύο περιπτώσεις η εμπιστοσύνη του οφειλέτη στη δυνατότητα συμψηφισμού έναντι του εκχωρητή είναι, ανεξάρτητα από τον χρόνο ενεργοποίησεως της εκχωρήσεως, δικαιολογημένη μόνον όταν αυτός αποκτά την ανταπαίτησή του πριν από την αναγγελία της προεκχωρήσεως, αν ο οφειλέτης γνωρίζει την προεκχώρηση, όταν θεμελιώνει την ανταπαίτησή του, δεν μπορεί να προσδοκά την απόσβεση της εκχωρηθείσης απαιτήσεως διά συμψηφισμού με την ανταπαίτησή του. Όποιος γνωρίζει την προεκχώρηση γνωρίζει και την εξέλιξη της, ότι δηλαδή η απαίτηση με τη γέννηση της θα μεταβιβασθεί στον εκδοχέα. Γνωρίζει επομένως ότι, όταν γίνει θεωρητικά δυνατός ο συμψηφισμός κατά της απαιτήσεως αυτής, θα έχει ήδη εκλείψει η αμοιβαιότητα. Η υιοθέτηση της αντίθετης απόψεως, με την οποία υποστηρίζεται ότι δεν πρέπει να εξισωθεί η αναγγελία της προεκχωρήσεως με την αναγγελία της εκχωρήσεως, με την αιτιολογία ότι ο εκδοχέας αποκτά την κύρια απαίτηση κατά τη γέννηση της "επιβαρυνμένη" με τυχόν ήδη θεμελιωμένες ανταπαιτήσεις του οφειλέτη, παρέχει την

δυνατότητα στον οφειλέτη να θεμελιώνει κακόπιστα ανταπαιτήσεις κατά του εκχωρητή προκειμένου να τις συμψηφίσει κατά του εκδοχέα, καταστάσεις στην αποτροπή των οποίων ακριβώς αποσκοπεί η ρύθμιση του άρθρου 448 ΑΚ. Επομένως και στην προεκχώρηση ο οφειλέτης μπορεί να συμψηφίσει μόνο με ανταπαιτήσεις, που γεννήθηκαν πριν από την αναγγελία. Γενικότερα δε, κατά τη συνάδουσα και προς τις κατά την έννοια των άρθρων 200, 288 ΑΚ αρχές της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών ερμηνευτική εκδοχή, γεγονότα μεταγενέστερα της προεκχώρησης της μελλοντικής απαιτήσεως και ενώ είναι υπαρκτός και ενεργός ακόμα ο ενοχικός δεσμός μεταξύ εκδοχέως και εκχωρητή, τα οποία διαφοροποιούν την εκχωρηθείσα απαίτηση, την οποία έλαβε υπόψη και συνεκτίμησε ο εκδοχέας κατά τον χρόνο της εγχειρήσεως κατά την διαμόρφωση και εκτέλεση των όρων της σχετικής συμβάσεως, δεν δικαιολογείται να αντιταχθούν κατά του τελευταίου. Μετά την αναγγελία της προεκχώρησης ο οφειλέτης της εκχωρηθείσης απαιτήσεως, συμβαλλόμενος με τον εκχωρητή, αποβλέπει στο πρόσωπο αυτού, κατά του οποίου και μπορεί να προτείνει τις απορρέουσες από τα εν λόγω δικαιώματά του ενστάσεις. Ειδικότερα δε η ένσταση της εικονικότητας της εκχωρηθείσης απαιτήσεως η οποία παρεμποδίζει την γέννηση αυτής, δεν δύναται να προταθεί κατά του εκδοχέως, εκτός αν κατά την εκχώρηση τελούσε σε γνώση αυτής (ΑΚ 139).

- Διαδεδομένη μορφή των σύγχρονων συναλλαγών αποτελεί η καλούμενη πιστωτική κάρτα. Ως τοιαύτη νοείται η πλαστική κάρτα που εκδίδεται είτε από (συνήθως) τράπεζα είτε από άλλη επιχείρηση και παρέχει στο νόμιμο κάτοχο της τη δυνατότητα προμήθειας πραγμάτων ή υπηρεσιών από επιχείρηση συμβεβλημένη με τον εκδότη της κάρτας χωρίς άμεση πληρωμή του ανταλλάγματος κατά την κτήση του πράγματος ή των υπηρεσιών. Στη σχέση που αφορά την πιστωτική κάρτα μετέχουν συνήθως τρία (3) πρόσωπα, ήτοι ο εκδότης της πιστωτικής κάρτας, ο κάτοχος της κάρτας και η συμβεβλημένη επιχείρηση. Ανάλογες προς τα πρόσωπα είναι και οι δημιουργούμενες μεταξύ των μερών έννομες σχέσεις: 1) Μεταξύ του εκδότη της κάρτας και του κατόχου η συναπτόμενη σχέση, κατά την περί τούτου βούληση των μερών, χαρακτηρίζεται ως έμμισθη εντολή (ΑΚ 713 επ.). Βάσει της σχέσεως αυτής ο εκδότης της κάρτας αναλαμβάνει, έναντι πληρωμής σ' αυτόν αμοιβής, να εξοφλεί τις από τον κάτοχο της κάρτας, εντός του συμφωνηθέντος ορίου χρηματικού ποσού, αναλαμβανόμενες υποχρεώσεις πληρωμής έναντι των συμβεβλημένων με τον εκδότη της κάρτας επιχειρήσεων, από τις οποίες ο κάτοχος της κάρτας αποκτά αγαθά ή υπηρεσίες. Η εξόφληση αυτή γίνεται από τον εκδότη της κάρτας στη συμβεβλημένη επιχείρηση μετά από προσκόμιση από τη δεύτερη στον πρώτο των απαιτούμενων δικαιολογητικών, τα οποία ο κάτοχος της κάρτας έχει υπογράψει κατά τη χρήση της. Με την υπογραφή αυτή παρέχεται η εντολή από τον κάτοχο στην εκδότρια τράπεζα να προβεί στη σχετική καταβολή. Η σύμβαση εκδόσεως της κάρτας μπορεί να συνδυασθεί με την παροχή δανείου από τον εκδότη της κάρτας (τράπεζα) στον κάτοχο της, βάσει του οποίου ο δεύτερος πιστώνεται αναλαμβάνοντας την υποχρέωση της κατά δόσεις εξοφλήσεως του, συνυπολογιζομένων και αντιστοίχων τόκων. 2) Η έννομη σχέση μεταξύ του εκδότη της κάρτας και της συμβεβλημένης επιχειρήσεως διαμορφώνεται κατά την περί τούτου βούληση των μερών και δύναται να προσλάβει το χαρακτήρα αγοράς απαιτήσεως, εγγυοδοτικής συμβάσεως,

αφηρημένης υποσχέσεως χρέους ή ιδιόρρυθμης συμβάσεως. 3) Η έννομη σχέση μεταξύ κατόχου της κάρτας και συμβεβλημένης επιχειρήσεως δυνατό να είναι αγορά πράγματος (ΑΚ 513), σύμβαση υπηρεσιών (ΑΚ 648), ή σύμβαση έργου (ΑΚ 681). Συνήθως τη συνδέουσα την εκδότρια πιστωτικής κάρτας τράπεζα και τον κάτοχο της κάρτας σύμβαση συνοδεύει σχήμα γενικών όρων συναλλαγών (Γ.Ο.Σ.). Στους όρους αυτούς προβλέπεται υποχρέωση της τράπεζας να εξοφλεί τις υποχρεώσεις που ο κάτοχος της κάρτας αναλαμβάνει από συμβάσεις που συνάπτει με τη συμβεβλημένη επιχείρηση, εφόσον προσκομισθούν σ' αυτή τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά υπογεγραμμένα από τον κάτοχο της κάρτας βεβαιωτικά της πραγματοποιηθείσης συναλλαγής. Είναι όμως δυνατό να προβλέπεται στους Γ.Ο.Σ. δυνατότητα του κατόχου της κάρτας να πραγματοποιεί, συναλλαγές μέσω της πιστωτικής κάρτας χωρίς να χρειάζεται η επίδειξη της κάρτας και η υπογραφή του σχετικού δικαιολογητικού της πραγματοποιηθείσης συναλλαγής.

- Η νομική αοριστία της αγωγής ή της ενστάσεως (ΚΠολΔ 261 παρ. 1, 262 παρ. 1), που συνδέεται με τη νομική εκτίμηση του εφαρμοστέου κανόνα, ουσιαστικού δικαίου ελέγχεται ως παραβίαση από το άρθρο 559 αρ. 1 ΚΠολΔ. εάν το δικαστήριο για το σχηματισμό της περί νομικής επάρκειας της αγωγής ή της ενστάσεως κρίσεως του αξίωσε περισσότερα στοιχεία από όσα απαιτεί ο νόμος για τη θεμελίωση του δικαίωματος ή αρκέστηκε σε λιγότερα, ενώ η ποσοτική ή ποιοτική αοριστία της αγωγής ή της ενστάσεως, η οποία υπάρχει όταν δεν αναφέρονται όλα τα στοιχεία που απαιτούνται κατά νόμο για τη θεμελίωση του αιτήματος της αγωγής, ελέγχεται ως παραβίαση από το άρθρο 559 αρ. 14 ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως, ο οποίος ιδρύεται όταν το δικαστήριο της ουσίας, κατά παράβαση δικονομικής διατάξεως, παρά το νόμο κήρυξε ή δεν κήρυξε ακυρότητα, έκπτωση από δικαίωμα ή απαράδεκτο. Η νομική αυτή παραδοχή τελεί υπό την προϋπόθεση ότι η κυριαρχική εκτίμηση του δικογράφου της αγωγής ή της ενστάσεως από το δικαστήριο της ουσίας, ανταποκρίνεται στο πραγματικό περιεχόμενο αυτής. Σε αντίθετη περίπτωση στοιχειοθετείται ο προβλεπόμενος από τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 8 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως, με την έννοια ότι δεν λήφθηκε υπόψη αγωγικός ισχυρισμός, θεμελιωτικός του φερόμενου προς διάγνωση δικαίωματος, ο οποίος διαφοροποιεί την εκτίμηση για αοριστία της αγωγής ή αντιστρόφως λήφθηκε υπόψη ισχυρισμός, που δικαιολογούσε την νομική ή ποιοτική επάρκεια της αγωγής, ο οποίος δεν προτάθηκε με το δικόγραφο αυτής.

- Κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 8 ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν το δικαστήριο, κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των διαδικαστικών εγγράφων, παρά τον νόμο δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν ή έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ως "πράγματα" νοούνται οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί, που τείνουν στην θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του ασκούμενου με την αγωγή, ένσταση ή αντένσταση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίωματος. Δεν αποτελούν όμως "πράγματα" και επομένως δεν ιδρύεται ο λόγος αυτός αναιρέσεως αν δεν ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, η αιτιολογημένη άρνηση της αγωγής, ανταγωγής ή ενστάσεως, τα επιχειρήματα ή συμπεράσματα από την εκτίμηση των αποδείξεων, οι νομικοί ισχυρισμοί και η νομική επιχειρηματολογία των διαδίκων, οι αλυσιτελείς ισχυρισμοί

που δεν θεμελιώνουν αυτοτελή ισχυρισμό, οι αποδείξεις ή τα περιστατικά που προκύπτουν από αυτές. Δεν στοιχειοθετείται όμως ο λόγος αυτός αναιρέσεως, αν λήφθηκε υπόψη και απορρίφθηκε ο ισχυρισμός για οποιαδήποτε λόγο, τυπικό ή ουσιαστικό ή αν πρόκειται για ισχυρισμό μη νόμιμο και με την έννοια αυτή δεν ασκεί επίδραση στην έκβαση της δίκης.

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αρ. 20 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο της ουσίας παραμόρφωσε το περιεχόμενο εγγράφου, με το να δεχθεί πραγματικά γεγονότα προφανώς διάφορα από εκείνα που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό. Παραμόρφωση, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, συντρέχει όταν υπάρχει διαγνωστικό σφάλμα του δικαστηρίου της ουσίας, δηλαδή λάθος ανάγνωση του κειμένου του εγγράφου. Η παραμόρφωση μπορεί να γίνει θετικά, με τη μεταβολή του κειμένου του εγγράφου ή αρνητικά με την παράλειψη χρήσιμων περικοπών και το ζήτημα πρέπει να αναφέρεται σε ουσιώδη πραγματικό ισχυρισμό. Δεν ιδρύεται όμως, ο λόγος αυτός, όταν αναφέρεται στην εκτίμηση του περιεχομένου του εγγράφου για τη συναγωγή αποδεικτικού πορίσματος, διαφορετικού από εκείνου που θεωρεί ορθό ο αναιρεσείων.

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αρ.1 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται για (ευθεία) παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου αν το δικαστήριο της ουσίας, με βάση τα αναιρετικώς ανέλεγκτα γενόμενα δεκτά από εκείνο, ως αποδειχθέντα, πραγματικά περιστατικά, δεν εφαρμόσει συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, ή εφαρμόσει αυτόν, ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμόσει αυτόν εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται, είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη ή μη υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου.

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν είχε νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ο λόγος αυτός αναιρέσεως ιδρύεται όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας) ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου, για την έλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή της (ανεπαρκής αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία). Το κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της ελάχιστονης προτάσεως προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της απόφασης στο αποδεικτικό της πόρισμα και να μην καταλείπονται αμφιβολίες. Τα επιχειρήματα του δικαστηρίου, που σχετίζονται με την εκτίμηση των αποδείξεων, δεν συνιστούν παραδοχές επί τη βάσει των οποίων διαμορφώνεται το αποδεικτικό πόρισμα και ως εκ τούτου δεν αποτελούν "αιτιολογία" της αποφάσεως, ώστε στο πλαίσιο της ερευνώμενης διατάξεως του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ να επιδέχεται αυτή μομφή για αντιφατικότητα ή ανεπάρκεια.

Διατάξεις:

ΑΚ: 139, 200, 288, 440, 448, 455, 456, 463, 648, 681, 713 επ.,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 14, 559 αριθ. 19, 559 αριθ. 20,
Νόμοι: 1905/1990, άρθ. 1,
Νόμοι: 2367/1995,
Δημοσίευση: INLAW 2013

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1435

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ανώνυμη εταιρεία. Ακύρωση μεταβίβασης μετοχών. Αδικοπραξία.

Διατάξεις:

ΑΚ: 914,

ΕμπΝ: 33, 34, 35,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 2, 8, 8α, 9, 13, 14, 42β, 43,

Νόμοι: 2459/1997, άρθ. 15,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Εφετείο Πειραιά

Αριθμός απόφασης: 39

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ανώνυμη εταιρεία. Εκπροσώπηση. Ακάλυπτη επιταγή. Διαταγή πληρωμής και περιεχόμενο αυτής.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 61, 65, 67, 68 και 70 ΑΚ συνάγεται, ότι για να υποχρεωθεί το νομικό πρόσωπο από δικαιοπραξία πρέπει αυτή να έχει συναφθεί είτε από το όργανο που το διοικεί, το οποίο να ενεργεί μέσα στα όρια της εξουσίας του, κατά τους όρους της συστατικής πράξεως ή του καταστατικού του, είτε από φυσικό πρόσωπο στο οποίο παρέσχε σχετική εξουσία το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο. Δικαιοπραξία που έχει καταρτισθεί επ' ονόματι νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο, το οποίο δεν έχει εξουσία εκπροσωπήσεως δεν το δεσμεύει. Ειδικότερα η ανώνυμη εταιρία, η οποία είναι νομικό πρόσωπο, εκπροσωπείται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 22 του Ν. 2190/1920, από το διοικητικό της συμβούλιο το οποίο ενεργεί συνολικώς. Μπορεί όμως, εφόσον τούτο ορίζεται στο καταστατικό, να ανατεθεί ευθέως από αυτό ή διά του διοικητικού της συμβουλίου η εκπροσώπηση της σε ένα ή περισσότερα μέλη του διοικητικού της συμβουλίου ή στους διευθυντές της ή άλλα πρόσωπα ή και σε τρίτο.

- Από τις ίδιες πιο πάνω διατάξεις, συνδυαζόμενες προς αυτές των άρθρων 118, 216 παρ. Ια, 224 εδ. Β', 623, 626 και 633 παρ. 1 ΚΠολΔ, συνάγεται ότι επί αιτήσεως του κομιστή πιστωτικών τίτλων προς έκδοση βάσει αυτού διαταγής πληρωμής κατά νομικού προσώπου, το οποίο ανέλαβε την υποχρέωση πληρωμής τους κατά τον υπό του νόμου οριζόμενο τρόπο, δεν απαιτείται να αναγράφονται στο δικόγραφο της αιτήσεως και τα φυσικά πρόσωπα που εκπροσώπησαν το νομικό πρόσωπο κατά την

ανάληψη υποχρέωσης από τον πιστωτικό τίτλο, ή ότι αυτά ενήργησαν εντός των ορίων της εκπροσωπευτικής τους εξουσίας, σύμφωνα με το καταστατικό του νομικού προσώπου. Αν όμως με ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής αμφισβητηθεί από το τελευταίο η αντιπροσωπευτική εξουσία του φυσικού προσώπου που ανέλαβε για λογαριασμό του υποχρέωση εκ του πιστωτικού τίτλου, για το λόγο ότι μόνη η υπογραφή τούτου επ' αυτού δεν το δεσμεύει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο καταστατικό του, ο κομιστής του τίτλου, καθ' ού η ανακοπή, ο οποίος επέχει θέση ενάγοντος, επικαλούμενος ότι εγκύρως εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, βάσει του προσκομισθέντος στο δικαστή πιστωτικού τίτλου, πρέπει να καθορίσει με τις προτάσεις του ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου ότι το φυσικό πρόσωπο, το οποίο ανέλαβε για λογαριασμό του νομικού προσώπου υποχρέωση εκ του πιστωτικού τίτλου, νομίμως εκπροσώπησε αυτό στη συγκεκριμένη περίπτωση, σύμφωνα με το καταστατικό του και δήλωσε κατά νόμιμο τρόπο τη σχετική βούληση του (ΑΠ 1510/2006, ΑΠ 908/2005, ΑΠ 1830/2006, ΕφΘεσ 334/2009, ΕφΠειρ 33/2010).

Διατάξεις:

ΑΚ: 61, 65, 67, 68, 70,

ΚΠολΔ: 118, 216, 224, 623, 626, 633,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 18, 22,

Δημοσίευση: ΔΕΕ 2012.342

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1829

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ανώνυμη εταιρεία. Ακύρωση απόφασης γενικής συνέλευσης ανώνυμης εταιρείας, με την οποία προεγκρίθηκε η χορήγηση αμοιβών σε μέλη του ΔΣ της εταιρείας. Παραβίαση ερμηνευτικών διατάξεων των δικαιοπραξιών.
- Ορθώς έκρινε το Εφετείο ότι κατά την επίδικη τακτική γενική συνέλευση που προενέκρινε την χορήγηση αμοιβών στα ανωτέρω μέλη του ΔΣ της εταιρείας βάσει ειδικής σχέσεως μισθώσεως εργασίας ή εντολής για την περίοδο 1.1 έως 31.12.2007, δεν υπήρχε ειδική προηγούμενη άδεια χορηγηθείσα υπό της γενικής συνελεύσεως των μετόχων για την σύναψη των υπό κρίση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, που είχαν καταρτισθεί στις 2 Δεκεμβρίου 2005 μεταξύ της εταιρείας και των μελών του ΔΣ αυτής, και ως εκ τούτου ήταν άκυρη τόσο η σύναψη των παραπάνω συμβάσεων, σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 23α του ν. 2190/1920 όπως ίσχυε πριν την τροποποίηση του με το άρθρο 33 του ν. 3604/2007, όσο και η ένδικη απόφαση της τακτικής γενικής συνελεύσεως που προενέκρινε την καταβολή αμοιβής στα μέλη του ΔΣ Γ... Μ... και Α... Π... για τις παρασχεθείσες προαναφερόμενες υπηρεσίες τους κατά την χρονική περίοδο από 1.1.2007 έως 31.12.2007. Η εφεσίβλητη ισχυρίσθηκε για πρώτη φορά με τις προτάσεις της παρούσας συζητήσεως ότι, και αν ακόμη ήθελε κριθεί ότι η από 2.12.2005 σύμβαση μεταξύ αυτής και των ανωτέρω μελών του διοικητικού της συμβουλίου ήταν άκυρη λόγω μη παροχής προηγουμένως ειδικής εγκρίσεως της έκτακτης γενικής συνελεύσεως των μετόχων

της 2ας Δεκεμβρίου 2005, το γεγονός ότι με την επίδικη απόφαση της 11ης Ιουλίου 2007 εγκρίθηκε η καταβολή αμοιβής για την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών έχει ως έννομη συνέπεια να ισχύει η απόφαση της 11ης Ιουλίου 2007 ως νέα κατάρτιση της από 2.12.2005 συμβάσεως. Ο ισχυρισμός της όμως αυτός δεν είναι βάσιμος διότι, όπως προκύπτει από το κείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως, η προέγκριση της καταβολής μισθών στα παραπάνω μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας στηρίζεται ρητώς στην απόφαση της έκτακτης γενικής συνελεύσεως των μετόχων της εταιρείας που ελήφθη στις 2.12.2005 (και κρίθηκε αμετακλήτως ως άκυρη) και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως προηγούμενη ειδική έγκριση (άδεια) για την σύναψη συμβάσεως, η οποία σε κάθε περίπτωση θα μπορούσε να ισχύει μόνο για το μέλλον (μετά την 11η Ιουλίου 2007) ... Ενόψει των ανωτέρω η εκκαλούμενη απόφαση, η οποία δέχθηκε ότι η επίδικη σύμβαση παροχής υπηρεσιών μεταξύ της εταιρείας και των παραπάνω μελών του διοικητικού της συμβουλίου είναι έγκυρη καθόσον προηγήθηκε της καταρτίσεώς της η παροχή ειδικής εγκρίσεως της γενικής συνελεύσεως των μετόχων στις 2.12.2005, όπως οριζόταν στην παρ.2 του άρθρου 23α του ν. 2190/1920 και ως εκ τούτου κατά την τακτική γενική συνέλευση της 11ης Ιουλίου 2007 εγκύτως εγκρίθηκε η καταβολή αποδοχών στα πιο πάνω μέλη του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας για την παροχή των υπηρεσιών τους κατά την χρονική περίοδο από 1.1.2007 έως 31.12.2007 και με τις ανωτέρω παραδοχές απέρριψε κατ' ουσία το αίτημα της αγωγής για αναγνώριση της ακυρότητας της αποφάσεως της τακτικής γενικής συνελεύσεως της 11ης Ιουλίου 2007, για την προέγκριση μισθών των πιο πάνω μελών, από 1-1 έως 31-12-2007 εσφαλμένως εφάρμοσε το νόμο και πλημμελώς εκτίμησε τις αποδείξεις κατά παραδοχή ως βάσιμων των σχετικών λόγων εφέσεως.

- Κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν παραβιάσθηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίον περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών των άρθρων 173 και 200 ΑΚ. Παραβιάζονται δε οι ερμηνευτικοί κανόνες όταν το δικαστήριο της ουσίας, παρά τη διαπίστωση, ρητά ή έμμεσα, κενού ή αμφιβολίας σχετικά με την έννοια της δηλώσεως βουλήσεως, παραλείπει να προσφύγει σε αυτούς, για τη διαπίστωση της αληθινής εννοίας των δηλώσεων, καθώς και όταν το δικαστήριο της ουσίας δέχθηκε κενό ή ασάφεια της ερμηνευόμενης δικαιοπραξίας, και προσέφυγε στους κανόνες της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, αλλά με την ερμηνεία που έδωσε παραβίασε τους κανόνες αυτούς (ΑΠ 10/2011, 841/2011). Για το ορισμένο του λόγου αυτού αναίρεσης, αν ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι παραβιάσθηκαν οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών (ΑΚ 173 και 200), πρέπει να αναφέρει στο αναιρετήριο, ότι το δικαστήριο της ουσίας, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη κενών ή είχε αμφιβολία ως προς την έννοια μιας δικαιοπραξίας, δεν εφάρμοσε τους ερμηνευτικούς κανόνες, το οποίο, ακολούθως, για τη βασιμότητα του λόγου αυτού, πρέπει να προκύπτει. Ο έλεγχος της παραβιάσεως γίνεται με βάση τις παραδοχές της απόφασης (ΑΠ 1072/92, 10/2011).

Διατάξεις:

ΑΚ: 173, 200,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 23α,
Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Εφετείο Λάρισας

Αριθμός απόφασης: 327

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ανώνυμη εταιρεία. Ανάκληση άδειας της εταιρείας. Διορισμός εκκαθαριστών. Διορισμός εκκαθαριστών από το Δικαστήριο.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 48, 48α και 49 του Ν. 2190/1920 και 72, 73 και 74 ΑΚ, προκύπτει ότι η ανώνυμη εταιρία (που αποτελεί νομικό πρόσωπο) λύεται με διοικητική ανάκληση της άδειας συστάσεως σε περίπτωση μη υποβολής προς το Υπουργείο Εμπορίου των κατά τον νόμο και το καταστατικό αυτής ισολογισμών τριών τουλάχιστον διαχειριστικών ετών, εγκεκριμένων από τις γενικές αυτών συνελεύσεις. Από τότε βρίσκεται στο στάδιο της εκκαθάρισεως. Μέχρι δε να περατωθεί το στάδιο αυτό θεωρείται ότι υπάρχει το νομικό της πρόσωπο, διοικούμενο από τους εκκαθαριστές που διορίζονται είτε από τη γενική συνέλευση είτε από τον Υπουργό Εμπορίου σε περίπτωση που η γενική συνέλευση δεν ορίσει εκκαθαριστές εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της ανακλητικής απόφασης.

Σύμφωνα δε με τη διάταξη του άρθρου 34 παρ. 1 του ΚΝ 2190/1920 η γενική συνέλευση είναι μόνη αρμόδια να αποφασίζει περί διορισμού εκκαθαριστών. Η αποκλειστική αυτή αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης ισχύει και κατά το στάδιο της εκκαθάρισης της ανώνυμης εταιρίας, διότι καθόν χρόνο διαρκεί η εκκαθάριση της η γενική συνέλευση των μετόχων διατηρεί το σύνολο των δικαιωμάτων της. Παραμένει δε το ανώτερο εταιρικό όργανο στο οποίο λογοδοτούν και οι εκκαθαριστές και εγκρίνει τους λογαριασμούς της εκκαθάρισης (άρθρο 49 Ν 2190/1920).

Επίσης, διαρκούσης της εκκαθάρισης διατηρούνται τα δικαιώματα των μετόχων και ειδικότερα της μειοψηφίας των μετόχων. Δεν θίγονται δε οι εξουσίες κρατικής εποπτείας και οι αρμοδιότητες των ελεγκτών, ενώ ο διορισμός των εκκαθαριστών συνεπάγεται αυτοδικαίως την παύση των εξουσιών του διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 49 παρ. 7 περ. α" Ν 2190/1920 όπως προστ. με άρθρο 14 παρ. 1 Ν 2339/1995). Κατά το τελευταίο αυτό άρθρο, παρ. 6 αυτού, "το στάδιο της εκκαθάρισης δεν μπορεί να υπερβεί την πενταετία, από την ημερομηνία έναρξης της εκκαθάρισης, οπότε και η εταιρία διαγράφεται από το μητρώο ανωνύμων εταιριών. Για τη συνέχισή της, πέραν της πενταετίας, απαιτείται ειδική άδεια του Υπουργού Εμπορίου. Το στάδιο όμως της εκκαθάρισης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί τη δεκαετία".

Ετέρωθεν, κατά τη διάταξη του άρθρου 786 παρ. 1 ΚΠολΔ "όταν ζητείται κατά το νόμο να διοριστούν προσωρινή διοίκηση νομικού προσώπου ή εκκαθαριστές νομικού προσώπου ή εταιρίας που δεν έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της περιφέρειας όπου έχει την έδρα του το νομικό πρόσωπο ή η εταιρία". Κατά την παρ. 3 του ιδίου άρθρου "το δικαστήριο μπορεί με αίτηση όποιου

έχει έννομο συμφέρον να αντικαταστήσει την προσωρινή διοίκηση ή τους εκκαθαριστές για σπουδαίους λόγους...". Διά του υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 73 εδ. 2 ΑΚ διορισμού προσωρινών εκκαθαριστών υπό του δικαστηρίου, γεννάται θέμα ως προς τον χρόνο και τον τρόπο λήξεως της εξουσίας των τοιουτοτρόπως διορισθέντων εκκαθαριστών, ως ακριβώς το αυτό θέμα γεννάται και ως προς τον χρόνο λήξεως της εξουσίας της διορισθείσας κατ άρθρο 69 ΑΚ προσωρινής διοικήσεως του νομικού προσώπου. Εάν ο δικαιολογητικός λόγος του υπό του άρθρου 786 παρ. 3 ΚΠολΔ θεσπισθέντος ουσιαστικού δικαίου, ερμηνευτεί με την έννοια ότι διά της συμπληρώσεως αυτής του άρθρου 73 εδ. 2 ΑΚ, ως και του άρθρου 69 ΑΚ, εσκοπήθη η θέσπιση ενός αντικειμενικού κριτηρίου ως προς τον χρόνο και τον τρόπο λήξεως της εξουσίας των διορισθέντων από το δικαστήριο κατά τα άρθρα 73 εδ. 2 και 69 ΑΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 786 παρ. 1 ΚΠολΔ εκκαθαριστών και προσωρινής διοικήσεως αντίστοιχα, τότε για τη λήψη των διορισθέντων τούτων οργάνων θα απαιτείτο πάντα δικαστική απόφαση. Διά της μεθοδολογικής όμως αυτής κατασκευής θα προωθούντο λύσεις ξένες προς την τελολογία της εξαιρετικής επί του προκειμένου δικαστικής επεμβάσεως και η υπό του κωδικ. Ν. 2190/1920 αποκλειστικότητας της γενικής συνελεύσεως προς διορισμό και ανάκληση των εκκαθαριστών θα απέβαινε κενός τύπος, καθόσον άπαξ και το δικαστήριο προέβαινε στον διορισμό εκκαθαριστών ανωνύμου εταιρίας με τις προϋποθέσεις των άρθρων 73 εδ. 2 ΑΚ σε συνδ. με το άρθρο 786 παρ. 1 ΚΠολΔ τότε ανεξαρτήτως του κατά τα ανωτέρω προσωρινού χαρακτήρος των διορισθέντων εκκαθαριστών η τύχη αυτών θα εξαρτάτο πάντα από δικαστική απόφαση με συνέπεια την άσκηση δικαστικής εποπτείας επί της διεξαγωγής της εκκαθαρίσεως. Τούτο δε, διότι το άρθρο 786 παρ. 3 ΚΠολΔ ομιλεί "περί αντικαταστάσεως εκκαθαριστών» όχι μόνον περί ανακλήσεως αλλά και διορισμού εταίρων στη θέση των ανακληθέντων. Τοιουτοτρόπως ναι μεν θα ανακαλούντο οι υπό του δικαστηρίου διορισθέντες εκκαθαριστές, εις την θέση όμως αυτών θα διορίζονται από το δικαστήριο άλλοι, οπότε το διά της μεθοδολογικής αυτής κατασκευής αντικειμενικό κριτήριο ως προς τον χρόνο λήξεως της εξουσίας των διορισθέντων από το δικαστήριο εκκαθαριστών θα ήταν άνευ σημασίας, καθόσον θα έληγε μεν η εξουσία των αντικατασταθέντων, θα άρχιζε όμως η εξουσία των εις την θέση των υπό του δικαστηρίου διορισθέντων. Η μόνη, επομένως εξήγηση του δικαιολογητικού λόγου της συμπληρώσεως από το άρθρο 786 παρ. 3 ΚΠολΔ των άρθρων 69 και 73 εδ. 2 ΑΚ αντίστοιχα, συνίσταται στην προστασία των συμφερόντων της ανωνύμου εταιρίας από την μη κανονική άσκηση της διαχειρίσεως από τους διορισθέντες από το δικαστήριο εκκαθαριστές και τούτο λόγω της ενδεχόμενης αδυναμίας της γενικής συνελεύσεως όπως ασκήσει εποπτεία και έλεγχο επί των υπό του δικαστηρίου ως άνω οργάνων και ανακαλέσει αυτά.

Δεν επεκτείνεται δηλαδή η εξουσία του δικαστηρίου να αντικαταστήσει τους διορισθέντες από την γενική συνέλευση των μετόχων ή του καταστατικού εκκαθαριστές ή τους επί του νόμου τοιούτους (από τον Υπουργό Εμπορίου). Η ως άνω διάταξη είναι προσαρμοσμένη στη δομή των προσωπικών εταιριών και δεν συμβιβάζεται με τη δομή της ανωνύμου εταιρίας, διότι ο εταίρος αστικής εταιρίας ως προσωπικής τοιαύτης έχει εκ του νόμου κατά το παραγωγικό και κατά το στάδιο της εκκαθάρισης δικαίωμα συμμετοχής στην διαχείριση και εκπροσώπηση της εταιρικής

αυτής μορφής (άρθρο 748, 756, 778 παρ. 1 ΑΚ). Αντιθέτως το ως άνω αξίωμα της ευθύνης και εξουσίας του εταίρου είναι ξένο προς την υπό του ΚΝ 2190/1920 θεσμοθετημένη δομή της ανωνύμου εταιρίας, διότι (ο μέτοχος) δεν υπέχει προσωπική ευθύνη για τα χρέη αυτής και δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής στην διοίκηση, (διαχείριση και εκπροσώπηση), αφού αυτό εκφράζεται με το δικαίωμα ψήφου του στην γενική συνέλευση κατά την οποία επιχειρείται αναλόγως του αριθμού των ψήφων, ο επηρεασμός των λαμβανομένων αποφάσεων, λόγω του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα της. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η προβλεπόμενη αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης των μετόχων ανωνύμου εταιρίας προς διορισμό και ανάκληση εκκαθαριστών ουδόλως μετεβλήθη από το άρθρο 786 ΚΠολΔ (ΕφΠειρ 1068/2007).

Διατάξεις:

ΑΚ: 69, 72, 73, 74,

ΚΠολΔ: 786,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 34, 48, 48α, 49,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Εφετείο Αθηνών

Αριθμός απόφασης: 440

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ανάκληση μελών Διοικητικού Συμβουλίου Ανώνυμης Εταιρείας.
- Κατά το άρθρο 18 παρ. 4 του Ν. 2190/1920 τα μέλη διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρίας μπορούν να ανακληθούν οποτεδήποτε από αυτούς που έχουν το δικαίωμα του διορισμού τους και να αντικαθίστανται από άλλους. Εξάλλου κατά τις διατάξεις του άρθρου 31 του Εμπορικού Νόμου που ορίζει ότι η ανώνυμη εταιρεία διοικείται από προσωρινούς επιτρόπους, μετακλητούς, συνεταιίρους ή μη συνεταιίρους, μισθωτούς ή αμίσθους και 33 του ν.2190, το οποίο ορίζει ότι η γενική συνέλευση των μετόχων είναι το ανώτατο όργανο της εταιρίας και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση, προκύπτει: α) ότι η γενική συνέλευση μπορεί οποτεδήποτε, δηλαδή πριν από το χρόνο λήξεως της θητείας και χωρίς να συντρέχει σπουδαίος λόγος να ανακαλεί ελευθέρως τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, η ανάκληση δε αυτή, και αν ακόμη δεν δηλωθεί ρητώς στη σχετική απόφαση, μπορεί να συνάγεται σιωπηρά από το διορισμό νέου διοικητικού συμβουλίου που συντελείται πριν από τη λήξη της θητείας του παλαιού, β) ότι το δικαίωμα της γενικής συνέλευσης να ανακαλεί ελευθέρως τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν υπόκειται σε περιορισμούς, είτε αυτοί καθιερώνονται ευθέως, είτε εμμέσως, υπό τη μορφή επιζήμιων συνεπειών σε περίπτωση ασκήσεώς του, και αν ακόμη έχουν συμφωνηθεί και γ) ότι η ανάκληση του μέλους του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρίας που γίνεται από γενική συνέλευση, συνεπάγεται πάντοτε και τη λήξη της υποκειμένης σχέσης της εντολής, ακόμη και αν έχει καταρτισθεί για ορισμένο χρόνο, χωρίς η εταιρεία να έχει υποχρέωση να καταβάλει στον ανακληθέντα σύμβουλο την αμοιβή του έως τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου διαρκείας της συμβάσεως εντολής, διότι το δικαίωμα της ανακλήσεως των μελών των

διοικητικών συμβουλίων των ανωνύμων εταιρειών, το οποίο ασκείται εκ μέρους εκείνων που έχουν αντιστοίχως δικαίωμα διορισμού τους, προβλέπεται ρητώς, από τις προαναφερόμενες ειδικές διατάξεις των άρθρων 31 του ΕΝ και 18 παρ. 4 του Ν. 2190/1920 (βλ. ΑΠ 907/1998).

Διατάξεις:

ΕμπΝ: 31,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 18, 33,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

Αριθμός απόφασης: 2065

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Δικαστικός διορισμός προσωρινής διοίκησης Ανώνυμης Εταιρείας. Αναρμοδιότητα δικαστηρίου.

- Κατά το άρθρο 69 ΑΚ, καθένας που διαθέτει έννομο συμφέρον έχει δικαίωμα να προκαλέσει το δικαστικό διορισμό προσωρινής διοίκησης νομικού προσώπου, αν λείπουν τα πρόσωπα, που απαιτούνται για τη διοίκηση αυτού ή αν τα συμφέροντα τους συγκρούονται προς εκείνα του νομικού προσώπου. Ο διορισμός της προσωρινής διοίκησης γίνεται κατά το άρθρο 786 παρ. 1 ΚΠολΔ, με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, από το Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας, όπου έχει την έδρα της η εταιρία (ΟΛΑΠ 18/2001 ΕλΔνη 43.75 ΑΠ 765/2005 ΕλΔνη 46.12 ΕφΑθ 1491/2007 ΔΕΕ 2007.800, ΕφΑθ 1282/2007 ΕλΔνη 2007.894, ΕφΑθ 6930/2002 ΕλΔνη 45.554, Γεωργιάδης - Σταθόπουλος, κατ' άρθρο ερμηνεία ΑΚ, κάτω από το άρθρο 69, σελ. 134). Με την παραπάνω διάταξη, που έχει εξαιρετικό χαρακτήρα, επιδιώκεται η προστασία των συμφερόντων του νομικού προσώπου και των τρίτων προσώπων (εταίρων, πιστωτών) που σχετίζονται με αυτό, αλλά του ευρύτερου συνόλου, ενόψει της σημασίας που έχουν τα νομικά πρόσωπα και, ιδιαίτερα, οι εμπορικές εταιρίες, ως μέσο άσκησης οικονομικής δραστηριότητας (ΑΠ 765/2005 ό.π.). Έλλειψη διοίκησης συντρέχει, όταν λείπουν τα απαιτούμενα για τη διοίκηση του νομικού προσώπου πρόσωπα, είτε λόγω φυσικής αδυναμίας αυτών, όπως μακράς απουσίας, λήξης της θητείας τους, είτε όταν υφίσταται πλασματική έλλειψη διοίκησης, όπως, όταν τα μέλη της διοίκησης, ρητά ή σιωπηρά, αρνούνται να εκτελέσουν τα καθήκοντα τους (ΑΠ 1506/2000 ΕλΔνη 42.1317, ΕφΑθ 8373/2007 ΔΕΕ 2008.588). Τέλος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 46 του ΚΠολΔ, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 741 του ίδιου Κώδικα εφαρμόζεται και κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (ΕφΘεσ 782/1973, ΝοΒ 21.941), αν το δικαστήριο δεν είναι καθ' ύλην ή κατά τόπον αρμόδιο, αποφαινεται γι' αυτό αυτεπαγγέλτως και προσδιορίζει το αρμόδιο δικαστήριο, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση.

Διατάξεις:

ΑΚ: 69,

ΚΠολΔ: 46, 786,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Ανώνυμη Εταιρεία**Δικαστήριο: Άρειος Πάγος****Αριθμός απόφασης: 1426****Έτος: 2012****Περίληψη:**

- Πώληση μετασχών ανώνυμης εταιρείας. Εγγύηση.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 562, 580,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 23 α,

Δημοσίευση: INLAW 2012**Εταιρείες - Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης****Δικαστήριο: Άρειος Πάγος****Αριθμός απόφασης: 1805****Έτος: 2012****Περίληψη:**

- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης. Έξοδος εταίρου. Λύση και εκκαθάριση. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

- Κατά το άρθρο 33 παρ.2 του ν. 3190/1955 "περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης", "Πάς εταίρος δύναται να εξέλθει της εταιρείας ένεκα σπουδαίου λόγου, κατόπιν αποφάσεως του Προέδρου των Πρωτοδικών. Δια της αυτής αποφάσεως προσδιορίζεται και η αξία της μερίδος συμμετοχής του εξερχομένου εταίρου, κατ' ανάλογον εφαρμογήν του άρθρου 29 παρ. 1 και 4". Κατά δε το άρθρο 41 παρ. 1 και 2 του ίδιου νόμου "1. Η μείωση του Εταιρικού Κεφαλαίου δύναται να γίνει μόνον δια τροποποιήσεως της εταιρικής συμβάσεως, κατόπιν αποφάσεως της συνελεύσεως των εταίρων, λαμβανομένης τουλάχιστον δια της εν άρθρω 38 παρ. 1 πλειοψηφίας ... 2. Ως μείωσις του εταιρικού κεφαλαίου λογίζεται η κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου καταβολή εις εξερχόμενον ή αποκλειόμενον εταίρον της αξίας της μερίδος συμμετοχής αυτού". Και κατά το άρθρο 43 παρ. 1, 2 και 3 "1. Κατά πάσαν περίπτωσιν, καθ' ην, κατά τας διατάξεις του παρόντος νόμου, εις ή τινές των εταίρων εξέρχονται της εταιρείας, η προς αυτούς καταβολή της αξίας της μερίδος συμμετεχόντων δεν δύναται να γίνει προ της λόγω μειώσεως του εταιρικού κεφαλαίου τροποποιήσεως της εταιρικής συμβάσεως, κατά τα διατάξεις των άρθρων 41 και 42. 2. Εάν δεν ληφθή απόφασις υπό της συνελεύσεως περί μειώσεως του εταιρικού κεφαλαίου, εντός δέκα πέντε ημερών από της κοινοποιήσεως προς την εταιρείαν της προσδιοριζούσης την αξίαν της μερίδος συμμετοχής του εξερχομένου εταίρου αποφάσεως του Προέδρου των Πρωτοδικών ή εάν δεν ακολουθήση εντός ευλόγου χρόνου η εν άρθρω 42 αναγραφόμενη διαδικασία, ο εξερχόμενος εταίρος δύναται να ζητήσει παρά του Δικαστηρίου την λύσιν της εταιρίας. 3. Αι διατάξεις των προηγουμένων παραγράφων δεν εφαρμόζονται, εν περιπτώσει συγχρόνου αυξήσεως του εταιρικού κεφαλαίου, κατά ίσον τουλάχιστον ποσόν". Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι η καταβολή στον εξερχόμενο από την εταιρία περιορισμένης ευθύνης εταίρο της αξίας της μερίδας συμμετοχής του, την οποία

προσδιορίζει η απόφαση του Προέδρου Πρωτοδικών, και μετά την ισχύ του ΚΠολΔ κατά το άρθρο 3§2 του εισαγωγικού αυτού νόμου, το Μονομελές Πρωτοδικείο, η οποία του επιτρέπει την έξοδο για σπουδαίο λόγο, λογίζεται ως μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, το μέγεθος του οποίου επακριβώς καθορίζεται στο καταστατικό της και αποτελεί εγγύηση για τους εταιρικούς δανειστές. Για το λόγο αυτό και η αξίωση του εξερχόμενου εταίρου για την καταβολή από την εταιρία περιορισμένης ευθύνης της αξίας της μερίδας συμμετοχής του σ' αυτήν, την οποία καθορίζει η πιο πάνω απόφαση, δεν είναι κατ' αρχήν δικαστικώς επιδιώξιμη αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις των άρθρων 41 και 42 του Ν. 3190/1955, οι οποίες αποσκοπούν στην προστασία των συμφερόντων των εταιρικών δανειστών, καθορίζουν δε τη διαδικασία μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου, αντίστοιχης προς την αξία της εταιρικής μερίδας που θα αποδοθεί και την τροποποίηση της εταιρικής συμβάσεως. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στην εταιρία η καταβολή της αξίας της εταιρικής μερίδας, στον εξερχόμενο εταίρο, χωρίς την τήρηση των διατυπώσεων των άρθρων 41 και 42, συμφώνως με την διάταξη του άρθρου 43§3 του Ν. 3190/1955, αν η γενική συνέλευση της εταιρίας αποφασίσει συγχρόνως μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και αύξηση αυτού κατά ποσό τουλάχιστον ίσο με την αξία της εταιρικής μερίδας του εξερχόμενου εταίρου. Η προϋπόθεση αυτή είναι εύλογη, γιατί έτσι μόνον αποσαφηνίζεται ποιο θα είναι το εταιρικό κεφάλαιο της εταιρίας μετά την έξοδο του εταίρου με την οποία αμέσως συνδέονται και εξασφαλίζονται τα συμφέροντα των δανειστών της εταιρίας, αφού αυτό σε καμιά περίπτωση δεν πρόκειται να είναι μικρότερο από εκείνο που υπήρχε πριν από την έξοδο του εταίρου. Μόνο δε αν δεν συντρέχει καμιά από τις ανωτέρω προϋποθέσεις, η καταβολή της μερίδας συμμετοχής του εξερχόμενου της εταιρίας εταίρου, όπως αυτή προσδιορίστηκε με την δικαστική απόφαση, δεν καθίσταται επιδιώξιμη και ο εξερχόμενος εταίρος μπορεί να ζητήσει την λύση της εταιρίας, προκειμένου κατά την εκκαθάριση αυτής, να ικανοποιήσει την παραπάνω αξίωσή του. Αντίθετα, εφόσον τηρήθηκε η διαδικασία που διαγράφεται στο άρθρο 43 παρ. 2 του Ν. 3190/1955, συνισταμένη στις διατυπώσεις των άρθρων 41 και 42 του ίδιου νόμου, ή στην περίπτωση που αυτές δεν έχουν τηρηθεί, πλην όμως, η γενική συνέλευση της εταιρίας έχει αποφασίσει τη σύγχρονη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου της και την αύξηση αυτού κατά ποσόν ίσο τουλάχιστον με την αξία της εταιρικής μερίδας συμμετοχής του εταίρου της που εξέρχεται απ' αυτήν για σπουδαίο λόγο (άρθρο 43 παρ. 3 του ν. 3190/1955), ο τελευταίος δεν έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει την λύση της εταιρίας, αφού η αξίωσή του από την παραπάνω αιτία καθίσταται δικαστικά επιδιώξιμη (ΑΠ 1513.1991, ΑΠ 811/1986). Στην περίπτωση δε που ο εξερχόμενος της εταιρίας εταίρος έχει ασκήσει σχετική αγωγή με την οποία ζητεί την λύση της εταιρίας, λόγω μη τηρήσεως της διαδικασίας που διαγράφεται από το άρθρο 43 παρ. 2 του Ν. 3190/1955, αν κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο της αγωγής αυτής, η αξίωση του ανωτέρω διαδίκου προς ανάληψη της αξίας της μερίδας του, έχει ήδη ικανοποιηθεί (όπως λ.χ. με καταβολή ή δημόσια κατάθεση, διότι συνέτρεξαν οι προϋποθέσεις των άρθρων 349, 416, 427, 431, 434 Α.Κ.), ή μπορεί να ικανοποιηθεί, κατά άμεσο τρόπο, διότι τηρήθηκε η προαναφερόμενη διαδικασία ή συνέτρεξαν οι πιο πάνω προϋποθέσεις του άρθρου 43 παρ. 3 του Ν. 3190/1955, κατά το ενδιάμεσο, μεταξύ της ασκήσεως της ανωτέρω αγωγής και της

πρώτης συζήτησεως αυτής, διάστημα, και έτσι κατέστη δικαστικώς επιδιώξιμη η σχετική αξιώσή του, ο παραπάνω ενάγων δεν έχει πλέον έννομο συμφέρον να επιδιώξει τη λύση της εταιρίας, προκειμένου να επιτύχει, κατά τρόπο έμμεσο, την ικανοποίηση της ήδη ικανοποιηθείσης ή δυναμένης να ικανοποιηθεί κατά άμεσο τρόπο αξιώσής του, η ανωτέρω δε, περί λύσεως της εταιρίας αγωγή, παρίσταται υπό τις προεκτεθείσες περιστάσεις απορριπτέα, ελλείπει ενόμιμου συμφέροντος. Δεδομένου δε ότι κρίσιμος χρόνος για την ύπαρξη του εννόμου συμφέροντος (κατ' άρθρον 68 ΚΠολΔ) είναι ο χρόνος της συζήτησεως της αγωγής μετά την οποία εκδίδεται οριστική απόφαση, αν κατά τη διάρκεια της δίκης και πριν από τον άνω κρίσιμο χρόνο εκλείψει το έννομο συμφέρον, η σχετική αγωγή ή αίτηση παροχής εννόμου προστασίας απορρίπτεται. Η εσφαλμένη δε κρίση του δικαστηρίου ότι συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις αυτές, μετά την κατ' ουσίαν έρευνα της υποθέσεως, ιδρύει τον αναιρετικό λόγο του αριθμού 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. (ΑΠ 1881/2006, ΑΠ 1084/1990).

- Κατά το άρθρο 72 του ΑΚ "μόλις το νομικό πρόσωπο διαλυθεί, βρίσκεται αυτοδικαίως σε εκκαθάριση. Ωστόσο περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της θεωρείται ότι υπάρχει". Από το συνδυασμό της διάταξης αυτής, προς εκείνες των άρθρων 1, 47, 47α, 48, 48α και 49 του Ν 2190/1920, η ανώνυμη εταιρία (που αποτελεί νομικό πρόσωπο) λύεται, εφόσον συντρέξουν οι λόγοι που αναφέρονται στις τελευταίες αυτές διατάξεις. Από τότε βρίσκεται στο στάδιο της εκκαθάρισης, μέχρι δε να τελειώσει το στάδιο αυτό, θεωρείται ότι υπάρχει το νομικό της πρόσωπο, που διοικείται και εκπροσωπείται από τους εκκαθαριστές του, οι οποίοι προβαίνουν στο σύνολο των εργασιών για την είσπραξη και τη χρησιμοποίηση του ενεργητικού της εταιρίας και την απόσβεση του παθητικού αυτής, οι οποίες συνιστούν τις ανάγκες της εκκαθάρισης.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ.1 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται μόνον αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟΛΑΠ 7/2006, 4/2005).

Με το λόγο αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ (παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου) ελέγχονται τα σφάλματα του δικαστηρίου κατά την εκτίμηση του νόμου βάσιμου της αγωγής ή των ισχυρισμών των διαδίκων, καθώς και τα νομικά σφάλματα κατά την έρευνα της ουσίας της διαφοράς. Ελέγχεται, δηλαδή, αν η αγωγή, ένσταση κ.λπ. ορθώς απορρίφθηκε ως μη νόμιμη ή αν, κατά παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου, έγινε δεκτή ως νόμιμη ή απορρίφθηκε ή έγινε δεκτή κατ' ουσίαν. Στην περίπτωση που το δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν την υπόθεση, η παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου κρίνεται ενόψει των πραγματικών περιστατικών, που ανελέγκτως δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν το δικαστήριο της ουσίας και της υπαγωγής αυτών στο νόμο και ιδρύεται ο λόγος αυτός αναίρεσεως αν οι πραγματικές παραδοχές της αποφάσεως καθιστούν εμφανή την παράβαση.

Διατάξεις:

ΑΚ: 281, 349, 416, 427, 431, 434,
ΚΠολΔ: 68, 72, 559 αριθ. 1,
Νόμοι: 2190/1920, 1, 47, 47α, 48, 48α, 49,
Νόμοι: 3190/1955, άρθ. 29, 33, 38, 41, 42, 43,
Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1640

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης. Αμφισβήτηση ύπαρξης συμβατικής ή εξωσυμβατικής υποχρέωσης της εταιρείας. παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.
- Από τις διατάξεις των άρθρων 61, 65, 67, 68 και 70 ΑΚ, συνάγεται ότι για να υποχρεωθεί το νομικό πρόσωπο από δικαιοπραξία πρέπει αυτή να έχει συναφθεί είτε από το όργανο που το διοικεί, το οποίο να ενεργεί μέσα στα όρια της εξουσίας του, κατά τους όρους της συστατικής πράξης ή του καταστατικού του, είτε από φυσικό πρόσωπο στο οποίο παρέσχε σχετική εξουσία το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο. Δικαιοπραξία που έχει καταρτιστεί επ' ονόματι νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν έχει εξουσία εκπροσώπησής του δεν το δεσμεύει. Ειδικότερα, η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, η οποία είναι νομικό πρόσωπο, εκπροσωπείται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 17 του Ν. 3190/1955, από τους εταίρους δρώντας συλλογικώς, μπορεί όμως, εφόσον τούτο ορίζεται στο καταστατικό, να ανατεθεί με το καταστατικό ή με απόφαση της συνέλευσης των εταίρων, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση της εταιρείας σε ένα ή περισσότερους εταίρους ή μη, για ορισμένο χρόνο ή μη. Σε αγωγή κατά νομικού προσώπου, η οποία έχει ως αντικείμενο την εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης αναληφθείσας από αυτό, δεν απαιτείται να αναγράφεται στο δικόγραφο της αγωγής και το φυσικό πρόσωπο που εκπροσώπησε το νομικό πρόσωπο κατά τη σύναψη της σύμβασης, διότι αυτό το στοιχείο δεν ανάγεται στη νομιμοποίηση, αλλά έχει σχέση με την ύπαρξη συμβατικής ή εξωσυμβατικής υποχρέωσης. Αν όμως αμφισβητείται η σύναψη της σύμβασης ή το κύρος της λόγω έλλειψης νόμιμης εκπροσώπησης του νομικού προσώπου, ο επικαλούμενος τη σύμβαση ενάγων, προς θεμελίωση δικαιώματος από αυτήν, πρέπει να καθορίσει με τις προτάσεις του ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου το φυσικό πρόσωπο το οποίο, σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό, εκπροσώπησε το νομικό πρόσωπο κατά την κατάρτισή της και δήλωσε κατά το νόμιμο τούτο τρόπο τη σχετική βούλησή του και να αποδείξει ότι αυτός είχε την εξουσία να δεσμεύει τούτο βάσει του καταστατικού ή της συστατικής πράξης (άρθρο 68 του Α.Κ.).
- Κατά τη διάταξη του αρθρ. 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ, λόγος αναίρεσης για παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου ιδρύεται, εάν αυτός εφαρμοσθεί, αν και κατά της σχετικές παραδοχές του δικαστηρίου της ουσίας δεν υπάρχουν οι πραγματικές προϋποθέσεις εφαρμογής του ή αντίθετα, όταν δεν εφαρμοσθεί, μολονότι κατά τις παραδοχές αυτές, συντρέχουν οι πραγματικές προϋποθέσεις εφαρμογής του ή

εφαρμοσθεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλ. με εσφαλμένη υπαγωγή. Εξάλλου, κατά την διάταξη του αρθρ. 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται και εάν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης.

- Ο λόγος αναίρεσης, από τον αριθ. 8 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ, δίδεται όταν το δικαστήριο, παρά τον νόμο, έλαβε υπόψη του πράγματα που δεν προτάθηκαν, ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, ως "πράγματα" θεωρούνται οι πραγματικοί ισχυρισμοί που έχουν αυτοτελή ύπαρξη και τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος, που ασκήθηκε είτε ως επιθετικό είτε ως αμυντικό μέσο και άρα στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, ένστασης ή αντένστασης ή λόγου έφεσης, όχι όμως και οι αρνητικοί ισχυρισμοί.

Διατάξεις:

ΑΚ: 61, 65, 67, 68, 70,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,

Νόμοι: 3190/1955, άρθ. 16, 17,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εταιρείες - Ομόρρυθμη Εταιρεία

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

Αριθμός απόφασης: 12933

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Λύση ομόρρυθμης εταιρείας με καταγγελία. Εκκαθάριση. Διορισμός εκκαθαριστή.
- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 766 ΑΚ, που εφαρμόζεται αναλόγως και επί προσωπικών εμπορικών εταιριών, η εταιρία ορισμένου χρόνου λύεται με την καταγγελία της από οποιονδήποτε εταίρο, ακόμη και αν δεν υπάρχει σπουδαίος λόγος (βλ. ΑΠ 76/2001 ΕλΔνη 42.707, ΕφΘεσ 2112/2006 ΕπισκΕΔ 2007.127, ΕφΛαρ 863/2010 ΕπισκΕΔ 2011.726). Η δε ύπαρξη σπουδαίου λόγου για την καταγγελία ασκεί νόμιμη επιρροή μόνον ως προς το ζήτημα της αξίωσης αποζημίωσης (ΑΠ 681/2010 ΕπισκΕΔ 2010.813).
- Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 741, 766, 767, 777 - 783 ΑΚ και 18 - 19 ΕΝ συνάγεται ότι η καταγγελία αποτελεί μονομερή δήλωση βούλησης απευθυνόμενη στους λοιπούς εταίρους και έχει διαπλαστικό χαρακτήρα, αφού διαμορφώνει νέα κατάσταση. Η καταγγελία αυτή δεν υπόκειται σε τύπο ή δημοσιότητα, η δε νομότυπη άσκησή της επιφέρει αμέσως τη λύση της εταιρίας και τη θέση της υπό εκκαθάριση. Η κατά το άρθρο 46 ΕΝ απαιτούμενη δημοσίευση της μεταβολής της εταιρικής σύμβασης, οφειλόμενης σε άσκηση διαπλαστικού δικαιώματος, όπως είναι η λύση της εταιρίας με καταγγελία, απαιτείται μόνο έναντι των τρίτων, οι οποίοι νομίμως θεωρούν την εταιρία υφιστάμενη, εφόσον δε δημοσιεύθηκε η παραπάνω λύση, η οποία πάντως θα έχει συνέπειες έναντι των συνεταίρων (ΕφΔωδ 168/2004, ΕφΔωδ 134/2004, Ν. Ρόκας, Εμπορικές Εταιρείες, στ εκδ., § 14 αρ. 11, σελ. 107).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 167 ΑΚ, η καταγγελία ως δήλωση βούλησης έχει νομική ενέργεια μόνο αφότου περιέλθει στο πρόσωπο στο οποίο απαιτείται να απευθυνθεί, δηλαδή στους λοιπούς εταίρους. Θεωρείται δε ότι περιέρχεται σε καθένα από αυτούς από τη στιγμή που εισέλθει στη σφαίρα επιρροής του, αρκεί να υπάρχει για αυτόν η αφηρημένη δυνατότητα γνώσης, υπό κανονικές συνθήκες και σύμφωνα με τις συναλλακτικές συνήθειες (πρβλ. ΕφΘεσ 1372/2008 Αρμ 2009.1172, ΠολΠρωτΑθ 7397/2009).

- Μετά τη λύση της ομόρρυθμης εταιρίας ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης, το οποίο δεν μπορεί να αποκλεισθεί με ρήτρα του καταστατικού ή με απόφαση των εταίρων, αλλά ακολουθεί υποχρεωτικώς και αυτοδικαίως τη λύση της εταιρίας (ΑΠ 206/2010 ο.π., ΑΠ 693/2008 Αρμ 2008.1540, ΕφΘεσ 880/2009 ΕΠολΔ 2010.390, ΕφΛαρ 863/2010 ο.π., ΕφΠατρ 75/2008 ΑχΝομ 2009.419). Η εκκαθάριση αποσκοπεί στην περάτωση των νομικών σχέσεων που προήλθαν από τη σύσταση και τη λειτουργία της εταιρίας και ήταν εκκρεμείς κατά το χρόνο της λύσης της (ΕφΛαρ 676/2010 ΕπισκΕΔ 2011.453), εξυπηρετώντας κατά πρώτο λόγο τα συμφέροντα των εταίρων (Ν. Ρόκας, Εμπορικές Εταιρίες, στ εκδ., § 15 αρ. 1, σελ. 113), με την ενέργεια των πράξεων εκείνων που είναι αναγκαίες για να επιτευχθεί ο προσδιορισμός του ενεργητικού της εταιρικής περιουσίας, ώστε να προπαρασκευασθεί η διανομή του μεταξύ των εταίρων, ειδικότερα δε ο σκοπός της εκκαθάρισεως έγκειται στη ρευστοποίηση του ενεργητικού, τη διαπίστωση και εξόφληση των χρεών και στη συνέχεια στην απόδοση των εισφορών και τη διανομή του τυχόν υπολοίπου μεταξύ των εταίρων (ΕφΔωδ 168/2004 ο.π., ΕφΔωδ 134/2004 ο.π.). Σύμφωνα δε με τις διατάξεις του άρθρου 778 παρ. 1 και 2 ΑΚ, που εφαρμόζεται και επί ομόρρυθμης εταιρίας, η εκκαθάριση, αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, ενεργείται από όλους τους εταίρους μαζί ή από εκκαθαριστή, που έχει διοριστεί με ομόφωνη απόφαση όλων. Σε περίπτωση διαφωνίας, ο εκκαθαριστής διορίζεται ή αντικαθίσταται από το δικαστήριο με αίτηση του ενός από τους εταίρους και η αντικατάσταση γίνεται μόνο για σπουδαίους λόγους. Σπουδαίο λόγο για την αντικατάσταση του εκκαθαριστή αποτελεί κάθε γεγονός το οποίο καθιστά αδύνατη ή πολύ δυσχερή την πραγματοποίηση του σκοπού της εκκαθάρισης ή από το οποίο προκύπτει ότι η διατήρηση του εκκαθαριστή ή των εκκαθαριστών δεν εξασφαλίζει την ομαλή και απρόσκοπτη διεξαγωγή της εκκαθάρισης και δημιουργεί φόβους σοβαρών ζημιών στα συμφέροντα της εταιρίας και των εταίρων, ώστε η εξακολούθηση της διαχειριστικής εξουσίας του εκκαθαριστή αποβαίνει μη ανεκτή κατά την καλή συναλλακτική πίστη και τα χρηστά ήθη, από την πλευρά των εταίρων. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τη διάταξη του παραπάνω άρθρου 778 παρ. 2, σε συνδυασμό με αυτή του άρθρου 73 εδ. 2 ΑΚ, αν οι εταίροι δε συμφωνούν στη διενέργεια εκκαθάρισης γενικά ή δε συμφωνούν στον τρόπο εκκαθάρισης ή στον διορισμό εκκαθαριστή, διορίζεται εκκαθαριστής από το δικαστήριο. Οι διαφωνίες αυτές συνεπάγονται ουσιαστικά την έλλειψη εκκαθαριστών, που είναι σε θέση να διεξάγουν κανονικά το έργο της εκκαθάρισης. Έτσι, η προϋπόθεση της διαφωνίας που προβλέπεται για τον διορισμό εκκαθαριστή είναι ουσιαστικά παρόμοια με την προϋπόθεση που προβλέπεται για την αντικατάσταση εκκαθαριστή ή εκκαθαριστών, δηλαδή με την ύπαρξη σπουδαίου λόγου, στην περίπτωση κατά την οποία ο λόγος

αυτός συνίσταται σε σοβαρές διαφωνίες και έριδες μεταξύ των υφισταμένων εκκαθαριστών εταίρων ή στην αμοιβαία έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ τους, γεγονότα που καθιστούν αδύνατη τη συνεργασία τους ώστε να ευοδωθεί η εκκαθάριση. Το διορισμό του διαχειριστή νομιμοποιείται να ζητήσει κάθε εταίρος, η δε αίτηση του είναι, σε κάθε περίπτωση, παραδεκτή, εφόσον απευθύνεται καθ' όλων των υπολοίπων εταίρων, ενώ επί αίτησης για την αντικατάσταση εκκαθαριστή ή εκκαθαριστών κατά τη συζήτηση κλητεύονται πάντοτε, κατ' άρθρο 786 ΚΠολΔ, ο υπό αντικατάσταση εκκαθαριστής ή εκκαθαριστές. Αυτό είναι εύλογο, εφόσον με αυτόν τον τρόπο παρέχεται πλήρως η δυνατότητα να ακουστούν από το δικαστήριο αυτοί που τυχόν έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα με τα συμφέροντα του αιτούντος (ΕφΘεσ 880/2009 ο.π., ΕφΔωδ 168/2004).

Διατάξεις:

ΑΚ: 73, 741, 766, 767, 777, 778 - 783, 786,
ΕμπΝ: 18, 19,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Καταναλωτές - Προστασία καταναλωτή

Δικαστήριο: Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών

Αριθμός απόφασης: 1101

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Προστασία Καταναλωτή. Συλλογική αγωγή. Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.).
- Υποχρεώνει τη ΔΕΗ 1) να μην διακόπτει την παροχή ρεύματος στους καταναλωτές που δεν καταβάλλουν το τέλος ηλεκτροδότησης που επιβλήθηκε με το άρθρο 53 Ν. 4021/2011, 2) να δέχεται την καταβολή από τους καταναλωτές του αντιτίμου των λογαριασμών που εκδίδει, αφαιρουμένου του αναγραφόμενου ποσού του τέλους ηλεκτροδότησης που επιβλήθηκε με το άρθρο 53 Ν. 4021/2011, 3) να μην ενσωματώνει, υπολογίζει και καταλογίζει στους λογαριασμούς κατανάλωσης ρεύματος που αυτή εκδίδει το τέλος της ηλεκτροδότησης που επιβλήθηκε με το άρθρο 53 Ν. 4021/2011, την επιφάνεια του ηλεκτροδοτούμενου ακινήτου και το επιβαλλόμενο ποσό.

Διατάξεις:

ΑΚ: 932,
ΚΠολΔ: 4, 70, 907, 908, 947,
Σ: 2, 4, 5, 17, 20, 26, 93,
ΕΣΔΑ: 1,
Νόμοι: 2130/1993, άρθ. 24,
Νόμοι: 2251/1994, άρθ. 1, 10, 16, 19, 20,
Νόμοι: 4021/2011, άρθ. 53,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΕφΑΔ 2012.1078 * ΝοΒ 2013.92

Καταναλωτές - Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων νοικοκυριών

Δικαστήριο: Ειρηνοδικείο Πατρών

Αριθμός απόφασης: 25

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Αίτηση μεταρρύθμισης απόφασης για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων.
- Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 8 παρ.4 του Ν. 3869/2010 και 758 ΚΠολΔ προκύπτει ότι οι εκδοθείσες κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας οριστικές αποφάσεις για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, μπορούν με αίτηση διαδίκου μετά τη δημοσίευσή τους να ανακληθούν ή να μεταρρυθμιστούν από το Δικαστήριο που τις εξέδωσε, αν προκύψουν νέα πραγματικά περιστατικά ή μεταβολές της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη εξαιτίας των οποίων μεταβλήθη και μεταγενέστερα οι συνθήκες κάτω από τις οποίες εκδόθηκε η απόφαση. Τούτο διότι στις δίκες της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν γίνεται δεσμευτική διάγνωση εννόμων σχέσεων, όπως ισχύει στις διαγνωστικές δίκες της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, αλλά διατάσσονται τα κατάλληλα ρυθμιστικά μέτρα σε σχέση με τη νομική κατάσταση και λειτουργία φυσικού προσώπου. Συνεπώς ο σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι η προσαρμογή των ρυθμιστικών μέτρων στις εκάστοτε μεταβαλλόμενες πραγματικές καταστάσεις προς πραγμάτωση του σκοπού της, προς επέλευση δηλαδή του ρυθμιστικού αποτελέσματος (βλ.ΕφΑθ 1639/07, ΑΠ 640/2003 ΕλΔνη 45.1347, Κ.Μπέη Πολ.Δ. άρθρο 758 παρ.3 αρ. 16 σελ.326 και 330).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 758,

Νόμοι: 3869/2010, άρθ. 8,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Πτώχευση και Εξυγίανση - Ειδική εκκαθάριση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1520

Έτος: 2011

Περίληψη:

- Ειδική εκκαθάριση. Πώληση ενεργητικού της επιχείρησης. Χρονομεριστική μίσθωση. Παραμόρφωση περιεχομένου εγγράφων.
- Κατά το άρθρο 46 παρ. 1 του Ν. 1892/1990, όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 του Ν. 2000/1991, "Επιχείρηση, που έχει αναστείλει ή διακόψει τη λειτουργία της για οικονομικούς λόγους ή είναι σε κατάσταση παύσης πληρωμών ή έχει πτωχέψει ή τεθεί υπό διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών ή υπό προσωρινή διαχείριση ή υπό εκκαθάριση οποιασδήποτε μορφής ή παρουσιάζει έκδηλη οικονομική αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών της, υποβάλλεται στην προβλεπόμενη από τα άρθρα 9 και 10 του νόμου αυτού εκκαθάριση, ύστερα από απόφαση του εφετείου της έδρας της επιχείρησης, εκδιδόμενη με βάση τις διατάξεις

του προαναφερομένου άρθρου 9 του ν. 1386/1983 και έπειτα από αίτηση πιστωτή ή πιστωτών εκπροσωπούντων το 20% των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της ...".

Με το άρθρο 46α του ν. 1892/1990, που προστέθηκε με το άρθρο 14 του ανωτέρω ν. 2000/1991, ορίστηκε ότι: "1. Μετά από αίτηση των πιστωτών που εκπροσωπούν το 51% τουλάχιστον των κατά της επιχείρησης της παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου απαιτήσεων ... το εφετείο με την απόφασή του της παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου ή με μεταγενέστερη απόφασή του διατάσσει ειδική εκκαθάριση ... 2. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης του Εφετείου, ο εκκαθαριστής υποχρεούται να προβεί στη λεπτομερή καταγραφή και την εν συνεχεία πώληση, με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό όλου του ενεργητικού της επιχείρησης ως συνόλου, είτε η επιχείρηση ευρίσκεται εν λειτουργία είτε όχι ... Ως ενεργητικό νοείται το σύνολο των αναγραφόμενων στον τελευταίο εγκεκριμένο από τη Γ.Σ. ισολογισμό της εταιρείας στοιχείων του ενεργητικού και των τυχόν άλλων μη αναγραφόμενων στον ισολογισμό στοιχείων και δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των πάσης φύσεως απαιτήσεων, σημάτων, δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας και εμπορικής επωνυμίας ... 7. Εφόσον εγκρίνουν την έκθεση αξιολόγησης και την προτεινόμενη κατακύρωση πιστωτές που εκπροσωπούν 51% τουλάχιστον των κατά της επιχείρησης απαιτήσεων της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, ο εκκαθαριστής συνάπτει με τον πλειοδότη ενώπιον του επί του πλειοδοτικού διαγωνισμού συμβολαιογράφου τη σύμβαση μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης ... Η σύμβαση αυτή επέχει θέση τελεσίδικης κατακύρωσης του άρθρου 1003 επ. του ΚΠολΔ ... 8 εδ. β' και γ'. Μετά την καταβολή του συμφωνηθέντος πλειστηριάσματος ή του συμφωνηθέντος ως αμέσως καταβλητέου ποσού ... ο εκκαθαριστής συντάσσει αμελητί ... είτε πράξη εξοφλήσεως είτε πράξη πιστοποίησης εκπληρώσεως των παραπάνω υποχρεώσεων του πλειοδότη. Η πράξη αυτή, στην οποία προσαρτάται η σύμβαση μεταβίβασης, επέχει θέση περιλήψεως εκθέσεως κατακυρώσεως του άρθρου 1005 του ΚΠολΔ και εφαρμόζονται επ' αυτής αναλόγως όσα ισχύουν επί της τελευταίας. 9 εδ. β'. Επί της μεταβίβασης του συνόλου του ενεργητικού της επιχείρησης του παρόντος άρθρου δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 479 ΑΚ". Εξάλλου με το άρθρο 9 παρ. 3 του Ν. 2244/1994 ερμηνεύθηκε αυθεντικώς η ανωτέρω παράγραφος 8 του άρθρου 46α του Ν. 1892/1990 και ορίστηκε ότι "Η κατ' άρθρο 46α του ν. 1892/1990 πράξη πιστοποίησης εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του αγοραστή επέχει κατά την αληθή έννοια της διάταξης αυτής θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης του άρθρου 1005 του ΚΠολΔ και έχει ως άμεση έννομη συνέπεια, μετά τη μεταγραφή της και το σχετικό αίτημα προς τον υποθηκοφύλακα, την εξάλειψη και διαγραφή των υφιστάμενων υπέρ τρίτων βαρών, που έχουν εγγραφεί πριν από τη θέση των επιχειρήσεων σε ειδική εκκαθάριση". Επομένως, με τις διατάξεις αυτές δίδεται ρητώς στον πλειοδότη, με εξομοίωση κατά παραπομπή στην αναγκαστική εκτέλεση, που ακολουθεί την κατακυρωτική έκθεση, σύμφωνα με το άρθρο 1005 του ΚΠολΔ, αφενός δικαίωμα αναγκαστικής εκτελέσεως άνευ άλλης προϋποθέσεως κατά του νομέα ή κατόχου περιουσιακών στοιχείων που συνιστούν ενεργητικό της εκκαθαρισθείσης επιχειρήσεως, ειδικότερα για την ανάληψη της κατοχής του ακινήτου (943 ΚΠολΔ), αφετέρου δικαίωμα εξαλείψεως της τυχόν υποθήκης ή προσημειώσεως που θεωρούνται από το νόμο ως αποσβεσθείσες. Περαιτέρω, με το

άρθρο 31 παρ. 3 του ν. 2538/1997 ορίσθηκε ότι "Σε περίπτωση που η οφειλέτρια επιχείρηση τεθεί υπό την ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46α του Ν. 1892/1990, που προστέθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2000/1991, χωρεί η κατ' άρθρο 943 ΚΠολΔ αναγκαστική εκτέλεση υπέρ της υπό εκκαθάριση επιχείρησης και εναντίον των μισθωτών αυτής, καθώς και κατά οποιουδήποτε αντλεί δικαιώματα από αυτούς ή κατέχει, νέμεται ή χρησιμοποιεί με οποιαδήποτε έννομη σχέση τα ακίνητα, μηχανήματα και λοιπές εγκαταστάσεις της επιχείρησης, που είναι τίτλοι εκτελεστοί ... Η παρούσα διάταξη ισχύει και για τις επιχειρήσεις που τελούν ήδη σε ειδική εκκαθάριση". Με τη διάταξη αυτή ρυθμίζεται ακόμη ειδικότερα, αλλά κατ' απόκλιση πλέον από τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 1009 ΚΠολΔ και 614 ΑΚ το ζήτημα της υπάρξεως μισθωτικής σχέσεως επί ακινήτου περιουσιακού στοιχείου της εκκαθαρισθείσας επιχείρησης, αποκλειομένης της κατά τα ανωτέρω άρθρα 1009 ΚΠολΔ και 614 ΑΚ υπεισελεύσεως στη μισθωτική σχέση στην προκειμένη περίπτωση. Οι διατάξεις, συνεπώς, περί καθεστώτος ειδικής εκκαθάρισεως των επιχειρήσεων με οικονομική αδυναμία πληρωμής των ληξιπροθέσμων οφειλών τους (των προβληματικών επιχειρήσεων) τίθεται με το σαφή νομοθετικό σκοπό τη διάσωση και επιβίωσή τους, ώστε να συνεχίζεται η λειτουργία τους με το υφιστάμενο ενεργητικό (όπως αυτό προσδιορίζεται ανωτέρω από τον ίδιο νόμο), ταυτοχρόνως δε απαλλαγμένες από τα χρέη που τις βαρύνουν. Υπηρετούν δηλαδή οι ανωτέρω διατάξεις ευρύτερο δημόσιο σκοπό, χωρίς να προβλέπεται οποιαδήποτε εξαίρεση ή ρήτρα διαφυγής από την εφαρμογή τους σε συγκεκριμένη περίπτωση. Ακόμη ειδικότερα με το ίδιο άρθρο 31 παρ. 3 του Ν. 2538/1997 προβλέπεται η εφαρμογή των διατάξεων της ειδικής εκκαθάρισεως ρητώς και γενικώς και επί των εκκρεμών μισθωτικών σχέσεων που βαρύνουν τα ακίνητα, μηχανήματα και λοιπές εγκαταστάσεις της εκκαθαρισθείσας επιχείρησης, θεωρουμένης της μισθωτικής σχέσεως ως στοιχείου του παθητικού απευθείας από το νόμο, ανεξαρτήτως του αν η μισθωτική σχέση είναι νόμιμη ή όχι, είτε κατά το Ν. 4112/1929 (άρθρο 4 παρ. 2 και 3), είτε κατ' εφαρμογή άλλου νόμου. Συνεπώς, οι ανωτέρω και νεότερες του Ν. 1652/1986, περί χρονομεριστικών μισθώσεων, διατάξεις της ειδικής εκκαθάρισεως των προβληματικών επιχειρήσεων δεν διακρίνουν και άρα, ως ειδικότερη ρύθμιση, εφαρμόζονται και επί της ενοχικής υποσχετικής σχέσεως της χρονομεριστικής μισθώσεως και μάλιστα επί του άρθρου 2 παρ. 1 του νόμου αυτού (1652/1986), με τη διάταξη του οποίου ορίζεται ότι "οι καθολικοί και ειδικοί διάδοχοι του μισθωτή και εκμισθωτή υπεισέρχονται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του δικαιιοπαρόχου τους που απορρέουν από τη σύμβαση"(ΟΛΑΠ 16/2006, ΑΠ 1480, 1481 και 1482/2003).

- Κατά το άρθρο 281 ΑΚ, η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, το δικαίωμα θεωρείται ότι ασκείται καταχρηστικά όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε, ή οι περιστάσεις που μεσολάβησαν, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν τη γένεση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή τη μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις

του μέσου κοινωνικού ανθρώπου. Τούτο συμβαίνει ιδίως όταν από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου έχει δημιουργηθεί στον υπόχρεο, και μάλιστα ευλόγως, η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμά του. Άσκηση ουσιαστικού δικαιώματος αποτελεί και η δια της αναγκαστικής εκτελέσεως επιδίωξη ικανοποίησεως της έναντι του οφειλέτη απαιτήσεως του δανειστή. Η κατάχρηση δικαιώματος, απαγορευόμενη από την ως άνω διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ, συνιστά παράβαση νόμου και άρα αποτελεί παράνομη πράξη.

Διατάξεις:

ΑΚ: 281, 479, 614,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 20, 943, 1003, 1005, 1009,

Νόμοι: 1386/1983, άρθ. 9

Νόμοι: 1652/1986, άρθ. 2,

Νόμοι: 1892/1990, άρθ. 46α,

Νόμοι: 2000/1991, άρθ. 14,

Νόμοι: 2538/1997, άρθ. 31,

Δημοσίευση: INLAW 2011

Πτώχευση και Εξυγίανση - Ειδική εκκαθάριση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1337

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Ειδική εκκαθάριση. Μισθωτική σχέση.

- Κατά το άρθρο 46 παρ.1 του Ν. 1892/1990, όπως η παράγραφος 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του Ν. 2000/1991, "επιχείρηση, που έχει αναστείλει ή διακόψει τη λειτουργία της για οικονομικούς λόγους ή είναι σε κατάσταση παύσης πληρωμών ή έχει πτωχεύσει ή τεθεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών ή υπό προσωρινή διαχείριση ή υπό εκκαθάριση οποιασδήποτε μορφής ή παρουσιάζει έκδηλη οικονομική αδυναμία πληρωμής των ληξιπροθέσμων οφειλών της, υποβάλλεται στην προβλεπόμενη από τα άρθρα 9 και 10 του νόμου αυτού εκκαθάριση, ύστερα από απόφαση του εφετείου της έδρας της επιχείρησης, εκδιδόμενη με βάση τις διατάξεις του προαναφερόμενου άρθρου 9 του Ν. 1386/1983 και έπειτα από αίτηση πιστωτή ή πιστωτών εκπροσωπούμενων το 20% των ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων της". Με το άρθρο 46α του Ν. 1892/1990, που προστέθηκε με το άρθρο 14 του ανωτέρω Ν. 2000/1991, ορίστηκε: "1. μετά από αίτηση των πιστωτών που εκπροσωπούν το 51% τουλάχιστον των κατά της επιχείρησης της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου απαιτήσεων... το εφετείο με την απόφαση του της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου ή με μεταγενέστερη απόφαση του διατάσσει ειδική εκκαθάριση ... 2. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης του Εφετείου ο εκκαθαριστής υποχρεούται να προβεί στη λεπτομερή καταγραφή και την εν συνεχεία πώληση, με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό όλου του ενεργητικού της επιχείρησης ως συνόλου, είτε η επιχείρηση ευρίσκεται εν λειτουργία είτε όχι Ως ενεργητικό νοείται το σύνολο των αναγραφόμενων στον τελευταίο εγκεκριμένο από τη Γ.Σ. ισολογισμό της εταιρείας στοιχείων του

ενεργητικού και των τυχόν άλλων μη αναγραφόμενων στον ισολογισμό στοιχείων και δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των πάσης φύσεως απαιτήσεων, σημάτων, δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας και εμπορικής επωνυμίας ... 7. Ο εκκαθαριστής ... εφόσον εγκρίνουν την έκθεση αξιολόγησης και την προτεινόμενη κατακύρωση πιστωτές που εκπροσωπούν 51% τουλάχιστον των κατά της επιχείρησης απαιτήσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, ... συνάπτει με τον πλειοδότη ενώπιον του επί του πλειοδοτικού διαγωνισμού συμβολαιογράφου τη σύμβαση μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης ... Η σύμβαση αυτή επέχει θέση τελεσίδικης κατακύρωσης του άρθρου 1003 επ. Κ.Πολ.Δ. ... 8. Μετά την καταβολή του συμφωνηθέντος πλειστηριάσματος ή του συμφωνηθέντος ως αμέσως καταβλητέου ποσού... ο εκκαθαριστής συντάσσει αμελητί ... είτε πράξη εξοφλήσεως είτε πράξη πιστοποιήσεως εκπληρώσεως των παραπάνω υποχρεώσεων του πλειοδότη. Η πράξη αυτή, στην οποία προσαρτάται η σύμβαση μεταβίβασης, επέχει θέση περιλήψεως εκθέσεως κατακυρώσεως του άρθρου 1005 Κ.Πολ.Δικ. και εφαρμόζονται επ' αυτής αναλόγως όσα ισχύουν επί της τελευταίας (8 εδάφ. β' και γ'). 9. Επί της μεταβίβασης του συνόλου του ενεργητικού της επιχείρησης του παρόντος άρθρου δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 479 ΑΚ (9. εδ. β').

- Με το άρθρο 9 παρ. 3 Ν. 2244/1994 ερμηνεύθηκε αυθεντικώς η ανωτέρω παράγραφος 8 και ορίσθηκε: "Η κατ' άρθρο 46α' παρ. 8 του Ν. 1892/1990 πράξη πιστοποίησης εκπλήρωσης υποχρεώσεων του αγοραστή επέχει κατά την αληθή έννοια της διάταξης αυτής θέση περιλήψης κατακυρωτικής έκθεσης του άρθρου 1005 του ΚΠολΔ και έχει ως άμεση έννομη συνέπεια, μετά την μεταγραφή της και το σχετικό αίτημα προς τον υποθηκοφύλακα, την εξάλειψη και διαγραφή των υφιστάμενων υπέρ τρίτων βαρών που έχουν εγγραφεί πριν από τη θέση των επιχειρήσεων σε ειδική εκκαθάριση"... Με τις διατάξεις αυτές δίδεται ρητώς στον πλειοδότη, με εξομοίωση κατά παραπομπή στην αναγκαστική εκτέλεση που ακολουθεί την κατακυρωτική έκθεση, σύμφωνα με το άρθρο 1005 ΚΠολΔ, αφενός δικαίωμα αναγκαστικής εκτελέσεως άνευ άλλης προϋποθέσεως κατά του νομέα ή κατόχου περιουσιακών στοιχείων που συνιστούν ενεργητικό της εκκαθαρισθείσας επιχείρησης, ειδικότερα για ανάληψη της κατοχής ακινήτου (943 ΚΠολΔ), αφετέρου δικαίωμα εξαλείψεως της τυχόν υποθήκης ή προσημειώσεως που θεωρούνται από το νόμο ως αποσβεσθείσες. Περαιτέρω, με το άρθρο 31 παρ. 3 του Ν. 2538/1997 ορίσθηκε: "Σε περίπτωση που η οφειλέτρια επιχείρηση τεθεί υπό την ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46α του ν.1892/1990, που προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν. 2000/1991, χωρεί η κατ' άρθρο 943 ΚΠολΔ, αναγκαστική εκτέλεση υπέρ της υπό εκκαθάριση επιχείρησης ή του πλειοδότη του ενεργητικού της επιχείρησης και εναντίον των μισθωτών αυτής, καθώς και κατά οποιουδήποτε αντλεί δικαιώματα από αυτούς ή κατέχει, νέμεται ή χρησιμοποιεί με οποιαδήποτε έννομη σχέση τα ακίνητα, μηχανήματα και λοιπές εγκαταστάσεις της επιχείρησης, που είναι τίτλοι εκτελεστοί ... Η παρούσα διάταξη ισχύει και για τις επιχειρήσεις που τελούν ήδη σε ειδική εκκαθάριση". Με τη διάταξη αυτή ρυθμίζεται ακόμη ειδικότερα, αλλά κατ' απόκλιση πλέον από τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 1009 ΚΠολΔ και 614 ΑΚ, το ζήτημα της υπάρξεως μισθωτικής σχέσεως επί ακινήτου περιουσιακού στοιχείου της

εκκαθαρισθείσας επιχειρήσεως, αποκλειόμενης της κατά τα ανωτέρω άρθρα 1009 και 614 υπεισελεύσεως στη μισθωτική σχέση στην προκειμένη περίπτωση.

Συνεπώς, οι διατάξεις περί καθεστώτος ειδικής εκκαθαρίσεως των επιχειρήσεων με οικονομική αδυναμία πληρωμής των ληξιπροθέσμων οφειλών τους (προβληματικές επιχειρήσεις) τίθενται με το σαφή νομοθετικό σκοπό τη διάσωση και επιβίωση τους, ώστε να συνεχίζεται η λειτουργία τους με το υφιστάμενο ενεργητικό (όπως προσδιορίζεται ανωτέρω από τον ίδιο το νόμο), ταυτοχρόνως δε απαλλαγμένες από τα χρέη που τις βαρύνουν. Υπηρετούν δηλαδή οι ανωτέρω διατάξεις ευρύτερο ειδικό δημόσιο σκοπό, χωρίς να προβλέπεται οποιαδήποτε εξαίρεση ή ρήτρα διαφυγής από την εφαρμογή τους σε συγκεκριμένη περίπτωση. Πλέον ειδικότερα, με το άρθρο 31 παρ.3 του ν. 2538/1997 προβλέπεται η εφαρμογή των διατάξεων της ειδικής εκκαθαρίσεως ρητώς και γενικώς και επί των εκκρεμών μισθωτικών σχέσεων που βαρύνουν τα ακίνητα, μηχανήματα και λοιπές εγκαταστάσεις της εκκαθαρισθείσας επιχείρησης, θεωρούμενης της μισθωτικής σχέσεως ως στοιχείου του παθητικού απ' ευθείας από το νόμο, ανεξαρτήτως του αν η μισθωτική σχέση είναι νόμιμη ή όχι είτε κατά το νόμο 4112/1929 (άρθρο 4 παρ. 2, 3), είτε κατ' εφαρμογή άλλου νόμου. Επομένως, οι ανωτέρω και νεότερες του Ν. 1652/1986 περί χρονομεριστικών μισθώσεων, διατάξεις της ειδικής εκκαθαρίσεως δεν διακρίνουν και άρα, ως ειδικότερη ρύθμιση, εφαρμόζονται και επί της ενοχικής υποσχετικής σχέσεως της χρονομεριστικής μισθώσεως και μάλιστα επί του άρθρου 2 παρ.1 του νόμου αυτού (1652/1986) με τη διάταξη του οποίου ορίζεται ότι "οι καθολικοί ειδικοί διάδοχοι του μισθωτή και εκμισθωτή υπεισέρχονται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του δικαιοπαρόχου τους που απορρέουν από τη σύμβαση" (ΟΛΑΠ 16/2006).

Διατάξεις:

ΑΚ: 614,

ΚΠολΔ: 943, 1005, 1009,

Νόμοι: 1892/1990, άρθ. 46, 46α,

Νόμοι: 2000/1991, άρθ. 14,

Νόμοι: 2244/1994, άρθ. 9,

Νόμοι: 2538/1997, άρθ. 31,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Πτώχευση και Εξυγίανση - Πτώχευση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 63

Έτος: 2013

Περίληψη:

- Πτώχευση. Ομαδικοί και μεταπτωχευτικοί πιστωτές. Εκποίηση ναυαγίου ή επιβλαβούς λόγω ακινησίας πλοίου. Συμψηφισμός. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλελιψη νόμιμης βάσης.

- Κατά τους ορισμούς και την έννοια του άρθρου 534 ΕμπΝ, το οποίο εφαρμόζεται, κατά τις μεταβατικού χαρακτήρα διατάξεις του άρθρου 182 παρ. 1,2 εδ. 1 του ισχύοντος, κατά το άρθρο 180 αυτού από 16-9-2007 Ν. 3588/2007, επί των διαδικασιών που έχουν αρχίσει και είναι εκκρεμείς πριν από την έναρξη ισχύος του,

από τη δημοσίευση στο ακροατήριο της απόφασης με την οποία κηρύσσεται οφειλέτης σε πτώχευση, οι πιστωτές του (πτώχευτικοί πιστωτές) στερούνται το δικαίωμα των ατομικών διώξεων εναντίον του και είναι υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν τη διαδικασία εξελέγξεως των πιστώσεών τους για να μπορέσουν να λάβουν μέρος στις εργασίες της πτώχευσης και στη διανομή του προϊόντος της πτωχευτικής περιουσίας. Η αρχή της αναστολής των ατομικών διώξεων δεν εφαρμόζεται ως προς τους πιστωτές εκείνους των οποίων οι απαιτήσεις δημιουργήθηκαν μετά την κήρυξη πτώχευσης. Οι πιστωτές αυτοί διακρίνονται στους ομαδικούς πιστωτές, δηλαδή εκείνους οι απαιτήσεις των οποίων δημιουργήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης αλλά από τη δραστηριότητα του συνδίκου, σε αντιδιαστολή με εκείνη του οφειλέτη, που έχει κηρυχθεί σε πτώχευση και στους μεταπτώχευτικούς πιστωτές, και ειδικότερα εκείνους οι απαιτήσεις των οποίων δημιουργήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης αλλά από τη δραστηριότητα του ίδιου του πτωχού οφειλέτη, ο οποίος δεν χάνει την δικαιοπρακτική ικανότητα του από το γεγονός ότι έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως. Οι ομαδικοί πιστωτές στρέφονται προς ικανοποίηση των αξιώσεών τους κατά του συνδίκου, ενώ οι μεταπτώχευτικοί πιστωτές κατά του ίδιου του οφειλέτη, χωρίς όμως να μπορούν να επιληφθούν της πτωχευτικής περιουσίας. Τέλος οι ομαδικοί πιστωτές και οι μεταπτώχευτικοί πιστωτές, δεν ακολουθούν την διαδικασία εξελέγξεως των πιστώσεών τους.

- Με το Ν. 2881/2001 παρέχεται η δυνατότητα στην αναιρεσίβλητη εκποίησης ναυαγίου ή επιβλαβούς λόγω ακινησίας πλοίου, αναφορικά με την οποία διαλαμβάνεται στην ενδιαφέρουσα τους ερευνώμενους στη συνέχεια λόγους αναιρέσεως διάταξη του άρθρου 2 παρ. 5 αυτού. "Αν η εκτέλεση των πράξεων αυτών από τον Οργανισμό κρίνεται λόγω των ένδικων συνθηκών, της συγκεκριμένης περίπτωσης, αδύνατη, απρόσφορη ή ασύμφορη, ο οργανισμός μπορεί να εκποιήσει το ναυάγιο ή τμήματα αυτού, με ανοικτό πλειοδοτικό διαγωνισμό. Ο πλειοδότης υποχρεούται να ανεγκύσει και απομακρύνει το ναυάγιο μέσα στην οριζόμενη στην διακήρυξη προθεσμία. Από την κατακύρωση και την καταβολή του τιμήματος, ο πλειοδότης θεωρείται ότι παραλαμβάνει το ναυάγιο, αποκτά την κυριότητα του ελεύθερη από κάθε δικαίωμα τρίτου και μπορεί, αν συντρέχει λόγος, να ζητήσει την καταχώριση περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ή τη διαγραφή από το νηολόγιο. Για την καταχώριση ή τη διαγραφή δεν απαιτείται βεβαίωση του άρθρου 19 παρ. 1 του Ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α') και το πιστοποιητικό του άρθρου 88 παρ. 5 του Κ.Ν. 792/1978 (ΦΕΚ 220 Α'), όπως ερμηνεύτηκε αυθεντικά από το άρθρο 1 παρ. 6 του Ν. 1711/1987 (ΦΕΚ 109 Α'). Η κυριότητα τον πλειοδότη τελεί υπό τη διαλυτική αίρεση της μη εμπρόθεσμης ανέγκυσης και απομάκρυνσης του ναυαγίου. Η ανέγκυση και απομάκρυνση του ναυαγίου πιστοποιείται από τον Οργανισμό. Ο Οργανισμός αφαιρεί από το τίμημα τις δαπάνες εκποίησης, αυξημένες κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) και καταθέτει το υπόλοιπο στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων υπέρ του κυρίου, ο οποίος και καλείται να παραλάβει το οικείο γραμμάτιο παρακαταθήκης. Για την κατάθεση ειδοποιείται η αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία, το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, οι δανειστές που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 και, αν είχε επιβληθεί αναγκαστική κατάσχεση στο ναυάγιο, ο υπάλληλος του

πλειστηριασμού. Στην τελευταία περίπτωση η κατάθεση γίνεται με τον όρο να αποδοθεί το τίμημα ύστερα από εντολή του υπαλλήλου του πλειστηριασμού. Με την επιφύλαξη της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου, το τίμημα αποδίδεται στον κύριο μετά παρέλευση έξι (6) μηνών από την ημέρα που ο Οργανισμός θα δηλώσει ότι έγινε η ανέλκυση και απομάκρυνση του ναυαγίου. Μετά την παρέλευση έτους από την ημέρα αυτήν, ο Οργανισμός δικαιούται να αναλάβει το τίμημα, αν δεν ζητηθεί αυτό από τον κύριο ή δεν ασκήσουν δικαιώματα δανειστές". Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και επί απομακρύνσεως επιβλαβούς λόγω ακινησίας πλοίου (άρθρο 3 παρ. 5).

Τέλος κατά το άρθρο 27 του Κανονισμού Οικονομικής Διαχείρισεως του ΟΛΠ και ελέγχου αυτής", που εγκρίθηκε με την εκδοθείσα βάσει του άρθρου 14 του α.ν. 1559/1950 45057/11/72/18-1-1973 να (ΦΕΚ 57/τ.β), "Ουδείς δικαιούχος δύναται να λάβη χρήματα παρά του Ο.Λ.Π εάν τυγχάνει συγχρόνως και οφειλέτης αυτού. Κατ' εξαίρεσιν ο Προϊστάμενος του Ταμιακού Τμήματος δύναται να εντέλῃται την πληρωμήν εντάλματος οφειλέτου, εάν δικαιούχος τυγχάνη το Δημόσιον, Οργανισμός Κοινής Ωφελείας ή Τράπεζα.3. Συμψηφισμός- απαιτήσεως οφειλέτου του Ο.Λ.Π., έναντι χρεών αυτού προς τον Ο.Λ.Π., δύναται ν' αντιναχθή εις πάσαν περίπτωσιν, τόσον υπό του οφειλέτου, δι' αιτήσεώς του υποβαλλομένης εις την αρμοδίαν Υπηρεσίαν, όσον και οίκοθεν υπό του Προϊσταμένου του Ταμιακού Τμήματος του Ο.Λ.Π. 3. Συμψηφισμός παραγεγραμμένης απαιτήσεως οφειλέτου του Ο.Λ.Π. δεν επιτρέπεται. Ενεργείται όμως συμψηφισμός παραγεγραμμένης απαιτήσεώς του Ο.Λ.Π. με ανταπαίτησιν του οφειλέτου, δημιουργηθείσαν εντός πέντε (5) ετών από της επελθούσης παραγραφής. 4. Δια του συμψηφισμού επέρχεται αμοιβαία των χρεών απόσβεσις, καθ' ο μέρος καλύπτουσι κατά ποσόν άλλα. Η τοιαύτη απόσβεσις ανατρέχει από του χρονικού σημείου καθ' ο το πρώτον συντήθησαν αι εκατέρωθεν απαιτήσεις. 5. Ο συμψηφισμός πραγματοποιείται δια της ταυτοχρόνου εκδόσεως εντάλματος και ισοπόσου γραμματίου εισπράξεως." Προφανές είναι ότι, διαλαμβάνουσα η παραπάνω σημειούμενη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 5 του ν. 2881/2001 ότι η αναιρεσίβλητη αφαιρεί από το συνομολογηθέν και εισπραχθέν τίμημα από την διενεργηθείσα από εκείνη εκποίηση του επιβλαβούς λόγω ακινησίας πλοίου τις δαπάνες εκποιήσεως, προσανυξημένες κατά ποσοστό 10% και καταθέτει το υπόλοιπο στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων υπέρ του κυρίου του πλοίου, ο οποίος και καλείται να παραλάβει το οικείο γραμμάτιο παρακαταθήκης, αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία δεν διατηρεί κατά του τελευταίου χρηματική απαίτηση, την οποία, σε αντίθετη περίπτωση, υποχρεωτικά προτείνει σε συμψηφισμό (άρθρο 27 παρ. 1 εδ.1 του Κανονισμού), με ισόποση αμοιβαία απόσβεση των οφειλών, κατά την όμοιου προς εκείνη του άρθρου 440 ΑΚ διάταξη του άρθρου 27 παρ. 4 του Κανονισμού. Η εν λόγω πρόταση συμψηφισμού, εξώδικη ή κατά την διάρκεια της δίκης, δεν αποκλείεται από την διάταξη του άρθρου 450 παρ. 1 ΑΚ, κατά τους ορισμούς της οποίας δεν επιτρέπεται συμψηφισμός απαιτήσεως, η οποία προέρχεται από αδίκημα που διαπράχθηκε από δόλο, με την έννοια της υπεξαίρεσεως από την αναιρεσίβλητη του εισπραχθέντος και κατέχοντος από εκείνη για λογαριασμό του κυρίου του πλοίου τιμήματος πωλήσεως, δοθέντος ότι πρόκειται για χρηματική αξίωση της τελευταίας την οποία νομίμως προτείνει σε συμψηφισμό κατά της εν

λόγω ανταπαιτήσεως του πλοιοκτήτη. Η νομική αυτή παραδοχή περί του επιτρεπτού νομίμου της προτάσεως συμψηφισμού της αναιρεσίβλητης επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι παράλληλα ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 2881/2001 ότι για την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ειδοποιούνται η αρμόδια Δ.Ο.Υ το Ν.Α.Τ και οι δανειστές που αναφέρονται στη διάταξη του αυτού άρθρου 2 παρ. 3 εδ. 1 (δανειστές, που αναγράφονται στο βιβλίο Λιμενικής Αρχής του λιμένα, όπου βρίσκεται το ναυάγιο ή το επιβλαβές λόγω ακινησίας πλοίο), προκειμένου, προφανώς, οι τελευταίοι να λάβουν ασφαλιστικά μέτρα προς εξασφάλιση της κατά του κυρίου του πλοίου απαιτήσεως τους ή μέτρα αναγκαστικής εκτελέσεως για την ικανοποίησή της εις χείρας του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, ως τρίτου, πριν από την είσπραξη από τον πλοιοκτήτη του παρακαταθέντος (υπολοίπου) τιμήματος πωλήσεως.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται για (ευθεία) παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου αν το δικαστήριο της ουσίας, με βάση τα αναιρετικώς ανέλεγκτα γενόμενα από εκείνο, ως αποδειχθέντα, πραγματικά περιστατικά, δεν εφαρμόσει συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εφαρμόσει αυτόν ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμόσει αυτόν εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται, είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη ή μη επαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου.

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 19 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από την υπόψη διάταξη, που αποτελεί κύρωση της παράβασης του άρθρου 93 παρ. 3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος αναίρεσης ιδρύεται όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου, για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή της (ανεπαρκή αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία).

Διατάξεις:

ΑΚ: 440, 450,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 19,

ΕμπΝ: 534,

ΠτωχΚωδ: 180, 182,

Νόμοι: 27/1975, άρθ. 19,

Νόμοι: 1711/1987, άρθ. 1,

Νόμοι: 2881/2001, άρθ. 2,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Τραπεζικό Δίκαιο - Αλληλόχρεος λογαριασμός

Δικαστήριο: Μονομελές Πρωτοδικείο Ρόδου

Αριθμός απόφασης: 11

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Αλληλόχρεος λογαριασμός. Διαταγή πληρωμής. Ανακοπή. Ανατοκισμός των οφειλόμενων σε τραπεζικούς ή άλλους πιστωτικούς οργανισμούς ληξιπρόθεσμων τόκων. Ανακοπή κατά αναγκαστικής εκτέλεσης. Επιταγή προς εκτέλεση.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 623, 624 έως 634, 626 παρ. 3, 444 παρ. 1 και 448 παρ. 1 ΚΠολΔ προκύπτει ότι στην αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής για το ποσό του κλεισίματος ανοιχτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού μεταξύ της πιστοδότριας τράπεζας και του καθ' ού η αίτηση πιστούχου, αρκεί να αναφέρεται ότι το ποσό αυτό θα αποδεικνύεται από το «απόσπασμα» των εμπορικών βιβλίων της και ότι το «απόσπασμα» αυτό, στο οποίο εμφανίζεται όλη η κίνηση του ανοιχτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού, από την υπογραφή της σύμβασης πίστωσης μέχρι το κλείσιμο της, και το οποίο αποτελεί ιδιωτικό έγγραφο πατά την έννοια του άρθρου 623 ΚΠολΔ, επισυνάπτεται στην αίτηση και αποδεικνύει, κατά τη συμφωνία των διαδίκων, την απαίτηση της τράπεζας χωρίς να υπάρχει ανάγκη, σε περίπτωση αμφισβητήσεως, να διαταχθεί απόδειξη σε βάρος της (ΑΠ 667/1993, ΕλΔνη 35.1299, ΑΠ 1381/1991, ΕλΔνη 33.1200). Τα παραπάνω ισχύουν και στη σύμβαση δανείου (πιστώσεως) με ανοιχτό αλληλόχρεο λογαριασμό, που συνάπτεται μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη της, για την οποία γίνεται μνεία στα άρθρα 47 και 64 έως 67 του από 177/13.8.1923 ΝΔ/τος «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών», δεδομένου ότι ο ανοιχτός λογαριασμός πιστώσεως από τράπεζα δεν είναι τίποτε άλλο παρά αλληλόχρεος λογαριασμός κινούμενος με διαδοχικές αναλήψεις του δανείου (πιστώσεως) από τον πελάτη της Τράπεζας και τμηματικές αποδόσεις τούτων από αυτόν και με τους σχετικούς όρους και προμήθειες, γεγονός το οποίο προκύπτει και από τη διάταξη της παραγράφου 2 του ως άνω άρθρου 47 του προαναφερθέντος ΝΔ/τος, κατά την οποία η πιστώτρια τράπεζα έχει δικαίωμα να κλείσει το λογαριασμό τούτο οποτεδήποτε θελήσει (ΑΠ 717/1979 ΝοΒ 28.46, ΑΠ 185/1971 ΝοΒ 19.720, ΕφΑθ 6660/1987 ΕλΔνη 30.94). Εξάλλου, η περιλαμβανόμενη στη σύμβαση παροχής πιστώσεως με ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό ειδική συμφωνία, ότι η οφειλή του πιστούχου προς την πιστώτρια τράπεζα, που θα προκόψει από το οριστικό κλείσιμο της πιστώτριας, θα αποδεικνύεται από το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της τράπεζας είναι, ως δικονομική σύμβαση, έγκυρη (ΑΠ 441/2007, 952/2002). Το απόσπασμα αυτό, στο οποίο αποτυπώνεται η κίνηση, το κλείσιμο του λογαριασμού και το κατάλοιπο, επέχει θέση αποδεικτικού μέσου με ισχύν ιδιωτικού εγγράφου, το αντίγραφο δε αυτού έχει αποδεικτική δύναμη ίση με το πρωτότυπο, εφόσον η ακρίβεια τούτου βεβαιώνεται από αρμόδια αρχή ή δικηγόρο (άρθρο 449 παρ. 1 ΚΠολΔ, αρθρ. 52 ΝΔ 3026/1954 και άρθρο 14 Ν. 1599/1986). Σημειώνεται δε ότι στην περίπτωση των μηχανογραφικώς τηρούμενων εμπορικών βιβλίων, η εκτύπωση του αποσπάσματος των βιβλίων αυτών, που περιέχονται σε ηλεκτρονική μορφή εντός του υπολογιστή, με τη σχετική βεβαίωση της γνησιότητας της εκτύπωσης από τον υπάλληλο της τράπεζας που ενήργησε την εκτύπωση,

αποτελεί το πρωτότυπο έγγραφο που έχει εις χείρας της η τράπεζα προς απόδειξη του περιεχομένου του εξαχθέντος από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή αποσπάσματος των βιβλίων της. Επομένως, στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται βεβαίωση της ακρίβειας τούτου από αρμόδια αρχή ή δικηγόρο, αφού δεν πρόκειται περί αντιγράφου (ΑΠ 1022/2003, 1117/2002) αλλά για να αποτελεί η φωτοτυπία αποσπάσματος των βιβλίων της τράπεζας κυρωμένο αντίγραφο εκ του πρωτοτύπου, θα πρέπει να υπάρχει α) στο φωτοτυπούμενο έγγραφο (απόσπασμα) που θα εξαχθεί με εκτύπωση από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή βεβαίωση του υπαλλήλου της τράπεζας που έκανε την εκτύπωση για τη γνησιότητα της εκτυπώσεως και η βεβαίωση αυτή να έχει αποτυπωθεί στη φωτοτυπία και β) στη φωτοτυπία βεβαίωση, προερχόμενη από αρμόδια αρχή ή δικηγόρο, ότι αυτή (φωτοτυπία) είναι ακριβής (ΑΠ 1094/2006, 902/2006). Εν προκειμένω με τον πρώτο λόγο της ανακοπής τους κατά του κύρους της διαταγής πληρωμής, οι ανακόπτοντες προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι μεταξύ αυτών και της καθ' ης δεν έχει συναφθεί δικονομική σύμβαση περί του ότι η οφειλή τους προς την πιστώτρια τράπεζα (καθ' ης), που τυχόν θα προέκυπτε από το οριστικό κλείσιμο της πιστώτριας, θα αποδεικνύεται από το απόσπασμα των εμπορικών βιβλίων της καθ' ης - τράπεζας. Πλην όμως όπως από το άρθρο 13 της υπ' αριθμ. 180 σύμβασης πίστωσης που συνήφθη μεταξύ του πρώτου από του ανακόπτοντες ως πιστούχου, του δεύτερου και της τρίτης από τους ανακόπτοντας ως συνοφειλετών, του τέταρτου από αυτούς ως εγγυητή και της καθ' ης προϋπτεί ότι «οι απαιτήσεις της Τράπεζας θεωρούνται εκκαθαρισμένες από αυτή, ... είτε με βάση μόνο τα βιβλία της και το από αυτά προκύπτον χρεωστικό υπόλοιπο» και επομένως αβασίμως προβάλλουν αυτόν τον ισχυρισμό και ο σχετικός περί τούτου πρώτος λόγος της ανακοπής τους κατ άρθρο 632 ΚΠολΔ πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 111 παρ. 2, 585 και 632 ΚΠολΔ προκύπτει ότι το δικόγραφο της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής πρέπει να περιέχει, εκτός από τα, κατά τα άρθρα 118-120 ΚΠολΔ, απαιτούμενα στοιχεία, και τους λόγους αυτής, οι οποίοι πρέπει να είναι σαφείς και ορισμένοι, να καθορίζονται δηλαδή με πληρότητα οι αιτιάσεις που αποδίδονται στη διαταγή πληρωμής, είτε ανάγονται στην έλλειψη των τυπικών προϋποθέσεων για την έκδοση αυτής, είτε αφορούν στην ουσιαστική αμφισβήτηση της απαίτησης με την προβολή ανατρεπτικών ή διακωλυτικών ή αποσβεστικών ισχυρισμών, ώστε να μπορεί ο δικαστής να κρίνει για το νόμιμο και βάσιμο αυτών και να καθίσταται δυνατή η άμυνα του καθ' ού η ανακοπή. Η αοριστία των λόγων αυτών δεν μπορεί να συμπληρωθεί με τις προτάσεις, ούτε να αναπληρωθεί με παραπομπή σε άλλα δικόγραφα, έστω και της αυτής δίκης (ΑΠ 309/1999 ΕΤρΑΧΔ 2000.487, 623/1994 ΕλΔνη 36.348, ΕφΘεσ.2534/2003 ΕπισκεΔ 2003.1228, ΕφΘεσ 1896/2001 αδημ.).

- Από τα άρθρα 623, 626 παρ.2 και 3, στοιχ. γ, 630 στοιχ. γ και 631 ΚΠολΔ συνάγεται ότι η διαταγή πληρωμής, η οποία αποτελεί μόνον εκτελεστό τίτλο και δεν τυγχάνει δικαστική απόφαση, ώστε να έχει ανάγκη πλήρους αιτιολογικού, αρκεί πλην άλλων στοιχείων, να εμπεριέχει απλώς την αιτία της πληρωμής, ήτοι να προσδιορίζεται έστω και συνοπτικώς το είδος της δικαιοπραξίας από την οποία απορρέει η απαίτηση, δίχως να δημιουργείται αμφιβολία ως προς την αιτία της

πληρωμής και δεν απαιτείται να περιγράφονται τα πραγματικώς περιστατικά τα οποία συνιστούν την αιτία. Επομένως, επί διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε βάσει οριστικού καταλοίπου εκ σύμβασης αλληλόχρεου ή ανοικτού λογαριασμού ή σύμβασης έκδοσης πιστωτικού δελτίου ή δανειακής σύμβασης μετά τραπέζης, αρκεί να αναφέρεται συνοπτικώς ότι το διατασσόμενο χρηματικό ποσό τυγχάνει το χρεωστικό υπόλοιπο εις βάρος του οφειλέτη, δίχως να απαιτείται η πλήρης αναφορά της κίνησης των χρεωπιστωτικών κονδυλίων του λογαριασμού κίνησης της σύμβασης. Αντιστοίχως, διά της αίτησης προς έκδοση της διαταγής πληρωμής αρκεί να αναφέρεται η σύμβαση μεταξύ των διαδίκων, η συμφωνία περί αναγωγής των βιβλίων της τραπέζης σε έγγραφο αποδείξεως της απαίτησης και του ύψους αυτής, το οριστικό κλείσιμο ή η καταγγελία της σύμβασης και το ύψος του οριστικού καταλοίπου, καθώς και το απόσπασμα κίνησης του λογαριασμού από την έναρξη του ή από την τελευταία αναγνώριση έως το οριστικό κλείσιμο, δίχως να είναι ανάγκη να εμπεριέχονται στο περιεχόμενο της αίτησης τα επιμέρους κονδύλια χρεωπιστώσεων του λογαριασμού κίνησης, εφόσον αυτά εκτίθενται στο συνημμένο επί της αίτησης αντίγραφο ή απόσπασμα του λογαριασμού, ανεξαρτήτως του ότι ο αιτούμενος την έκδοση της διαταγής πληρωμής δύναται να επιδιώξει μέρος μόνον της χρηματικής απαίτησης ή μέρος μόνον των τόκων, δίχως να απαιτείται αιτιολογία για αυτή την επιλογή (βλ. ΑΠ 1512/2006 και 192/2005, ΕλΔνη 47.1650 και 458, ΑΠ 1432/1998, ΕλΔνη 40.91, ΑΠ 1215/1995 και 1106/1994, ΕλΔνη 38.1973 και 1075 και ΕφΑθ 1646/2006, ΕλΔνη 48.627). Επί ανακοπής ειδικότερα κατά διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε για απαίτηση καταλοίπου αλληλόχρεου λογαριασμού, η οποία αποδεικνύεται από έγγραφα, οι λόγοι αυτής που αναφέρονται στην απαίτηση πρέπει, για να είναι ορισμένοι, να περιέχουν ισχυρισμούς που ανάγονται στα κατ'ιδίαν κονδύλια πιστοχρεώσεως του λογαριασμού, μόνη δε η με τους λόγους αυτούς γενική αμφισβήτηση της ορθότητάς του δεν αρκεί (ΕφΔωδ 2/1996 ΔΕΕ 1997.725, ΕφΑθ 6709/1986 ΕλΔνη 26.995).

Όπως γίνεται δεκτό, η εκ μέρους του καθ' ού η ανακοπή μη κεχωρισμένη παράθεση των τόκων υπερημερίας από της καταγγελίας της σύμβασης μέχρι και την μετά την καταγγελία εξιστορουμένη τελευταία καταβολή δεν καθιστά την αίτηση αόριστη, καθώς ο υπολογισμός των τόκων υπερημερίας γίνεται βάσει του κεφαλαίου και του συμφωνηθέντος εκάστοτε ισχύοντος επιτοκίου υπερημερίας και εναπόκειται η διενέργεια μαθηματικού υπολογισμού για την εξεύρεση του ποσού των τόκων υπερημερίας και του μέρους του κεφαλαίου της οφειλής, τα οποία απεσβέστησαν διά τις μετά την καταγγελία μέχρι την έκδοση της διαταγής πληρωμής εξιστορούμενες ως γενόμενες καταβολές (ΠΠΑθ 7967/2008 δημ. Αρμ. 2009.1892). Με το δεύτερο λόγο της κατ'άρθρο 632 ΚΠολΔ ανακοπής τους οι ανακόπτοντες προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η βαλλόμενη διαταγή πληρωμής πάσχει από αοριστία και τούτο διότι δεν αναφέρονται με ακρίβεια και σαφήνεια τα κατ'ιδίαν κονδύλια των αμοιβαίων πιστοχρεώσεων, των νομίμων επιτοκίων και των επιμέρους ποσών (κατά το σκέλος 1 του λόγου αυτού), ούτε υπάρχει χρονική λογιστική συνοχή αλλά η χρονική εγγραφή εμφανίζεται μόνο για ορισμένο χρονικό διάστημα και όχι για όλη τη διάρκεια (κατά το σκέλος 3 του λόγου αυτού), ούτε επίσης προκύπτει η κίνηση των λογαριασμών που τηρήθηκαν προς εξυπηρέτηση της δανειακής σύμβασης (κατά το σκέλος 2 του

λόγου αυτού). Ο λόγος αυτός, κατά τα ως άνω σκέλη του, είναι όμως απορριπτέος αφενός μεν λόγω της αοριστίας του διότι οι ανακόπτοντες δεν προσβάλλουν συγκεκριμένα κονδύλια του λογαριασμού και για συγκεκριμένους λόγους και δεν αναφέρουν ποιο είναι, κατά τους ισχυρισμούς τους, το νόμιμο κατάλοιπο του λογαριασμού το οποίο και τελικά οφείλουν, αφετέρου δε ως αβάσιμος και τούτο διότι, όπως από την προπαρατεθείσα νομική σκέψη προκύπτει δεν είναι απαραίτητο να αναφέρονται με ακρίβεια τα κατ'ιδίαν κονδύλια των αμοιβαίων πιστοχρεώσεων, των νομίμων επιτοκίων και των επιμέρους ποσών στη διαταγή πληρωμής (ΠΠΑθ 7967/2008 δημ. Αρμ. 2009.1892). Όπως έχει ήδη ανωτέρω αναφερθεί, σύμφωνα με το άρθρο 626 παρ. 3 του ΚΠολΔ στην αίτηση του δικαιούχου για την έκδοση διαταγής πληρωμής πρέπει να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει η απαίτηση και το ποσό της. Με το 4^ο σκέλος του δεύτερου λόγου της κατά άρθρο 632 ΚΠολΔ ανακοπής τους οι ανακόπτοντες ισχυρίζονται ότι η αίτηση επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 93/2009 διαταγή πληρωμής πάσχει από αοριστία διότι δεν αναφέρεται στην αίτηση αυτή ο ρητός όρος με βάση τον οποίο βαρύνονται οι ανακόπτοντες με ΕΦΤΕ κλπ και επομένως η αίτηση είναι άκυρη και συνεπώς άκυρη είναι και η βαλλόμενη υπ' αριθμ. 93/2009 διαταγή πληρωμής. Ο λόγος αυτός είναι επίσης απορριπτέος ως ουσιαστικά αβάσιμος και τούτο διότι από την ανάγνωση της σύμβασης πίστωσης (άρθρο 13 της υπ' αριθμ. 180 σύμβασης) που αποτέλεσε συνοδευτικό έγγραφο για την έκδοση της διαταγής πληρωμής προδήλως προκύπτει ότι «ο φόρος προστιθέμενης αξίας, ο ειδικός φόρος τραπεζικών εργασιών και κάθε άλλος φόρος, τα τέλη χαρτοσήμου, άλλα τέλη, εισφορές, δικαιώματα η κάθε άλλου είδους επιβαρύνσεις υπέρ του Δημοσίου ή οποιοδήποτε τρίτου, που επιβάλλονται ή θα επιβληθούν επί του κεφαλαίου ή των τόκων και των προμηθειών της πίστωσης ή που έχουν με οποιοδήποτε τρόπο σχέση με τη σύμβαση αυτή, βαρύνουν αποκλειστικά και μόνο τον πιστούχο στον οποίο επιρρίπτονται». Κατά το άρθρο 873 εδ.α Α.Κ., η σύμβαση με την οποία γίνεται υπόσχεση η αναγνώριση χρέους, έτσι ώστε να γεννιέται ένοχη ανεξάρτητα από την αιτία του χρέους, είναι έγκυρη αν η υπόσχεση ή η δήλωση, για την αναγνώριση, γίνει εγγράφως, ενώ, κατά το άρθρο 874 ΑΚ, το έγγραφο που αναφέρει το προηγούμενο άρθρο δεν απαιτείται αν η υπόσχεση ή η αναγνώριση αφορά υπόλοιπο αλληλόχρεου λογαριασμού που έχει κλείσει (ΑΠ 470/2006 ΧΡΙΑΔ 2006.638). Όταν ο δανειστής, που ενάγει, επικαλείται σύμβαση αναγνώρισεως καταλοίπου αλληλόχρεου λογαριασμού, που έκλεισε, υποχρεούται να προτείνει και αποδείξει μόνον ότι η απαίτηση του προέρχεται από τέτοια αιτία, ήτοι οφείλει να προτείνει και αποδείξει και τις δυο συμβάσεις, του αλληλόχρεου λογαριασμού και της αναγνώρισεως του υπολοίπου του, δεν χρειάζεται, όμως, να καθορίσει και αποδείξει και καθένα από τα κονδύλια του αλληλόχρεου λογαριασμού χωριστά, ούτε τα στοιχεία τους, όπως χρόνο και αιτία αυτών (ΑΠ 694/1995 ΝοΒ 45.609, ΑΠ 1217/1995 ΕΛΔνη 39.817).

- Από το αρ. 8 παρ. 6 του Ν. 1083/1980, την υπ' αριθμ. 289/1980 απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του ως άνω νόμου, το αρ. 296 ΑΚ και τα αρ. 110, 111 και 112 ΕισΝΑΚ συνάγεται, ότι ο ανατοκισμός των οφειλόμενων σε τραπεζικούς ή άλλους πιστωτικούς οργανισμούς ληξιπρόθεσμων τόκων, δικαιοπρακτικών ή νόμιμων και δεδουλευμένων ή μη, ακόμη δε και τέτοιων

επί οριστικού καταλοίπου αλληλόχρεου λογαριασμού, δύναται να γίνει από την πρώτη ημέρα της καθυστέρησης χωρίς οποιοδήποτε χρονικό ή άλλο περιορισμό, όχι όμως αυτοδικαίως ή με σχετική μονομερή δήλωση του δανειστή, αλλά με σχετική συμφωνία μεταξύ δανειστή και οφειλέτη (ΟΛΑΠ 8/1998 ΕΛΔνη 1998.480).

Ακολούθως εκδόθηκε σχετικά ο Ν. 2601/1998 πατά τον οποίο, όπως συνάγεται από το αρ. 12 παρ. 1, 2 εδ. α και β, 3 και 4 περ. α αυτού, οι τυχόν υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του νόμου τούτου συμφωνίες περί ανατοκισμού για συμβάσεις δανείου ή πιστώσεως, εξυπηρετούμενης από αλληλόχρεο λογαριασμό, με χορηγό του δανείου ή της πιστώσεως τραπεζικό ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα, εξακολουθούν να ισχύουν. Εάν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία, γίνεται αυτοδικαίως ανατοκισμός ανά εξάμηνο κατ' ελάχιστο όριο. Οι ως άνω διατάξεις εφαρμόζονται και στις οφειλές για καθυστερούμενους τόκους από συμβάσεις δανείων και πιστώσεων, εφόσον οι συμβάσεις αυτές έχουν καταγγελθεί ή οι προς εξυπηρέτηση των πιστώσεων αλληλόχρεοι λογαριασμοί έχουν κλείσει στο χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος του προαναφερομένου Ν. 1083/1980 έως την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (ΟΛΑΠ 13/2006, ΑΠ 1284/2005 ΔΕΕ 2005.1191, ΑΠ 721/2005). Περαιτέρω, με το αρ. 30 παρ.6 του Ν. 2789/2000 ορίζεται ότι: Τα πιστωτικά ιδρύματα, με τους περιορισμούς των παραγράφων 1 και 5 αυτού, δύναται να συμφωνούν με τους οφειλέτες τους όρους και τον τρόπο εξοφλήσεως των οφειλών που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2. Από τις ανωτέρω διατάξεις του αρ. 30 του Ν. 2789/2000, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το αρ. 47 του Ν. 2873/2000 και αντικαταστάθηκε με το αρ. 42 του Ν. 2912/2001 και το αρ. 39 του Ν. 3250/2004 (το οποίο ήδη τροποποιήθηκε εκ νέου με το αρ. 8 του Ν. 3723/2008), προκύπτει ότι θεσπίστηκε υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων (τραπεζών) για τον επανακαθορισμό των προς αυτά οφειλών από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων, που συνομολογούνται ή έχουν συνομολογηθεί πριν την έναρξη ισχύος του νόμου, έτσι ώστε η εκάστοτε ή προς αυτά οφειλή να μην υπερβαίνει ορισμένα πολλαπλάσια του κατά περίπτωση ληφθέντος κεφαλαίου ή του αθροίσματος κεφαλαίων των περισσοτέρων δανείων, πολλαπλάσια που περιοριστικά καθορίζει ο ίδιος ο νόμος (ΠΠρΑθ 2534/2008 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΑθ 2409/2008 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, Μάζης, Η νέα ρύθμιση για τον ανατοκισμό των οφειλομένων στις τράπεζες τόκων, ΝοΒ 1999, 98 επ., Σχινάς, Ρύθμισης παλαιών οφειλών υπό του αρ. 30 του ν. 2789/ 2000 και του αρ. 42 του ν. 2912/2001 ΕΕμπΔ 2001. 617 επ., Σταθόπουλος, Οφειλές προς τραπεζικά ιδρύματα. Κοινός συντελεστής υπολογισμού 3 για όλα τα δάνεια και πιστώσεις ανεξαρτήτως χρόνου σύναψης της σχετικής σύμβασης - αρ. 39 του ν. 3259/2004 - ΝοΒ 2008, 1091 επ.). Στο πλαίσιο των ανωτέρω νομοθετικών ρυθμίσεων εγκαθιδρύθηκε, συνεπώς, υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων, για να επανακαθορίσουν τις προς αυτά οφειλές από κάθε είδους συμβάσεις ή πιστώσεις, ώστε η εκάστοτε συνολική οφειλή να μην υπερβαίνει ορισμένα τιθέμενα στο νόμο πολλαπλάσια του κατά περίπτωση ληφθέντος κεφαλαίου, ενόψει δε των ανωτέρω ποσοτικών ορίων, που έθετε ο νόμος, καθιερώθηκε και διαδικασία υποβολής των απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων σε επαναπροσαρμογή ή επαναρρύθμιση. Με τις ανωτέρω διατάξεις, ωστόσο, κατά την άποψη την οποία δέχεται ως ορθότερη το Δικαστήριο τούτο, οι απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων δεν κατέστησαν ex lege απαιτήσεις υπό όρο εξαρτώμενες από

τη διαδικασία επανακαθορισμού τους, ήτοι μη βέβαιες και ανεκκαθάριστες, ούτε εξ απόψεως δικαίου αναγκαστικής εκτέλεσης υφίσταται υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων για προαπόδειξη με έγγραφο της βεβαιότητας της απαίτησης, όπερ θα προϋπέθετε μεταξύ άλλων τη συγκοινοποίηση πχ τελεσίδικης αναγνωριστικής δικαστικής απόφασης (βλ ωστόσο έτσι ΕφΑθ 6687/2007 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 117/2004 ΔΕΕ 2004. Γέσιου-Φαλτσή, Ζητήματα από την εφαρμογή του αρ. 30 του ν. 2789/2000 για τον επανακαθορισμό των προς τα πιστωτικά ιδρύματα οφειλών και προϋποθέσεις αναγκαστικής εκτελέσεως με βάση το νδ. του 1923, Ψυχομάνης, Περί ρυθμίσεως των διογκωμένων οφειλών σε ποσά πολλαπλάσια του αρχικού κεφαλαίου ΕΕμπΔ 2003. 740 επ.). Ειδικότερα, με τις εν λόγω διατάξεις ανευρίσκεται επακριβώς το ύψος εκάστης οφειλής με εφαρμογή μαθηματικών και μόνο υπολογισμών, προς τούτο δε αρκεί μόνος ο εκτελεστός τίτλος και τα διδάγματα της κοινής πείρας άνευ χρείας περαιτέρω προσφυγής σε άλλα έγγραφα. Οι απαιτήσεις δηλαδή, δεν κατέστησαν αβέβαιες και ανεκκαθάριστες, αλλά απλώς περιορίστηκαν κατά ποσόν, οι όποιες δε διαφορές αναφορικά με τον επανακαθορισμό μπορούν να επιλυθούν με άσκηση ανακοπής του αρ. 933 ΚΠολΔ και προσφυγή εν γένει στις διατάξεις των αρ. 933-940 ΚΠολΔ (ΕφΑθ 97/2009 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 6367/2007 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 6197/2007 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΔωδ 2/2006 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΔωδ 387/2005 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΙωαν 206/2010 δημ. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, Κεραμεύς, Αναγκαστική εκτέλεση και νομοθετική ρύθμιση οφειλών προς τράπεζες, Αρμ 2003. 906 επ., Μάζης, Σχετικά με τα προαπαιτούμενα στοιχεία για διενέργεια αναγκαστικής εκτέλεσης της ύπαρξης βέβαιης και εκκαθαρισμένης απαίτησης και τη διατήρηση τους ΔΕΕ 2003. 765 επ. και ιδίως 770, Μιχαηλίδου ο.π. σελ. 460). Εν τέλει ο οφειλέτης εξοπλίζεται με τη δυνατότητα προβολής του ισχυρισμού της ex lege μερικής απόσβεσης της απαίτησης (πρβλ. Απαλαγάκη, Οι δικονομικές προεκτάσεις του αρ. 30 του ν. 2789/2000, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το αρ. 42 του ν. 2912/2001 Αρμ 2003, 1538 επ.). Στην προκειμένη περίπτωση, με τον τέταρτο λόγο της κατ άρθρο 632 ΚΠολΔ ανακοπής τους, οι ανακόπτοντες προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η βαλλόμενη διαταγή πληρωμής είναι άκυρη διότι η απαίτηση της καθ' ης δεν είναι βέβαιη και εκκαθαρισμένη. Ο λόγος αυτός όμως είναι απορριπτέος, σύμφωνα με τα όσα γίνονται δεκτά στην αμέσως ως άνω παρατεθείσα νομική σκέψη, ως νόμω αβάσιμος.

- Σύμφωνα με τα άρθρα 915, 916 ΚΠολΔ, για να πραγματοποιηθεί η αναγκαστική εκτέλεση δεν αρκεί να υπάρχει τίτλος εκτελεστός αλλά πρέπει επιπλέον ο τίτλος ενσωματώνει αξίωση βέβαιη και εκκαθαρισμένη. Περαιτέρω, το άρθρο 916 ΚΠολΔ ορίζει ότι αναγκαστική εκτέλεση δεν μπορεί να γίνει αν από τον εκτελεστό τίτλο δεν προκύπτει η ποσότητα και η ποιότητα της παροχής (ΑΠ 977/1995 ΕΕμπΔ 1996.108). Από τη διάταξη αυτήν προκύπτει ότι δεν μπορεί να συμπληρωθεί ο εκτελεστός τίτλος με μονομερή εξειδίκευση του ως προς την έκταση της απαίτησης που ενσωματώνει από τον επισπεύδοντα. Αναγκαστική εκτέλεση με τίτλο από τον οποίο δεν προκύπτει απαίτηση εκκαθαρισμένη είναι άκυρη, χωρίς να χρειάζεται να αποδεικνύεται βλάβη (άρθρο 159 αριθμ. 1 ΚΠολΔ).

- Από τη διάταξη του άρθρου 924, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 118 του ΚΠολΔ, συνάγεται ότι μεταξύ των στοιχείων που πρέπει να περιέχει η επιταγή προς

εκτέλεση είναι ο κατά το άρθρο 924 εδ. 2 ακριβής καθορισμός της απαίτησης υπέρ της οποίας επισπεύδεται η εκτέλεση. Η απαίτηση πρέπει να προσδιορίζεται κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και ευσύνοπτο (άρθρο 118 του ΚΠολΔ). Με την επιταγή αφενός μεν καθορίζεται η έκταση της απαίτησης του επιτάσσοντος πατά ποσό και ποιόν και αντίστοιχα της υποχρέωσης του καθ' ού, αφετέρου δε καλείται ο τελευταίος να συμμορφωθεί και συγχρόνως ειδοποιείται περί της επικείμενης εκτέλεσης. Τα ανωτέρω πρέπει να προσδιορίζονται στην επιταγή πατά τρόπο ορισμένο, σαφή και ευσύνοπτο, κατά τρόπον ώστε να καθίσταται δυνατή η συμμόρφωση του επιτασσόμενου και εφικτή η εκτέλεση καθώς και η άμυνα του οφειλέτη. Επομένως, ουσιώδεις στοιχείο της επιταγής προς πληρωμή είναι η μνεία του οφειλόμενου ποσού το οποίο πρέπει να προκύπτει από τον τίτλο, χωρίς να είναι ανάγκη να εκτίθεται το ιστορικό κάθε κονδυλίου. Ειδικότερα, αρκεί να προκύπτει από την επιταγή η αιτία της απαίτησης, η οποία καταρχήν θα προκύπτει από το αντίγραφο του τίτλου κάτω από το οποίο γράφεται η επιταγή, καθώς και η οφειλή κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα. Εφόσον γίνει ο διαχωρισμός αυτός, η επιταγή παρουσιάζει πληρότητα και απόκειται στον οφειλέτη να ισχυριστεί και να αποδείξει την απόσβεση της απαίτησης ή την ανακρίβεια των κονδυλίων η τον εσφαλμένο υπολογισμό η το παράνομο των τόκων. Οι καταβολές του οφειλέτη δεν αποτελούν στοιχείο του περιεχομένου της επιταγής αναγκαίο για το κύρος της, αλλά βάση ενστάσεως του οφειλέτη. Επίσης, ούτε το ποσόν του τόκου χρειάζεται να προσδιορίζεται στην επιταγή, αφού το μεν ποσοστό του τόκου ορίζεται από το νόμο, το δε ποσό των τόκων που θα καταβληθεί μπορεί να βρεθεί με απλό μαθηματικό υπολογισμό, βάσει του ποσοστού αυτού και του χρονικού διαστήματος που θα έχει παρέλθει μέχρι την ημέρα εξοφλήσεως της επιταγής. Η αναφορά του είδους των τόκων σε συσχετισμό με το κεφάλαιο και το χρονικό διάστημα είναι αρκετή, ώστε ο οφειλέτης να είναι σε θέση να παρακολουθήσει και αντιληφθεί τα περιστατικά στα οποία θεμελιώνεται η οφειλή, ώστε να μπορεί να τα ελέγξει και να αντιτάξει την άμυνα του (ΑΠ 72/1995). Τέλος το εκκαθαρισμένο της απαίτησης αφορά μόνο στην κυρία απαίτηση και όχι στα παρεπόμενα της, όπως είναι οι τόκοι, συμβατικοί και υπερημερίας, τα διάφορα έξοδα ως ασφάλιστρα, δικαστικά κλπ, τα οποία αρκεί να προκύπτει και να συνάγεται από τον τίτλο ότι βαρύνουν τον οφειλέτη, αφού όλα τους ανάγονται στο μέλλον, με συνέπεια να είναι άγνωστο κατά την έκδοση αυτής σε ποιο ύψος τελικά θα ανέλθουν και αν ακόμα θα υπάρξουν. Αν η επιταγή δεν περιέχει τα πιο πάνω στοιχεία, επέρχεται ακυρότητα που κηρύσσεται από το δικαστήριο, με την προϋπόθεση ότι η αοριστία επιφέρει στον καθ' ού την εκτέλεση δικονομικής βλάβης, που δεν μπορεί να επανορθωθεί άλλως παρά μόνο με την κήρυξη της ακυρότητας. Εάν δε η επιταγή έγινε για μεγαλύτερο ποσό από αυτό που προκύπτει από τον τίτλο, είναι άκυρη μόνο για το επιπλέον ποσό, γιατί ο τίτλος είναι ανύπαρκτος ως προς το επιπλέον ποσό (ανυπαρξία τίτλου) και διατηρεί τις συνέπειες της για το πράγματι οφειλόμενο και δυνάμενο να εισπραχθεί και διά αναγκαστικής εκτελέσεως, για το οποίο νόμιμα αρχίζει και προχωρεί η εκτέλεση, εκτός αν ο καθ' ού η επιταγή επικαλείται και αποδεικνύει προσήκουσα προσφορά του πράγματι οφειλόμενου ποσού (βλ. ΑΠ 194/1995 ΕΛΔνη 37.101, Μπρίνιας Αναγκαστική εκτέλεση, τ.Α, σελ. 303). Εξάλλου,

αν η επιταγή έγινε για μεγαλύτερο από το πράγματι οφειλόμενο ποσό, ακυρότητα επέρχεται μόνον κατά το επιπλέον (ΕφΑθ 581/91 ΑρχΝ 1993.241).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 111, 585, 623, 624 - 634, 626, 630, 631, 632, 444, 448, 449, 915, 916, 924, 933,

ΑΚ: 296,

ΕισΝΑΚ: 110, 111, 112,

Νόμοι: 1083/1980, άρθ. 8,

Νόμοι: 2601/1998, άρθ. 12,

Νόμοι: 2789/2000, άρθ. 30,

Νόμοι: 2873/2000, άρθ. 47,

Νόμοι: 2912/2001, άρθ. 42,

Νόμοι: 3250/2004, άρθ. 39,

Νόμοι: 3723/2008, άρθ. 8,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Τραπεζικό Δίκαιο - Εγγυητική Επιστολή

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1625

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Εγγυητική επιστολή. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.
- Η σύμβαση που καταρτίζεται μεταξύ Τράπεζας και εντολέα αυτής, δυνάμει της οποίας ο τελευταίος δίδει στην Τράπεζα την εντολή να προβεί στην έκδοση, για λογαριασμό του, εγγυητικής επιστολής προς τρίτο (δανειστή), είναι μία ιδιόμορφη άτυπη σύμβαση, λειτουργούσα στα πλαίσια της ελευθερίας των συμβάσεων (άρθρο 361 ΑΚ), που διέπεται από τις διατάξεις περί παραγγελίας του ΕΝ και εντολής του ΑΚ, διακρίνεται δε από τη σύμβαση εγγυήσεως υπό τον τύπο της παροχής εγγυητικής επιστολής, που καταρτίζεται μεταξύ της εγγυήτριας τράπεζας και του δανειστή του εντολέα της, η οποία διέπεται βασικά από τις διατάξεις περί εγγυήσεως (άρθρο 847 επ. ΑΚ) κατ' αναλογία (ΑΠ 1290/2003). Ειδικότερα, από τις διατάξεις των άρθρων 847 επ. ΑΚ, οι οποίες εφαρμόζονται και επί των εγγυήσεων, που παρέχονται με τις εγγυητικές επιστολές (ΑΠ 1658/2006), προκύπτει ότι, η εγγύηση που παρέχεται με την εγγυητική επιστολή αποτελεί, κατ' αρχήν, ετεροβαρή σύμβαση καταρτιζόμενη μεταξύ του δανειστή και του εγγυητή. Με τη σύμβαση αυτή ο εγγυητής αναλαμβάνει έναντι του δανειστή την υποχρέωση να του πληρώσει οφειλή τρίτου πηγάζουσα από έγκυρη έννομη σχέση, στην οποία ο τρίτος (οφειλέτης) παραμένει νομικά ξένος. Ειδικότερα, οι εγγυητικές επιστολές που εκδίδονται από τράπεζες αποτελούν ιδιαίτερο είδος κατά τύπον εγγύησης, δημιούργημα της συναλλακτικής πρακτικής (άρθρο 361 ΑΚ), χαρακτηριστικό της οποίας είναι ότι, με αυτήν οι συναλλασσόμενοι δεν αποβλέπουν στην απόκτηση πρόσθετης φερεγγυότητας, αλλά στην άμεση καταβολή από την τράπεζα στο δανειστή του ποσού που καλύπτει η εγγυητική επιστολή, χωρίς ο τελευταίος να προσφύγει στα δικαστήρια και στη χρονοβόρα διαδικασία τους (ΑΠ 80/2004, ΑΠ 737/2001).

- Κατά το άρθρο 830 του ΑΚ η κατάθεση χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων, σε περίπτωση αμφιβολίας, λογίζεται ως δάνειο αν ο θεματοφύλακας έχει την εξουσία να τα χρησιμοποιεί, ενώ, κατά το άρθρο 806 του ίδιου ΑΚ με τη σύμβαση του δανείου ο ένας από τους συμβαλλομένους μεταβιβάζει στον άλλο, κατά κυριότητα, χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα και αυτός έχει υποχρέωση να αποδώσει άλλα πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας. Εξάλλου, κατά το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 5076/1931 "περί ανωνύμων εταιριών και τραπεζών", τράπεζες είναι επιχειρήσεις οι οποίες, ανεξάρτητα από άλλους σκοπούς, δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών, ενώ κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδ. α' του ΝΔ 17.7/13.8.1923 "περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών", αν σε τέτοια εταιρία έγινε κατάθεση χρημάτων υπέρ τρίτου, ο τρίτος γίνεται δικαιούχος των κατατεθέντων, αμέσως με την κατάθεση και δεν χρειάζεται να γίνει μνεία της αιτίας της κατάθεσης ούτε αποδοχή του τρίτου. Από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων σαφώς προκύπτει ότι, με την κατάθεση σε τράπεζα χρημάτων από τον κύριο αυτών σε λογαριασμό τρίτου, η οποία συνιστά γνήσια σύμβαση υπέρ τρίτου (άρθρο 411 ΑΚ), ο τρίτος καθίσταται δικαιούχος των χρημάτων, ανεξάρτητα από την αιτία που έγινε η κατάθεση, η δε τράπεζα κυρία αυτών και βαρύνεται με την ενοχική υποχρέωση, να αποδώσει, κατά τον χρόνο που συμφωνήθηκε ή κατ' άλλον χρόνο, άλλα χρήματα μέχρι του ποσού της γενομένης κατάθεσης, όταν ο δικαιούχος του λογαριασμού θελήσει να κάνει ανάληψη μέρους ή όλων των χρημάτων, σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης κατάθεσης (Συμβ. ΑΠ 54/2000, ΑΠ 471/1996).

- Κατά την διάταξη του άρθρου 559 αριθ.1 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται μόνον αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟΛΑΠ 7/2006, 4/2005). Με το λόγο αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ (παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου) ελέγχονται τα σφάλματα του δικαστηρίου κατά την εκτίμηση του νόμου βάσιμου της αγωγής ή των ισχυρισμών των διαδίκων, καθώς και τα νομικά σφάλματα κατά την έρευνα της ουσίας της διαφοράς. Ελέγχεται, δηλαδή, αν η αγωγή, ένσταση κ.λπ. ορθώς απορρίφθηκε ως μη νόμιμη ή αν, κατά παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου, έγινε δεκτή ως νόμιμη ή απορρίφθηκε ή έγινε δεκτή κατ' ουσίαν. Στην περίπτωση που το δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν την υπόθεση, η παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου κρίνεται ενόψει των πραγματικών περιστατικών, που ανελέγκτως δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν το δικαστήριο της ουσίας και της υπαγωγής αυτών στο νόμο και ιδρύεται ο λόγος αυτός αναίρεσεως αν οι πραγματικές παραδοχές της αποφάσεως καθιστούν εμφανή την παράβαση. Εξάλλου, οι γενικοί ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών (άρθρα 173 και 200 ΑΚ) παραβιάζονται όταν το δικαστήριο της ουσίας παρά τη διαπίστωση, έστω και έμμεσα, κενού ή αμφιβολίας σχετικά με την έννοια της δηλώσεως βουλήσεως, παραλείπει να προσφύγει σε αυτούς, για τη διαπίστωση της αληθινής εννοίας των δηλώσεων, καθώς και όταν δέχθηκε κενό ή ασάφεια της ερμηνευομένης δικαιοπραξίας και προσέφυγε στους

κανόνες της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, αλλά, με την ερμηνεία που έδωσε παραβίασε τους κανόνες αυτούς. Αντίθετα, δεν παραβιάζονται οι ίδιοι κανόνες όταν το ουσιαστικό δικαστήριο διαπιστώνει στην απόφασή του ότι η ελεγχόμενη δήλωση βούλησης είναι σαφής χωρίς κενά.

Διατάξεις:

ΑΚ: 173, 200, 361, 411, 830, 847 επ.,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,

Νόμοι: 5076/1931, άρθ. 10,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Τραπεζικό Δίκαιο - Κοινός λογαριασμός

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1064

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Κοινός τραπεζικός λογαριασμός. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Αδίκαστη αίτηση. αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.
- Από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ.1 και 2 του Ν. 5638/1932 "Περί καταθέσεως εις κοινόν λογαριασμόν", όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ΝΔ 951/1971, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 2 παρ.1 του ΝΔ της 17-7/13-8-1923 "περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών" και 411, 489, 490, 491 και 493 του ΑΚ, προκύπτει ότι σε περίπτωση χρηματικής κατάθεσης στο όνομα του ίδιου του καταθέτη και τρίτου ή τρίτων σε κοινό λογαριασμό και ανεξαρτήτως του αν τα κατατεθέντα χρήματα ανήκαν σε όλους εκείνους υπέρ των οποίων έγινε η κατάθεση ή σε μερικούς από αυτούς, παράγεται μεταξύ του καταθέτη και του τρίτου αφενός και του δέκτη της κατάθεσης (Τράπεζας) αφ' ετέρου ενεργητική εις ολόκληρον ενοχή και οι περισσότεροι καταθέτες, τα πρόσωπα δηλαδή υπέρ των οποίων έγινε η κατάθεση, έχουν μεταξύ τους δικαίωμα κατ' ίσα μέρη επί της καταθέσεως, εκτός αν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση τους. Έτσι, σε περίπτωση αναλήψεως ολόκληρου του ποσού της καταθέσεως από έναν δικαιούχο, που επιφέρει απόσβεση της απαίτησης καθ' ολοκληρίαν έναντι της Τράπεζας και ως προς τον άλλον, τον μη αναλαβόντα δηλαδή δικαιούχο, ο τελευταίος αποκτά εκ του νόμου απαίτηση έναντι του αναλαβόντος ολόκληρη την κατάθεση για την καταβολή ποσού ίσου προς το ήμισυ της κατάθεσης, εκτός εάν από τη μεταξύ τους εσωτερική σχέση προκύπτει άλλη αναλογία ή δικαίωμα επί ολόκληρου του ποσού ή έλλειψη δικαιώματος αναγωγής εκ μέρους του μη αναλαβόντος (ΑΠ 1545/2008, 1357/2002), το βάρος δε της επικλήσεως και αποδείξεως της εξαίρεσης αυτής φέρει ο διάδικος που προβάλλει περιστατικά που θεμελιώνουν το ανωτέρω εξαιρετικό δικαίωμά του (ΑΠ 1462/2006). Παρέπεται ότι, με την επιφύλαξη της προαναφερθείσης εξαίρεσεως, σε περίπτωση που ο δικαιούχος αναλάβει το ήμισυ του ποσού της καταθέσεως δεν γεννάται εναντίον του καμιά απαίτηση του άλλου (μη αναλαβόντος) δικαιούχου, υπέρ του οποίου παραμένει το υπόλοιπο ήμισυ της καταθέσεως, το οποίο δεν ανέλαβε ο πρώτος.
- Ο λόγος αναιρέσεως του αριθμού 19 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ για έλλειψη νόμιμης βάσης της απόφασης δεν δημιουργείται όταν η απόφαση διαλαμβάνει

πλήρεις και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες που στηρίζουν το αποδεικτικό της πόρισμα και το διατακτικό της (κατάφαση ή άρνηση της έννομης συνέπειας του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου) και επιτρέπουν τον αναιρετικό έλεγχο της ορθής εφαρμογής του ουσιαστικού κανόνα δικαίου.

- Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει, όπως επίσης προαναφέρθηκε, ότι και κατά τις παραδοχές του Εφετείου η αναιρεσίβλητη προ της αναλήψεως του ειρημένου στην προηγούμενη παράγραφο της παρούσης ημίσεως των καταθέσεων των διαδίκων και δη την 9-6-1999 είχε αναλάβει για τον εαυτό της από τον κοινό λογαριασμό καταθέσεων και το ποσό των 2.198.400 δραχμών ή 6.451,65 ευρώ. Ο αναιρεσείων είχε ζητήσει με την αγωγή του, όπως από αυτήν προκύπτει, και το ποσόν αυτό, ως μέρος του ζητούμενου ποσού που συνολικά είχε αναλάβει η αναιρεσίβλητη από τους κοινούς λογαριασμούς των διαδίκων, ο ίδιος δε αναιρεσείων, με τον έκτο λόγο της εφέσεώς του, επανέφερε στο Εφετείο το αίτημα για επιδίκαση (και) του ποσού αυτού, που είχε γίνει δεκτό κατά τα 2/3 (όπως όλο το ζητούμενο με την αγωγή ποσό) με την πρωτόδικη απόφαση. Ενόψει των ανωτέρω και της ορθής, κατά τα προεκτεθέντα, παραδοχής του Εφετείου, ότι η αναιρεσίβλητη edικαιούτο να λάβει το ήμισυ των κατατεθειμένων χρημάτων από τους κοινούς λογαριασμούς των διαδίκων, έπρεπε (το Εφετείο) να εκφέρει κρίση και για το ως άνω ποσό των 6.451,65 ευρώ, που υπερβαίνει το ποσό του αναληφθέντος ημίσεως, απαντώντας στον προρρηθέντα έκτο λόγο της έφεσης του αναιρεσείοντος και δικάζοντας το σχετικό αίτημά του. Επομένως, το Εφετείο, που δεν διέλαβε κρίση για το αίτημα αυτό, υπέπεσε στην αναιρετική πλημμέλεια του άρθρου 559 αρ. 9 του ΚΠολΔ, ότι δηλαδή άφησε αίτηση αδικαστη, όπως βάσιμα υποστηρίζει ο αναιρεσείων με τον πρώτο, από τη διάταξη αυτή, λόγο της αιτήσεώς του.

Διατάξεις:

ΑΚ: 411, 489, 490, 491, 493,
ΚΠολΔ: 559 αριθ. 9, 559 αριθ. 19,
Νόμοι: 5638/1932, άρθ. 1, 2,
ΝΔ: 951/1971, άρθ. 1,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Τραπεζικό Δίκαιο - Τραπεζικές καταθέσεις

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1402

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Τραπεζική κατάθεση. Ανώμαλη παρακαταθήκη. Απόσβεση της ενοχής με καταβολή. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 3 του ΝΔ της 17-7/13-8-1923 "περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών", η οποία ως ειδική υπερισχύει των διατάξεων των άρθρων 888 και 889 του ΑΚ, "η εκδότρια ονομαστικής ομολογίας ή άλλης αποδείξεως καταθέσεως χρημάτων εταιρεία η πληρώσασα αυτήν εξοφλημένην δια της επ' αυτής υπογραφής του δικαιούχου, απαλλάσσεται, και αν η υπογραφή ήτο πλαστή, πλην αν η εκδότρια κατά την πληρωμήν ετέλει εν δόλω ή εν βαρεία αμελεία". Η κατάθεση

χρημάτων σε τράπεζα φέρει το χαρακτήρα ανώμαλης παρακαταθήκης, επί της οποίας, σύμφωνα με το άρθρο 830 παρ. 1 ΑΚ, έχουν εφαρμογή, αφενός η περί δανείου διάταξη του άρθρου 806 ΑΚ, κατά την οποία η τράπεζα αποκτά την κυριότητα των κατατιθεμένων χρημάτων, αφετέρου δε η διάταξη του άρθρου 827 ΑΚ, που ορίζει ότι ο θεματοφύλακας, αν ο παρακαταθέτης απαιτεί το πράγμα, οφείλει να το αποδώσει, και αν ακόμη δεν έχει περάσει η προθεσμία, που ορίστηκε για τη φύλαξή του. Επομένως, αν τρίτος μετήλθε αξιόποινη πράξη και συνεπεία αυτής πέτυχε την απόδοση σ' αυτόν του ποσού της κατάθεσης, η αδικπραξία τελείται σε βάρος της τράπεζας, η οποία είναι κυρία των χρημάτων και της οποίας η περιουσία βλάπτεται από την παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά του τρίτου, ενώ η εναντίον της ενοχική αξίωση του καταθέτη, από τη σύμβαση της ανώμαλης παρακατάθεσης, παραμένει άθικτη, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση απαλλαγής της, κατά το άρθρο 3 του ΝΔ 17.7/13.8.1923 "περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών". Ενόψει δε και της φύσης του χρήματος ως πράγματος αντικαταστατού και κατά γένος ορισμένου, εξαιτίας της οποίας δεν νοείται αδυναμία απόδοσης αυτού, λόγω φθοράς, κλοπής ή υπεξαίρεσης, η ευθύνη της Τράπεζας παραμένει πάντοτε συμβατική.

- Κατά το άρθρο 416 του ΑΚ η απόσβεση της ενοχής επέρχεται με καταβολή, τέτοια δε καταβολή συνιστά και η εκ μέρους της Τράπεζας, (με την ιδιότητα του θεματοφύλακα που προαναφέρθηκε) απόδοση στον παρακαταθέτη του προϊόντος τραπεζικής καταθέσεως. Ειδικότερα, από τις διατάξεις των άρθρων 416 και 417 ΑΚ συνάγεται, ότι η καταβολή για να έχει ως συνέπεια την απόσβεση της οφειλής πρέπει να γίνει στον δανειστή και, εάν πρόκειται για κατάθεση, στον καταθέτη-πελάτη ή σε όποιον ο τελευταίος ή το Δικαστήριο ή ο νόμος έχει επιτρέψει να δεχθεί την καταβολή (ΑΠ 378/2011).

Διατάξεις:

ΑΚ: 416, 417, 806, 827, 830, 888, 889,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 19,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΧρΙΔ 2013.209

Χρηματιστηριακό Δίκαιο - Χρηματιστηριακές συναλλαγές

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 883

Έτος: 2012

Περίληψη:

- Χρηματιστηριακές συναλλαγές. Παραγραφή. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

- Κατ' άρθρο 15 παρ. 6 του Ν. 3632/1928 (που δεν καταργήθηκε με το άρθρο 17 Εισ.Ν.ΑΚ) "πάσα αξίωση πηγάζουσα εκ χρηματιστηριακής συναλλαγής, παραγράφεται μετά πάροδο έτους από της λήξεως του έτους καθ' ο συνήφθη η συναλλαγή". Κατά την παρ. 1 του ίδιου άρθρου (15 Ν. 3632/1928) "χρηματιστηριακαί συναλλαγαί εν τη εννοία του παρόντος νόμου είναι αι δικαιοπραξίαι αι χρηματιστηριακώς συναπτόμεναι και έχουσαι αντικείμενον χρηματιστηριακά πράγματα". Κατ' άρθρο 20 παρ. 1 Ν. 1806/1988 "Χρηματιστηριακές συναλλαγές κατά την έννοια του νόμου αυτού είναι μόνο α) η

πώληση τοις μετρητοίς, η οποία καταρτίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα από την κείμενη νομοθεσία για χρηματιστήρια αξιών, β) η πώληση με ειδικές συμφωνίες, όπως ενδεικτικά ..., γ) κάθε δικαιοπραξία συναφής με τη διενέργεια και εκτέλεση των παραπάνω συμβάσεων". Κατ' άρθρο 1 παρ. 26 Ν. 2533/1997 "ως χρηματιστηριακές συναλλαγές νοούνται οι συμβάσεις επί χρηματιστηριακών πραγμάτων που καταρτίζονται στο Χ.Α.Α. σύμφωνα με τους εκάστοτε ισχύοντες νόμους και κανονιστικές διατάξεις". Περαιτέρω, με τη διάταξη του άρθρου 38 παρ. 1 εδ. δ' Ν. 1806/1988, με την οποία ορίζεται ότι "από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται ..., δ) οι διατάξεις της νομοθεσίας των χρηματιστηρίων, οι οποίες αντίκεινται στο νόμο αυτόν, ή που αφορούν θέματα τα οποία ρυθμίζονται απ' αυτόν", δεν καταργήθηκε μεν η παραπάνω διάταξη του άρθρου 15 παρ. 1 Ν. 3632/1928, η οποία δεν έρχεται σε αντίθεση με τον νέο νόμο, καταργήθηκε όμως η διάταξη του άρθρου 16 Ν. 3632/1928, η οποία περιελάμβανε στις χρηματιστηριακές συναλλαγές και πάσα εν γενεί παρεπόμενη δικαιοπραξία σχετιζόμενη προς την ενέργεια και την εκτέλεση των αναφερομένων περιοριστικά στη διάταξη αυτή κυρίων χρηματιστηριακών συναλλαγών, μεταξύ των οποίων και η αγορά και πώληση τοις μετρητοίς. Ωστόσο, η διάταξη αυτή του άρθρου 16 εδ. ε' του Ν. 3632/1928 επαναλαμβάνεται, με διαφορετική διατύπωση, στην ισχύουσα διάταξη του άρθρου 20 παρ. 1 στοιχ. γ' ν. 1806/1988, κατά την οποία χρηματιστηριακές συναλλαγές κατά την έννοια του νόμου αυτού είναι και κάθε δικαιοπραξία συναφής με τη διενέργεια και την εκτέλεση των παραπάνω συμβάσεων, στις οποίες περιλαμβάνεται, όπως, προεκτέθηκε, η πώληση τοις μετρητοίς, η οποία καταρτίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην κείμενη νομοθεσία για τα χρηματιστήρια αξιών. Από τις διατάξεις αυτές και ιδιαίτερα το γεγονός, ότι ο νομοθέτης, τόσο του Ν. 3632/1928, με την καταργηθείσα διάταξη του άρθρου 16 αυτού, όσο και του Ν. 1806/1988, με το άρθρο 20 παρ. 1 στοιχ. γ' αυτού, ρητά υπήγαγε στις χρηματιστηριακές συναλλαγές και "πάσα εν γενεί παρεπόμενη δικαιοπραξία σχετιζόμενη" (ο πρώτος) και "κάθε δικαιοπραξία συναφή" (ο δεύτερος), με τη διενέργεια των κυρίων χρηματιστηριακών συναλλαγών, συνάγεται ότι η διάταξη του άρθρου 15 παρ. 1 Ν. 3632/1928 δεν αναφέρεται μόνο στις κύριες χρηματιστηριακές συναλλαγές, αλλά και στις συναφείς ή παρεπόμενες των κυρίων, όπως είναι και η σύμβαση παραγγελίας χρηματιστηριακής αγοραπωλησίας. Από την ειδικότητα δε των παραπάνω διατάξεων του χρηματιστηριακού δικαίου, σε σχέση με τις διατάξεις περί εντολής, και ιδιαίτερα από την ειδικότητα της προαναφερομένης διατάξεως του άρθρου 15 παρ. 1 Ν. 3632/1928, που είναι και η μοναδική που ρυθμίζει το ζήτημα της παραγραφής των αξιώσεων που πηγάζουν από χρηματιστηριακές συναλλαγές, σε σχέση με τις διατάξεις των άρθρων 249 ΑΚ περί εικοσαετούς παραγραφής και 250 αριθ. 1 και 5 ΑΚ περί βραχυπρόθεσμης πενταετούς παραγραφής, προκύπτει ότι οι πηγάζουσες από τη σύμβαση παραγγελίας χρηματιστηριακής αγοραπωλησίας αξιώσεις των συμβαλλομένων μερών, υπόκεινται στην ειδική ενιαύσια παραγραφή του άρθρου 15 παρ. 6 Ν. 3632/1928 και όχι στη βραχυπρόθεσμη πενταετή ή τη γενική εικοσαετή παραγραφή του ΑΚ (ΟΛΑΠ 28/2007, ΑΠ 328/2010).

- Κατά την έννοια του εδαφίου 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ η παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου έγκειται στην εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή αυτού και

συντελείται όταν εφαρμόζεται κανόνας ουσιαστικού δικαίου, ενώ δεν υφίστανται οι πραγματικές προϋποθέσεις του, ή, αντιστρόφως, όταν αυτός δεν εφαρμόζεται, ενώ υφίστανται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του.

Διατάξεις:

ΑΚ: 61, 249, 293, 300, 340, 345, 346, 361,

ΚΠολΔ: 62, 73, 313, 517, 553, 559 αριθ. 1,

ΕισΝΑΚ: 17, 112,

ΕμπΝ: 669,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 7β, 74,

Νόμοι: 3632/1928, άρθ. 15, 16,

Νόμοι: 1806/1988, άρθ. 20, 38,

Νόμοι: 2533/1997, άρθ. 26,

Δημοσίευση: INLAW 2012 * ΕΕμπΔ 2013.123



Διδότου 9-11, 10680 Αθήνα, τηλ. 210 3390555, Fax: 210 3637811 e-mail: info@inlaw.gr